A. BANGHA S.J.

TARP DVIEJŲ

PASAULIŲ

TARP DVIEJŲ PASAULIŲ

„Šešupės" spaustuvė, Marijampolėje. Telef. 147

Adalbertas Bangha, S. J.

TARP DVIEJŲ PASAULIŲ

Spaudai parengė
A. Bieliūnas, S. J.

TĖVŲ JĖZUITŲ LEIDINYS
KAUNAS, 1939 m.

IMPRIMI POTEST.

B. Andruška S. J.

Prov. Lit.

31/VII 1939

IMPRIMATUR

Nr. 2304 | Datum Kaunae, die 31 mensis Iulii 1939 anni.

K. Šaulys,

Vic. Generalis

Vieton įžangos įspūdžiai

Prieš keletą metų turėjau progos pasibastyti po Pietų Amerikos kontinentą. Ten mačiau nepaprastą dvasinį apsnūdimą, kuris dėl kunigų stokos ir kitokių priežasčių didmiesčiuose ir begalinėse stepėse labai liūdnai pasireiškė. Miestuose, kur tik pusė visų gyventojų pakrikštyta, bažnytinių jungtuvių jau beveik niekas nebepraktikuoja, į bažnyčią nebeina: užmiršo. Daugelis parapijų su 100 — iki 200000 sielų! Jos teturi vos po vieną kunigą! Kartais turi kokią bažnytėlę, o dažnai ir tos nėra. Parapijos tokios didelės kaip visa Lietuva. Čia visur dar gyvai jaučiami šimtmetinės revoliucijos ir masonų krikščionybės persekiojimo padariniai.

Nežiūrint to, čia yra daug geros valios ir atbundančios Bažnyčios gyvų pastangų, daug veiklaus idealizmo, ypač jaunesnių kunigų ir pasaulinių apaštalų tarpe.

Kai aš puikiu garlaiviu „Conte Grande" misijų kelionę baigęs važiavau namo, turėjau gražaus laiko ir progos apie visa tai, ką mačiau, dar kartą pagalvoti.

Savotiškas įspūdis važiuoti per ekvatorių ir, ant denio atsigulus, stebėti dangų. Akys skęsta beribėj visatoj, o žvilgsnis klajoja po neišmatuojamą dangaus mėlynę.

Dieną seku tylų debesų žaismą, naktį — žvaigždes. Paslaptinga ir didinga ta visata!

Kaip nykštukai atrodo mūsų kontinentai ir lyg liliputas mūsų žemė. Kaip ten gera aukštai virš viso žemės triukšmo, kaip malonu pasiklausyti plačiojo Dievo pasaulio paslaptingo šnibždėjimo apie žmonių likimą. Žmogus, giliau į visatą pažvelgęs, turi savaime nutilti ir maldoje nusilenkti prieš tą Vieną, kuris viešpatauja toms beribėms.

Kai aš kartą taip mintyse paskendęs ir pusiau praviromis akimis žiūrėjau į dangaus mėlynę, staiga man pasirodė lyg koks nepaprastas regėjimas. Aukštai, virš visų neišmatuojamų tolybių, nežinomų pasaulių sūkury, kur tūkstančiai paukščių kelių ir saulės spindulių upeliai kryžiuojasi, mačiau tarytum milžinišką veidą ryškėjantį. Jam pasirodžius, visa žemės šviesa tamsi it naktis atrodė. Žmogaus pavidalas pasirodė virš visų tvarinių ir artėjo į mane, bet aš nedrįsau nei atsistoti, nei jam nusilenkti. Majestotišku žvilgsniu jis apžvelgė žemynus ir vandenis ir kažką man kalbėjo. O gal aš pats sau kalbėjau, bet taip, tarytum jo balsą girdėčiau.

— Kodėl netęsiate toliau mano pradėto darbo? — lyg klausė jis manęs.

— Viešpatie! juk mes dirbame, — atsakiau išsigandęs.

— Jūs dirbate?! Taip, lyg tas, kuris atskiras varpas skina, kai tuo tarpu ištisos šalys pjūties laukia. Mieguistas, lengvas ir patogus yra tas jūsų darbas ir kaip tik ten, kur visų jėgų įtempimas yra būtinas. Jūs darbuojatės paprasta ranka net ten, kur reikia jūras išsemti.

Jis parodė ranka į Afrikos degančius smiltynus.

— Sielos! Sielos! Sielos!.. Milijonai perlų dulkėse ir purve! O kur jūs, kurie mano apaš-

talais vadinatės? Kur jūs buvote visi ištisus šimtmečius?

— Viešpatie, tu žinai... — norėjau sakyti, bet pasiteisinimas sustingo gerklėj. Jis tarė:

— Aš žinau. Kliudančios aplinkybės, istorija... Baisūs, šimtus metų užsitęsę padariniai būna kartais tik dėl vienos nuodėmės, dėl vieno apsileidimo. O tų nuodėmių pasitaikė ir jūsų tarpe!.. Šiandien jau sunku atitaisyti, nors čia veiktų šv. Povilas ar Pranciškus Ksaveras. Bet kodėl gi jūs leidote tokioms didelėms kliūtims išaugti, kaip Andų ar Atlaso kalnynai? Kinijai jau kartą nedaug betrūko ir būtų mane priėmusi. Japonija taip pat. Bet nevaldomos žmonių aistros užkirto malonės stebuklui kelią. Neretai mano išrinktųjų aistros... O Amerika? Pietų ir Šiaurės? Kodėl katalikiška Meksika mane vėl apvilko erodišku pasityčiojimo rūbu? Kodėl krikščioniška Šiaurės Amerika mane svetimu perejūnu vadina? Kodėl aš tapau svetimas milijonams šeimų? Kodėl milijonus vaikų nuo manęs atitraukėt? Kodėl daugelis juokiasi iš mano valdovo titulo, lyg anuomet Pilotas iš mano tiesos? O kokia buvo to nupuolimo priežastis? Ar ne apsileidimas mano tarnų? Tuštybė ir gobšumas? Vaikiškas nerimtumas ir supasaulėjimas, kuris net į mano šventovę įsiveržė? Pakrikusi vienuolynų drausmė, egoizmas krikščioniškų didžiūnų, mamona, Bachas ir Venera net ten, kur mano altoriai stovėjo? Argi dar bandytumėte vadinti nelemtu stebuklu, kad perversmai pas jus gerą dirvą rado? kad mano rūbas suplėšytas ir mano ištikimieji šimtmečiais jėgas eikvoja stengdamies nugalėti negeroves namie, o misijoms kas belieka?

— Mes esame silpni, Viešpatie, — atsakiau aš teisindamasis.

— Juk mano malonė visagalė. Jums neprivalu iš manęs nuolat stebuklų ir ženklų laukti. Ir ką gi padėtų mano stebuklai? Juos vistiek kitaip išaiškinti stengiatės. Liurdo pavyzdys jau pakankamai įrodė. Stebuklai vyksta visur ir visada. Ypač malonės stebuklai. Bet akli jų nemato ir nematytų, jei aš ir kasdien gatvėse numirėlius prikelčiau. Argi žydai nereikalavo iš manęs stebuklų kaip tik tada, kai aš kiekvienam žingsny juos dariau?

— Bet misijos, Viešpatie?..

— Taip, misijos! Tai vienintelis darbas, kuris jau šiek tiek pateisina. Tai mano geriausių sūnų ir dukterų tikriausias heroizmas. Tad jiems visa mano meilė ir palaima! O pasakyk, kodėl tiek mažai teprisideda prie šio kilnaus darbo. Jei jūs būtumėte tikri krikščionys, šimtą kartų daugiau misijonierių būtų, o namie likę juos tūkstantį kartų uoliau šelptų ir lyg gėdytųsi, kad turi namie pasilikti... Kur jūsų didieji planai, didvyriški pasiryžimai? Jūs vis dar manote, kad man darote didelę malonę, jeigu padedate mano karalystę žemėje praplėsti. Lyg kad jūs nežinotumėte tiesos. Ar dar tikite amžinybę? Mano Evangeliją? Sielos viską viršijančią vertę? Kodėl tad rūpinatės kitais dalykais daugiau, o apleidžiate svarbiausius?

— Jūs, šių laikų žmonės, turite, tiesa, sunkią praeities apsileidimų ir prakeikimų naštą nešti. Jums tenka liūdnas nukrikščionintų laikų palikimas nugalėti. Pasiutusį pasaulį pagydyti. Medžiagos dievintojams vėl akis atidaryti, kad jie kilnesnes vertybes išvystų. Nusiminusioms, kenčiančioms minioms turite grąžinti pasitikė-

jimą krikščioniška meile. Vietoj neapykantos ir žudymų turite meilės saulę rodyti. Šaltas, netaikus pasaulis tepamato tikros krikščioniškos meilės pavyzdį. Jūs turite rūpintis pairusį visuomeninį gyvenimą sutvarkyti, pavargusią Europą atgaivinti nauja mano dvasia. Šventųjų Augustino, Gregorijaus, Remigijaus ir Bonifacijaus pavyzdžiu jūs turite iš naujo pasaulį užkariauti kryžiui. O taip pat Rytų ir Vakarų Afrikos, Amerikos, Azijos ir salynų apleistųjų sielų neužmiršti!.. Jūsų visas mokslas, visa politika ir technika, jūsų pinigai ir kultūra, ascezė ir išradėjų gabumai turi tik to vieno tikslo siekti: mane tautoms nešti! Žmonėms, sieloms, kurios ir šiandien — baigiantis antram tūkstantmečiui — dar tebesėdi tamsybėse ir mirties šešėliuose...

— Argi pagonys nėra laimingesni net už mus? — išdrįsau dar užmesti. — Jei jie Tavo Evangelijos nepažįsta, tai nė atsakomybės už jos nelaikymą neturi.

— Tiesa, tos atsakomybės jie neturi, — atsakė Jis. — Bet už tai jie turi dar žymiai didesnę atsakomybę už gamtos įstatymų nelaikymą. Tas tiesa, kad mano Evangelija uždeda žmonėms daugiau pareigų, tačiau su tomis pareigomis susieta mano malonė teikia ypatingos stiprybės ir tuo būdu krikščionims yra daug lengviau laimėti išganymą negu pagonims. Ar manote, kad aš atėjau pasauliui išganymo apsunkinti? O antra vertus, jeigu aš noriu, kad mano malonės valdžia visus žmones pasiektų, argi jums dar reikia klausti, kodėl aš taip įsakau? Tušti jūsų išsisukinėjimai...

— Viešpatie, tu pradėk! Juk tu esi visų malonių teikėjas!

— Taip, tačiau nedrįskit jų pražaisti ar neišnaudotų praleisti!

Pasilinksminimų salėj orkestras užgriežė kažkokį modernišką šokį. Vėjas nešiojo šokančioms vandenyno bangoms gęstančius muzikos garsus. Apačioje ūžė šokiai. O aš susimąstęs tylėjau ir žiūrėjau į Jį.

— Taip, taip, šokiuose ir muzikoj jus esate meistrai, — kalbėjo Jis lyg mano mintis skaitydamas. — Aš labai gerai suprantu tuos nelaimingus žmones. Jie yra naivūs vaikai. Bet kodėl gi jūs, mano tarnai, apsišarvavę tokiu mokslu, organizacijomis, neįstengiate žmonėms parodyti, kas gražiausia ir kilniausia? Kodėl neįsąmoninate jų, kad sielos vertė viską viršija, kad mano karalystė gražesnė ir brangesnė už visus regimus daiktus? Kodėl jūsų tarpe mažai teatsiranda mano meile degančių sielų, kurios, kaip šv. Kryzostomas, Bernardas ar Pranciškus, savo sielos turtus atvertų ir išlietų šviesą į tuščias žmonių širdis? Kodėl jūs, mano tarnai, esate samdininkai, o ne gerieji ganytojai? Kodėl vien išorinių formų tesilaikote, o neskleidžiate mano dvasios?

— Tu nuliūdai, pamatęs Naujojo Pasaulio skurdą, tiesa? Aš tūkstantį kartų labiau liūstų. Kiekvienoj našlaičio sieloj aš jaučiuos pats našlaitis ir kaimenėj, kurią piemuo apleido, esu aš pats apleistas. O, kodėl mano tarnai dažnai vien savo pareigos minimumu tepasitenkina? Kodėl tik apie save tegalvoja? Sakyk, sakyk visa tai tiems, kurie dar mane myli!..

Jo balsas nutilo. Atrodė, kad ašaros nebeleido Jam toliau kalbėti. Aš pakėliau akis, kur Jis stovėjo. Ir tik balti debesėliai plaukė per tolimas aukštybes.

Jaučiau skaudžiai slėgiančią vienatvę...

Tarp dviejų pasaulių

1. Antgamtinis pasaulis

Didžiausias stebuklas, kuris mums krikščionims kasdien apsireiškia, — tai mūsų gyvenimas dviejuose pasauliuose tuo pačiu laiku: pojūčių, apčiuopiamų daiktų pasaulyje ir neregimame, antgamtiniame pasaulyje. Tai du pasauliai greta vienas antro, esmiškai nuo vienas antro atskiri ir vis dėlto vienas su antru tampriai susieti. Iš žemesniojo nuolat kilti į aukštesnįjį, pastarąjį, nežiūrint jo neregimumo ir mūsų žemiškų palinkimų, už viską labiau vertinti, jį rūpestingai saugoti ir jo įtaką mums didinti, — tai pagal krikščionišką pasaulėžiūrą mūsų vyriausias tikslas šioj žemėj.

Bet ar šis tobulesnis bei antgamtinis pasaulis, kurį krikščioniškas tikėjimas mums prieš akis stato, yra tikrenybė? Ar šitas pasaulis virš regimojo pasaulio: Dievas, Bažnyčia, sakramentai, malonė, amžinas gyvenimas, amžina laimė ir amžina prapultis, ar visos šitos sąvokos paremtos konkrečia tiesa?

Nuo to laiko, kai žmogus apsigyveno žemėje, iki šiai dienai, eina smarki kova tarp tikėjimo ir bedievybės. Vieniems tikėjimas buvo ir yra aukščiausias gėris, brangiausias turtas, visokios išminties ir doros normų kilniausias tikslas; kitiems — didžiausias apgavi-

mas, baisi komedija, demoniška kaukė, apvesta šventumo aureole, bet tikrumoj tik žiaurus, apgaulingas sapnas, iš kurio tenka nusiminusiam pabusti... Ir šalia viso to keista įstaiga, kurios tikslas pavergti žmogaus dvasią, trukdyti laisvą naudojimąsi gyvenimo malonumais.

Antgamtinis pasaulis! Bet kuriam galui čia sielotis dieviškais amžinybės reikalais? Juk kas gi matė tą antgamtinį pasaulį arba sielą, kuri jau čia žemėj turi siekti asmeniškos, amžinos laimės? Kas galėjo įsitikinti gyvojo, asmeniškojo Dievo buvimu? Juk kas gi visišku tikrumu gali žinoti apie tuos tariamuosius daiktus virš debesų ir žvaigždynų, virš laiko ir erdvės ribų, virš medžiagos ir jėgos?

Dangus ir pragaras?! Kas iš ten yra kada sugrįžęs? Ak, tas antgamtinis pasaulis! Juk gyvenimas toks trumpas ir toks suvaržytas įvairiausiomis ribomis. Kvailas būtų tas žmogus, kuris laisvai nesinaudotų šituo trupučiu gyvenimo saulės šviesos, kurį mums paskyrė pavydus likimas! Argi ne beprotis būtų tas žmogus, kuris dėl pilkų svajonių išsižadėtų svaigios akimirkos laimės, kuris visą savo gyvenimą praleistų besirausdamas nežinomame pasaulyje!

Štai, kokia moderniško žmogaus išmintis, nors jis šitą savo išmintį ne visuomet taip aiškiai skelbia. Šitas žmogus viskam abejingas, niekuo nepasitikįs, lenkias iš kelio „neišsprendžiamiems" klausimams. Jis visapusiškai naudojasi gyvenimu, kol pagaliau prieina bedugnės krantą, nežinomąjį milžinišką klaustuką.

Šių dienų žmoniją galima padalinti į keturias dideles grupes. Pirmąją grupę sudaro tikintieji tikrąja šito žodžio prasme. Jiems antgamtinis pasaulis yra toks aiškus, kaip ir pojūčių

pasaulis. Gamta ir istorija jiems yra atvira knyga, kurioje jie aiškiai išskaito Dievo vardą, Jo valią ir įsakymus. Visas žemės gyvenimas jiems yra mokykla, pasiruošimas, kova dėl paskutinio tikslo, laimingos amžinybės anapus grabo. Paikas, sako jie, kuris šitiems svarbiausiems klausimams bailiai lenkias iš kelio! Toks žmogus yra neregys, nes jis nemato sąryšio tarp šio ir ano pasaulio ir iš tolo baidos šitos įtikinančios tiesos.

Šitai žmonių grupei priešais stovi vieši religijos priešai. Mes nepripažįstame, — sako jie, — nei Dievo, nei sielos; nei amžino užmokesčio, nei amžinos bausmės. Apreikštosios religijos šalininkai yra arba apgauti, arba apgavikai. Bažnyčia pagal juos, — tai didžiausias žmonijos priešas, gyvenimo malonumų griovėja. Gyvenimas turi būti tvarkomas pagal laisvos asmenybės dėsnius. Šalin veidmainystė ir apgaudinėjimas! Šalin dvasinės vergijos fanatikai! Šalin sukvailėję burtų šalininkai!

Trečią žmonių grupę sudaro bespalviai. Jie nėra nei prieš, nei už religiją. Kadangi jie neturi tvirto, aiškaus įsitikinimo, todėl prieš tikėjimą nekovoja, bet prie religinių praktikų prisidėti nemato reikalo. Jų dvasios būklę visiškai atitinka anas romėno abejingas klausimas: „Kas yra tiesa?" Bet dažniausiai jie patys nėra kalti dėl šito savo bespalviškumo. Mat, gyvenime jie neturėjo progos įsitikinti apie to ar kito tikėjimo teisingumą bei neteisingumą.

Dar yra ir tokių žmonių, kurie jaučia šiokią tokią pagarbą religijai, bet viešai tikėjimą išpažinti jie nedrįsta. Galbūt praeity jie buvo tikį žmonės. Tėvai ir mokykla juos religingai auklėjo. Vėliau kilo įvairios abejonės, kurios

be paliovos graužė jų širdį, kol pagaliau tikėjimas žuvo. Atsirado sunkumų, neaiškumų, iš kurių jie nebesugebėjo išsilaisvinti. Minčių sukurys šėlo, sieloje darėsi sunku. Pailsę kovoje, įsipainioję į neaiškumų tinklą, jie nuleido rankas. Kuriam galui kankintis? Amžinos aukštybių žvaigždės tylios ir šaltos. Į baugius, vidaus kovų sukeltus klausimus jos neduoda patenkinamo atsakymo. „Jeigu yra Dievas, tai kodėl aiškiau žmogui nepasireiškė?" — dažnas jų klausia. Užtat tikinčio žmogaus jie nesmerkia. Priešingai — jam reiškia pagarbą ir prielankumą. Kas nori tikėti, tas tegul tiki, sako jie, tik nevalia tikėjimo prievarta žmogui užmesti. Krikščionybė yra kilni ir graži. Istorijos būvyje ji nepaprastų dalykų sukūrė; dar ir šiandien jos vaidmuo yra didelė palaima žmonijai. Todėl būtų neprotinga su ja kovoti.

Tas faktas, kad religija šiandien daugelio akyse kaip atgyventas dalykas atrodo, kad viešoji nuomonė religiniais klausimais tokia neaiški pasirodė, galima išaiškinti tik visa eile atitinkamų istorinių įvykių.

Katalikų tikėjimas ir apskritai religija nuo viduramžių pabaigos virto kovos centru, tos kovos, kuri dar ir šiandien tęsiama su didžiausiu įniršimu. Kovos frontai prieš krikščionybę stiprėjo ir formavosi ištisų šimtmečių būvyje. Karalių ir kunigaikščių teisininkai, norėdami teoretiškai pagrįsti savo valdovų absoliutinius troškimus, išdirbo teorijas, kurių tikslas buvo slopinti Bažnyčios įtaką viešajame gyvenime. Jie įsispyrę tvirtino, kad valstybinė teisė nesanti susieta su dieviškąja, kad karalius turįs valdžią ant popiežiaus, valstybė — ant Bažnyčios.

Tai buvo pirmas bandymas. Visa eilė rimtų puolimų dar turėjo įvykti. Humanizmas ir renesansas reikalavo, kad literatūra, menas ir apskritai visas dvasios gyvenimas išsilaisvintų iš varžančios krikščionybės įtakos, kad pagoniškoji antikinio pasaulio dvasia teiktų ne tik išorinę formą, bet ir turinį. Tokiu būdu prikelta pagonybė savo ruožtu paruošė dirvą labai pragaištingiems vaisiams.

Tikėjimo suskilimas sukėlė revoliuciją religinėj srity, sužalojo Bažnyčios vienybę ir paneigė visą eilę dogmų: bažnytinį autoritetą, popiežiaus primatą, tradicinį apreiškimą ir sakramentus. Kiekvienas žmogus turėjo būti sau popiežiumi, vyskupu, teisėju tikėjimo ir doros dalykuose, be jokių aukštesnių normų. Šitaip susidaręs subjektyvizmas atvėrė vartus visokiam bažnytinio gyvenimo sunykimui. Iš šitų gyvenimo aplinkybių išaugo jansenizmas ir galikanizmas. Abi srovės labai daug pakenkė Bažnyčios autoritetui ir anksčiau taip vieningą krikščioniškos Europos pasaulėžiūrą plačiuose visuomenės sluoksniuose dekristijanizavo.

Bažnytinis reformatorių perversmas nepasitenkino vien dogmų atmetimu. Vadovaudamiesi laisvosios apšvietos šūkiu jie davė pagrindą susikurti ateistinėms filosofijos sistemoms Anglijoj, Vokietijoj ir Prancūzijoj. Ši filosofija, kuri neigė absoliutinę tiesą ir nebepripažino antgamtinio pasaulio, atitraukė dideles žmonijos minias nuo krikščioniško tikėjimo. Visa tai turėjo savo padarinių ir politiniam gyvenime: valstybė ir visuomenė, kultūra ir etika nebeįsileido krikščioniškos įtakos. Iš prancūzų revoliucijos ir visos eilės sekančių politinių perversmų išaugo nauja valstybės santvarkos sąvoka,

kurioje Dievui ir krikščionybei maža beliko vietos. Tad ir nė kiek nenuostabu, kad šitos gadynės žmogus į Dievą, sielą ir amžinąjį gyvenimą ėmė žiūrėti su pašaipa. Naujoji gamtos filosofija, apeidama tikruosius tyrinėjimo davinius, nukalė naujus dėsnius, kurie proto šviesoje turėjo pagrįsti ateizmo mokslą. Netikinčios filosofijos pėdomis pasekė ir dailioji literatūra. Čia ji meistriškai sugebėjo bedievybę ir dorinį puvimą apvilkti gražiu rūbeliu.

Dabar reikėjo padaryti perversmą ūkio ir pramonės srityse, kad ir čia Evangelijos tiesai ir meilei nebebūtų vietos. Ir iš tikrųjų šis perversmas įvyko. Klastingo liberalizmo pastangų dėka socialiniam gyvenime atsirado pragaištingi luomų skirtumai. O luomų skirtumai savaime turėjo išugdyti socializmą ir komunizmą. Prasidėjo demoniškas darbo žmonių kurstymas prieš krikščionybę, tarytum, jos ginama nuosavybės sąvoka, kuri iš esmės prieštarauja liberalistinei nuosavybės sąvokai, būtų visų socialinių blogybių ir neteisybių šaltinis. Sukurstyta viso pasaulio darbininkija, nematydama tikrųjų savo sunkaus likimo kaltininkų, paskelbia krikščionybei karą. Tokiu būdu kova prieš tikėjimą daugeliui yra tik partijos bei klasės reikalas, bet ne jo vidujinio įsitikinimo padarinys. Baisus pasaulinis karas su visomis savo pasėkomis ūkio ir pramonės srityje paruošė dirvą Bažnyčios neapykantai ir šiaip jau visokiems nepasitenkinimams.

Prie visų šitų blogybių nemaža prisidėjo protestantizmas, pravoslavija ir daugelis kitų klaidatikių. Dėl vienybės stokos krikščioniškam pasauly ir dėl įvairiausių religinių sąvokų są-

myšio priešams buvo lengva varyti pragaištingą darbą.

Viršiau suminėtų ateistinių tendencijų tikslas buvo aiškus: Naujuosius amžius įvelti į religinį chaosą. Įsigalėjus 19 šimtmety liberalizmui, spauda, parlamentai, universitetai ir kitos svarbios įstaigos atsidūrė religijos priešų rankose. Nuo universitetų katedrų ir iš aukštųjų valdžios įstaigų bedievybės nuodai veržėsi į plačius visuomenės sluoksnius. Ištisos šalys buvo atplėštos nuo tikrojo tikėjimo. Šituo metu religinis įsitikinimas buvo pravardžiuojamas klierikalizmu bei atsilikimu nuo gyvenimo.

Čia dar įsidėmėtinas vienas dalykas: visos paskutinio šimtmečio kovos prieš Bažnyčią buvo paremtos įvairiais idealais, kurie šiandien jokios rimtesnės prasmės nebeturi. Pav., ką mums šiandien sako „humaniškumas", gyvenimas vien pagal bibliją, tikėjimas be gerų darbų, individo laisvė ir panašūs praeito šimtmečio šūkiai? Jie visi jau palaidoti. Mums dabar jau aišku, kad jie negali būti mūsų gyvenimo prasmė. Ir vis dėlto, vienas šitų beprasmių šūkių padarinys užsiliko iki šiai dienai, — tai bedievybė. Deja, dar ir šiandien kaikas drįsta tvirtinti, kad bedievybė esanti mūsų laikų gyvenimo vaisius. Didžiausia nesąmonė! Kaip jau viršiau matėme, šitos nelaimės šaknų reikia ieškoti gilesnėj praeity.

Kas žino istorijos eigą, tas moderniosios bedievybės nebandys teisinti. Daugelį labai svarbių dalykų istorijos būvyje nulemia dažniausiai ne tiesa, bet aistros, stipri gerklė ir kietas kumštis.

Darant šios rūšies praeities įvykių apžvalgą, pravartu priminti dvasininkų ir šiaip jau Baž-

nyčiai artimų žmonių apsileidimus ir iškrypimus, kurie daug padėjo bedievybei paplisti. Gaila, kad popiežiai ir vyskupai, kunigai ir vienuoliai, krikščioniški valdovai ir politikai, filosofai ir įvairus mokslo žmonės ne visuomet stovėjo savo pašaukimo aukštumoje . Prabanga, garbės troškimas ir turtai, nerūpestingumas atsakingose pareigose, sumaišymas dvasinių dalykų su žemiškais ir politiškais, — visa tai be galo silpnino katalikų frontą su atkakliais priešais. Ir kas blogiausia, kad šitie žmonės, paskendę asmeniškuose reikaluose, nejautė reikalo atlikti nuoširdžios ir griežtos savo sąžinės sąskaitos. O pavojus milžiniškais žingsniais artėjo.

Be to, istorijos būvyje pasitaiko ir psichologinių veiksnių, kurie antgamtinio pasaulio atžvilgiu neigiamai veikia žmogų.

Tiesa, tikėjime yra daug žavingų, patraukiančių momentų. Dievas ir pomirtinis gyvenimas teikia nemirtingai žmogaus sielai pilną gyvenimo prasmę. Jos veržimasis į grožį, į tiesą, į meilę, į amžiną laimę tegali tikėjime rasti pilną pasitenkinimą ir atsakymą į šimtus neramių klausimų.

Iš kitos betgi pusės religija stato reikalavimus, kurie ne visuomet sutinka su žemesniąja žmogaus prigimtimi. Žmogus kuno atžvilgiu yra pojūčių butybė, kuri viską norėtų pažinti pojūčiais ir kuri greit suabejoja, kai tik susiduria su tokiais dalykais, kurie pojūčiais nebeapčiuopiami. Žmogus yra išdidus ir nenoriai lenkiasi aukštesnei, antžmogiškai būtybei, kuri jam įsakymus diktuoja ir, kas blogiausia, kuri jam kai ką draudžia. O kadangi ši aukščiausia būtybė mūsų dabartinėj santvarkoj yra žmonių atstovaujama, pav., katalikų Bažnyčioje, tai

jos, tos dieviškos būtybės, klausyti yra dvigubai sunkiau. Religija stato žmogui didelius reikalavimus. Ir kol tie reikalavimai apgina jo teises, kol jo mylimajam „aš" nieko peiktino neprikiša, tol jis juos pripažįsta ir įvertina; bet kai tik pareikalauja iš jo paties skaudžios aukos, tada jis tokios „žiaurios" religijos be didelių dvasios kovų išsižada. Šiam reikalui mums pavyzdžiu gali eiti pašlijusios moderniųjų žmonių moterystės. Negalima aklai tvirtinti, kad šios rūšies žmonės būtų visiški ateistai, arba tiksliau, materialistai. Anaiptol ne! Tik jie dėl savojo „aš", dėl žemų, kartais net labai negarbingų, motyvų susikūrė savotišką Dievo ir doros normų sąvoką. Mat, jie yra tikrai moderniški žmonės. Ir todėl nebandyk jiems ko prikišti. Jie tuojau kategoriškai atsakys: „Arba sveikas esi laimingai vedęs, arba nepažįsti gyvenimo, kitu atveju manęs nesmerktum!"

Žodžiu, išdidumas, garbės troškimas, gyvuliški ingeidžiai, tingumas ir panašūs dalykai nesuderinami su aukštais idealais, su visu antgamtiniu pasauliu. Tad visiškai suprantama, kad laukinių instinktų vadovaujamiems žmonėms religija yra įkyrus svečias. Atsižvelgiant žmogiškų silpnumų ir aistrų nėra joks stebuklas, kad religija, kuri iš žmogaus reikalauja gyvo tikėjimo ir pavyzdingo gyvenimo, sutinka daug priešų. Būtų tikras stebuklas, jei priešingai būtų.

Bažnyčios priešams yra daug lengviau skelbti savo pasaulėžiūrą. Jei religijos gynėjai būtų pasinaudoję tokiomis priemonėmis, kaip priešai kad naudojas savo principams apginti, jei melą ir šmeižtus būtų pavartoję kaip kovos priemones, tai jie jau seniai būtų nulinčiuoti. Deja, religijos priešams daug atleidžiama. Net

nežmoniškiausi Rusijos, Meksikos ir Ispanijos komunistų darbai žodžiu ir raštu keliami į padanges, o geriausiu atveju nutylimi. Tik apie nekenčiamą kryžių tam tikra žmonių grupė nieko girdėti nenori. Čia jie apgaudinėja patys save ir leidžiasi kitų apgaudinėjami.

Žinoma, tai nėra gražu, bet žmogiška ir psichologiškai suprantama. Sunku įtikinti ir jauną žmogų, kuris alkoholyje savo kūną ir sielą žudo, kad jis blogai daro. Ir jei tu savo pamokymais stengsies jam padėti, jis tave griežtai atstums. Taip būna ir su daugeliu žmonių, kai jiems tenka rinktis tarp bloga ir gera.

2. Paneigimas antgamtinio pasaulio

Antgamtinio pasaulio priešai stengiasi viską aiškinti tariamuoju mokslu. Nuolat jie pabrėžia visišką žmogaus laisvę; taigi ir tikėjimo dalykuose. Jie mano, kad tikroji laisvė ir tikrasis mokslas jokiu būdu negalima esą suderinti su giliu religingumu. Tai didžiausia nesąmonė! Argi didieji mokslo vyrai, kurie pasižymėjo ypatingu religingumu, nebuvo laisvi ir nespindėjo visapusišku išsilavinimu? Pasteur'as, Volta, Mendel'is, Cauchy's, J. Müller'is, Sechi's, Amperas, o prieš juos Pascal'is, Koperninkas, Kepler'is, Newton'as ir dar daugelis kitų? Šitie žmonės sugebėjo savo tvirtą tikėjimą gražiai suderinti su mokslu. Tikėjimas ir mokslas jiems vienas antram neprieštaravo. Argi galima pavadinti dvasios belaisviais tuos vyrus, kurie šiandien vadovauja dvasiniam Europos gyvenimui, kaip Papini, Claudel, Chesterton, Peman, Milleken,

Marconi ir dar labai daugelį kitų dvasios didžiūnų?

Tiesa, daug yra ir netikinčių mokslo vyrų, filosofų, poetų. Kokią iš to galime pasidaryti išvadą? Ogi tik tokią, kad šitie žmonės iš šio pasaulio dar nerado kelio į aną pasaulį. Iš to jokiu būdu negalima daryti išvados, kad šito kelio visiškai nėra. Tai įrodo aiškiausiai tikinčiųjų mokslo žvaigždžių gyvenimo pavyzdžiai. Jeigu būtų tikras prieštaravimas tarp tikėjimo ir mokslo, tai šitie dvasios galiūnai jį (tą prieštaravimą) būtų pastebėję. Bet jei kuris žmogus neina keliu arba to kelio visai nežino, tai dar nereiškia, kad kelio visai nėra; tuo tarpu tikintieji mokslo žmonės aiškiai rodo, kad toks kelias iš tikrųjų yra ir kad juo galima puikiausiai eiti.

Mes gerai suprantame tą žmogų, kuris abejoja dėl antgamtinio pasaulio buvimo vien tik dėl to, kad jam daug kas šitame dalyke visai neaišku. Toks abejojimas yra galimas. Pasitaiko žmonių, kurie ilgesnį laiką svyruoja tikėjimo dalykuose, kol pagaliau prieina aiškias išvadas ir visa širdimi priima tikėjimo tiesas.

Bet jeigu kas tvirtina, kad antgamtinio pasaulio nebuvimas (Dievo, nemirtingos sielos etc.) esą galima pozityviai įrodyti, kad mokslas krikščionybės neteisingumą įrodęs, tam galime ramiai atsakyti, kad jis šitiems dalykams neturi supratimo, arba kad jis kalba gryną netiesą. Netikinčiųjų mokslas prieš Dievą, prieš Bažnyčią niekuo nepgrįstas. Tiesa, galima paleisti tuščių žodžių, galima taip elgtis tarytum Dievo ir antgamtinio pasaulio nebuvimas būtų jau seniai išaiškintas; galima keikti Bažnyčią, kunigus, bet antgamtinio gyvenimo tiesa tuo dar nesugriaunama.

Tai kaipgi išaiškinti netikėjimo bei bedievybės priežastis? Paklauskime netikinčiuosius bei abejojančius. Galimas daiktas, kad jie tik patraukys pečius, pavartos vieną kitą nuvalkiotą priekaištą, kuris nieko kito nesako, kaip jų aklą ir niekuo nepagrįstą užsispyrimą. Apskritai tikrojo tikėjimo priešų pasaulėžiūra (jei taip galima pavadinti jų ateistinį fanatizmą) yra paremta tikėjimo tiesų nesupratimu arba jų nežinojimu. Blogiausia, kad šios rūšies žmonės tikėjimo dalykuose remiasi ne gryna tiesa, bet legendomis, niekuo nepagrįstais priekaištais. Jiems trūksta pilno tikrojo tikėjimo supratimo. Net literatūroje, kur paliečiami antgamtinio gyvenimo ar Bažnyčios klausimai, jaučiamas didžiausias chaosas. Ir inteligentų tarpe labai dažnai galima pastebėti šituose dalykuose stoką gilesnio protavimo.

Todėl nė kiek nenuostabu, kad katalikų Bažnyčios dogmos ir etikos nuostatai žmonių supaviršutinėjime neberanda gyvo pritarimo. Čia gal glūdi ir svarbiausia priežastis, kodėl tikėjimo klausimais vedami ginčai nebeneša pageidaujamų vaisių. Jie virto negarbingomis rietenomis, kur abi ginčijančios pusės nuolatos kartoja savo tezes ir praeina pro šalį priešingos doktrinos esmės nepalietusios. Aišku, kad tokios diskusijos, gavusios „teologijos barnių“ vardą, nei teologijai, nei religijai garbės nedaro.

Tokiu būdu žuvo brangiausi turtai, dieviškos mintys, pirmųjų krikščionybės laikų apreiškimai, žodžiu, visas tikėjimo grynumas ir aiškumas; žuvo ne dėl savo vidinio menkumo, bet dėl nesugebėjimo ir trumparegystės tų žmonių, kurie jautėsi esą dieviškojo žodžio teisėjai.

Apologetikos uždavinys buvo ir yra krikščioniškųjų tiesų tikėtinumui atskleisti ir tiksliau išaiškinti argumentus. O kad mūsų apologetikos argumentai priešų neįveikiami, tai pakankamai įrodo neaiškus ir nenuoseklus jų laikymasis. Kiekvieną dešimtmetį jie traukia į karą prieš Bažnyčią su vis naujais, jų manymu, viską griaunančiais įrodymais. Kai priešai tariasi jau radę kokį naują įrodymą prieš krikščionybės tiesas, tai jie atvirai prisipažįsta, kad tie jų argumentai, kuriais jie manė galį sugriauti Bažnyčią dar prieš porą metų, dabar jau nebeturį vertės. Nuolat savo ginklus keisdami priešai lyg netyčia išduoda, kad maža jie turi pasitikėjimo tais savo argumentais.

Jei tikėjimo priešai jaustųsi savo dalyke tvirti, tai jie turėtų bent kai kurių savo teorijos ramsčių laikytis. Jie privalėtų išsidirbti vieningą užbaigtą minčių sistemą ir nuo jos niekad nebenutolti. Deja, taip jie negali.

Tikėjimo priešai šiandien vedasi į karą hipotezes, kurias rytoj jau atmes. Tai didžiausi madų keitimo mėgėjai. Šiandien jie prisiekia ištikimybę materializmui, kurs visą pasaulį nedvasinga medžiaga paverčia, rytoj jie užsidegę skelbs panpsichizmą, kuris vien tik dvasines būtybes tepripažįsta. Šiandien jiems yra vienintelė moksliška tiesa mechaniškasis monizmas, pagal kurį viskas pasauly tik mašinerija; rytoj jie tvirtins, kad tik agnosticizmas vienintelė tiesa ir kad apie regimąjį pasaulį nieko tikro žinoti esą negalima. Visos šitos teorijos priešinasi viena kitai, kaip ir pačiai krikščionybei. Čia suminėtos sistemos stengiasi nugalėti krikščionybę, bet jos kartu ir viena kitą sugriauna. Kuriai iš jų tikėti? Jos piaunasi tarp savęs, o jų gynėjai

vieni iš kitų tyčiojasi. Tikėjimo dalykuose mums tenka kovoti su šimtagalve hidra, kurios galvos viena kitą kandžioja, drasko; vieningos jos tik amžinoj kovoj prieš Bažnyčią. Tikrumoj nepavojingas tai priešas. Pavojingas jis yra tik tiek, kiek nesavarankiškai galvoją žmonės tokiame minčių chaose lengvai paklysta.

Jei mes dabar suvestume visus moderniškus bedievius į vieną vietą ir tiksliai paieškotume juos vienijančio ryšio, tai aiškiai pamatytume, kad vienintelis ryšys, — tai jų fanatiškas nusistatymas prieš krikščionybę.

3. Yra antgamtinis pasaulis!

Mes gi, tikį katalikai, galime drąsiai paklausti: kodėl negali būti antgamtinio pasaulio? Kodėl negali būti šalia laikino, pranykstančio ir netobulo pasaulio, kito amžino, beribio ir tobulo pasaulio, visos būties priežasties; šalia pojūčių — dvasios pasaulio? Kodėl gi negali būti Dievo, nemirtingos sielos, amžinybės, antgamtinių vertybių, malonių ir t. t.?

Šitų dalykų galimumu abejoti mums netenka. Tiesa, yra žmonių, kurie įsispyrę tvirtina, kad tikėjimo tiesos esančios neįrodytos, kad jos klaidingos. Tačiau iki šiolei niekas nedrįso įrodinėti, kad pagrindiniai religijos dėsniai esą savyje negalimi. Tokios sąvokos, kaip: Dievas, siela, antgamtinis gyvenimas, apreiškimas savyje neprieštarauja. Labai svarbu šitą tiesą visuomet turėti prieš akis. Nors ir nesąmoningai, tačiau labai svarbią rolę mūsų visuose abejojimuose vaidina žmogišku atžvilgiu lengvai suprantamas vengimas tų tiesų, kurios išeina už mūsų pojū-

čių ribų. Mat, jos dažnai nesiderina su šiaip jau mums mielais, įprastais kasdienio gyvenimo dalykais ir todėl atrodo „negalimos".

Tai yra žmogiška. Mūsų akiratis susiaurėjo iki paskutinio minimumo. Viską pripratome matyti per kultūros blizgučius, per nuolatinį užsiėmimą rankų darbu. Ir todėl esame linkę nieko kito nematyti, kaip tik tai, ką mes kasdien regime ir apčiuopiame. Pasidarėm pasigailėjimo verti trumparegiai, nebepajėgią pažvelgti į tolį, į aukštį, į virš mūsų esantį pasaulį. Kadangi su kūnu ir siela skęstame kasdieniškuose mažmožiuose, tai mums atrodo, kad šalia jų nieko aukštesnio, kilnesnio ir nebėra. Mes esame lyg tie kaimo vaikai, kurie primą kartą savo gyvenime atsidūrę kalnuose mano, kad už tų kalnų nieko kito nebėra, kaip tik didelė tuštuma.

Dievas! Amžinybė! Prisikėlimas iš numirusių! Stebuklai! Apreiškimas, Kristus! Ne, tai negalimi dalykai! Juk mes jų nematome nei įstaigoje, nei aukštuose parlamentų rūmuose, nei, pagaliau, dirbtuvėse. Netinka, mat, jie mūsų moderniškam minčių pasauliui ir todėl „negalimi". Bet argi tai ne mūsų nudvasiškėjimo liūdna pasėka?

Pati gamta pilna stebuklų. Ir juo aukščiau žmogaus dvasia pakyla šitų stebuklų tyrinėjimuose, juo platesnės atsiveria jam pažinimo sritys. Beribis mėlynasis dangus su savo nesuskaitomais žvaigždynais, palyginus su mūsų kasdienio gyvenimo mažmožiais, yra be galo didingas stebuklas. Ir net pasaulio istorija yra ne kas kita, kaip didelis, margas stebuklas, pilnas nepaprastų, herojiškų, bet kartu ir tragiškų dalykų. O ką jau besakyti apie žmogų, jo sielą... Ji viena yra jūra neišaiškintų paslapčių, stebu-

klų. Todėl mes neturime jokios priežasties manyti, kad tik tie dalykai, kurie prieinami mūsų pojūčiams, yra tikrenybė ir kad tik su jais vienais teturime skaitytis.

Neišmintingas proto siaurumas būtų esamuosius daiktus ir didžiosios buities galimybes vertinti ir apspręsti tik iš siauro bei žemo akiračio ir visa paneigti, kas tik atitolsta ar viršija musų gyvenimą, tą visatos šešėlį, mažą bangelę, besisupančią vandenyno platybėse.

Kitaip sakant: ne antgamtinis pasaulis atrodo negalimas, bet beveik labiau tas mažasis pasaulis mūsų žemiškosios buities. Ne Dievas atrodo negalimas, bet beveik labiau pats žmogus. Ne begalybė yra paslaptis, bet greičiau visa tai, kas apribota, lieka mums nesuprantama. Ne amžinybė mus stebina, bet laikas. Ko mes nematome, ko pojūčiais neapčiuopiame gali buti tiek pat tikra, kaip ir tai, ką mes matome bei girdime. O kad tikėjimas mus moko dalykų, neprieinamų mūsų pojūčiams, antgamtiškų, tai yra greičiau įrodymas tikrovės šitam paslaptingam visatos žaisme, negu jos atmetimas.

4. Antgamtinis pasaulis — atsakymas į pačius opiuosius mūsų gyvenimo klausimus

Jeigu iš tikrųjų antgamtinis pasaulis yra galimas, tai mes šito galimumo neprivalome baidytis. Priešingai, antgamtinis pasaulis turi mus žavėti visais atžvilgiais. Todėl labai keista, kad daugeliui žmonių jau vien šito pasaulio galimumas įvaro tiek daug baimės. Kodėl turėtų būti geriau, jei Dievo, amžino gyvenimo nebūtų, negu atvirkščiai?

Antgamtinio gyvenimo buvimas yra mums būtinai reikalingas, nes tik tada mes galime rasti pilną atsakymą į pačius svarbiausius žmogaus gyvenimo klausimus. Kur žmogaus filosofija nebeišveža, kur proto jėgos nieko nebepadeda, ten krikščioniškasis tikėjimas pakelia savo balsą, tvirtą, skardų ir guodžiantį, kaip angelų chorą ir sidabrinį varpų skambesį.

Jei nėra Dievo, jei nėra amžino gyvenimo, ką tada reiškia šis visas mano žemiškasis gyvenimas? Kam tat visas pasaulis? Kam gamta? Kam dar gyventi, kovoti su kliūtimis? Juk tai tik beprasmis blaškymasis, pamišėlių žaislas, neįmenama mįslė! Kam gyventi, jei tas gyvenimas neturi prasmės? Kam kovoti, kam visada būti sąžiningam, kam eikvoti laiką ir jėgas mokslui, kam kalbėti apie dorybes, pasiaukojimą, jei visa tai lieka tik tušti žodžiai, kurie nuaidi, nieko pastovaus nepalikdami? Kam dar mokslo ir kultūros pažanga, jei visų dalykų pabaiga yra ir lieka nesąmonė, jei visas mūsų gyvenimas maža kuo skiriasi nuo vilingo sapno?

Tuo tarpu kai pripažįstam Dievo ir antgamtinio pasaulio buvimą, žmogaus gyvenimas tuojau įgauna gilią prasmę ir aukštą tikslą. Tada visa kaip klasiškam pastate kyla į viršų ir jungiasi vieningon idėjon: paskiri daiktai veda mus į aukštesnį pažinimą, į meilę, į laisvos valios Dievo tarnybą, kuri baigiasi aukščiausia žmogaus tobulybe ir jo amžinąja laime pas Dievą. Tik tada kultūra, tiesos ieškojimas ir dorybės tampa laiptais, vedančiais į dieviškąsias aukštumas. Tada visos neišsprendžiamos problemos ir gyvenimo kovos tampa didingu meniško kūrinio fonu, kuriam turinį teikia auksinės dieviškosios apvaizdos linijos.

Todėl kiekvienas protingas žmogus, vien jau dėl savo asmeniškų sumetimų, turėtų trokšte trokšti, kad būtų Dievas ir amžinas gyvenimas, kad didingos krikščionybės tiesos turėtų konkretų pagrindą. Nes tik tada visas regimasis pasaulis yra Dievo meilės, begalybės ir turtingumo atspindys. Milijonai žvaigždžių, vandenynai, upės, gėlės ir žemės vaisiai sutverti Jo iš meilės žmogui. Žmogų jis padarė savo vaiku ir apkrovė visokios rūšies turtais.

Mums yra nepalyginamai geriau būti mylinčiojo dangaus Tėvo vaikais, negu aklo, betikslio likimo žaisliukais. Visai kitaip jaučiasi žmogus, kai jis žino, kad jo likimas ne kosmiškose gamtos jėgose, ne šaltoj, žiaurioj mašinerijoj, bet visažinančio dangiškojo Tėvo rankoje.

Priešai labai mėgsta pasityčioti iš Kristaus mokslo apie amžinąjį žmogaus gyvenimą. Bet ką gi įrodo šitie jų pasityčiojimai? Argi krikščioniškoji pasaulėžiūra ne tūkstantį kartų kilnesnė už beviltišką netikinčiųjų mokslą apie žmogaus gyvenimo pabaigą šiam pasauly? Ar laimingas amžinas gyvenimas meilėje ir grožy ne siektinas tikslas? Dargi net mintis apie pragarą teikia krikščionybės mokslui raminantį, bet kartu ir labai rimtą pobūdį.

Jei yra Dievas, tai kokie turtingi ir laimingi mes esam žmonės! Bet jei Dievo nėra, tai mes nelaimingiausi tvariniai, dulkės, bereikšmiai atomai, kuriuos aklos gamtos vėtros blaško ir galop palieka niekam nenaudingam puvimui. Jei yra Dievas, tai nė vienas plaukas nenukrinta nuo galvos be Jo žinios, neištinka manęs nė viena nelaimė, kuri neįeitų į Jo tėvišką apvaizdos planą. Jei nėra Dievo tada mirtis yra didžiausia pasaulio eigos disharmonija, kur pati

gamta žiauriausiu būdu žudo savo vaikus. Tokiu atveju kapas yra pabaiga, galutinis sunaikinimas mūsų gyvenimo idealų, meilės, džiaugsmo ir vilties. Bet jeigu yra Dievas, jeigu yra amžinas gyvenimas, tada doram žmogui mirtis tik pabaiga sunkaus bandymo. Nuo čia prasideda jo tikrasis išsilaisvinimas, galutinis laimėjimas: ne pabaiga, bet pradžia; ne pasinėrimas klaikioj bedugnėj, bet perėjimas į garbės ir laimės šalį. Pagal krikščionišką pasaulėžiūrą mirtis neatskiria mūsų nuo mylimų žmonių, bet nuveda mus pas tuos, kurie pirm mūsų iškeliavo į aną pasaulį.

Protingam ir padoriam žmogui yra tūkstantį kartų maloniau priimti krikščioniškos religijos tiesas, negu joms priešintis arba net jų baidytis. Religija su savo mokslu apie antgamtinį pasaulį yra ne tik galima ir priimtina, bet ir jos teisingumas įrodytas nesugriaunamais argumentais.

Čia nemanome rašyti kokios apologetikos. Šitas darbas jau seniai atliktas. Pateiksime tik keletą mūsų laikams pritaikytų pastabų.

5. Antgamtinio pasaulio tikrenybė

Religinių tiesų rankomis apčiuopti negalima. Nors jų įrodymai ir pagrindimai yra pilnai įtikinanti, bet vis dėlto psichologiniu atžvilgiu gali atrodyti žmogui abejotini, kaip ir visi kiti įrodymai, kurie išeina iš pojūčių ribų. Jeigu atsiranda visa eilė tokių filosofų, kurie abejoja jų pačių buvimu, tai nereikia perdaug stebėtis, kad pasitaiko ir religinių abejojimų, nors tikėjimo tiesas įrodantieji argumentai yra labai aiškūs.

Mūsų pasaulėžiūros pagrindai yra tikrai stiprūs, nesugriaunami. Bažnyčios priešų negarbingi žygiai, tikėjimo tiesų iškraipymas, melas, kunigų šmeižimas pakankamai įrodo, kokie tvirti musų tikėjimo pamatai ir kokie silpni tie priešų argumentai.

Taip jau buvo ištisus šimtmečius, taip pasiliks ir toliau. Jau nuo seniai vienintelis ir tvirčiausias priešų argumentas prieš mūsų krikščioniškąją pasaulėžiūrą, — tai brutali jėga, persekiojimai, žudymai, kuriuos dažnai pakeičia biaurus melas, o mūsų laikais visiškas nukreipimas dėmesio nuo šitų dalykų, visiškas nutylėjimas.

Bet iš tikrųjų, nedaug religija tereikalauja įrodymų. Juk apie Dievą byloja kiekvienas regimo pasaulio daiktelis. Kiekviename žingsnyje užtinkame Jo pėdsakus. Saulių sistemos ir žvaigždžių rūkai, vandenynai, miško ošimas, lauko gėlės, tylus sielos ilgesys begalinės ir nesudrumstos laimės, tūkstančiai kilniausių žmonių liudymų byloja mums apie Dievą. Ispanų filosofas Balmes kartą pasakė, kad jis didžiausį Dievo įrodymą nešiojąs savo liemenės kišenėje: tai jo laikrodis. Taip, kaip negalima įsivaizduoti, kad jo tas laikrodis iš nieko būtų atsiradęs, kažkaip „atsitiktinai", taip esą nesąmonė manyti, kad milžiniškas visatos laikrodis, su milijardais ratų, ratelių ir rodyklių, tokiu pat būdu būtų atsiradęs. Šitas argumentas, rodos, jau buvo žinomas net senovės pagonių filosofams Aristoteliui, Plutarchui ir Platonui. Šitas senas Dievo buvimo įrodymas dar ir iki šiai dienai nenustoja savo reikšmės. Jo nesugriovė nė moderniškosios rutulojimosi teorijos. Gam-

tos tikslingumas ir rutulojimosi dėsniai aiškiausiai kalba apie Kūrėjo visagalybę ir išmintį.

Kodėl mes ir visi protingi žmonės tiki į Dievą? Ogi todėl, kad mes tikime regimųjų daiktų buvimą. Juk kiekvienas sveikas protavimas veda galiausiai į Dievą ir todėl tikrų bedievių normaliai galvojančių žmonių tarpe labai retai sutinkama.

Jeigu apskritai yra būtis, tai turi būti kita būtis, ypatinga būtis iš savęs. Kiekviena būtis, kiekvienas daiktas turi savo buvimo priežastį, o ši pastaroji veda mus į pirmą ir vyriausią visų daiktų Priežastį. Paslaptys bei neaiškumai prasideda ne Dievuje, bet daiktų buvime arba būtyje. Jei yra iš tikrųjų būtis, tai šita būtis jau yra savo rušies stebuklas, bet nuo jos kelias į Dieva yra gana tiesus.

Žodis „gamta" gilesnės pasaulio esmės mums neišaiškina. Jis yra ir palieka tik žodis. Gamta tai ne vienas koks daiktas, bet nesuskaitomi milijardai daiktų kiekvienoj dulkelėj, kiekvienam vandens lašely, kiekvienam atome. Kad šita nesuskaitoma daugybė daiktų ir daiktelių klauso tų pačių įstatymų, kad išreiškia vieningas idėjas, tai turi būti virš šitų daiktų stovinti ir viską vienijanti jėga, kuri protingai ir laisvai veikdama pati turi būti protingiausia ir tobuliausia būtybė. Šią antgamtišką, protingai veikiančią ir laisvą jėgą mes vadiname Dievu.

Apie Dievą, tiesa, mes kalbame nuolat antropomorfizmais. Mes aptariam Jį žmogiškomis sąvokomis, paveikslais ir žodžiais, sudarytais iš pojūčių patyrimo. Ir tai yra visai teisinga. Juk ir Dievas turi visus asmenybės savumus, kaip ir žmonės, tik, žinoma, nepalyginamai tobulesniam laipsny.

Labai pravartu šioj vietoj pažymėti, kad, atmetus Dievo buvimą, reiktų atmesti kaip neteisingas net aiškiausias tiesas, kurias mes pažįstame protu ir pojūčiais. Dar neperseniausiai viena filosofų grupė taip toli nusifilosofavo, kad jau pradėjo abejoti ne tik Dievo, bet ir jų pačių buvimu. Tuo būdu šita filosofų grupė aiškiai įrodė, kad atmesti Dievo buvimą yra didžiausia klaida. Kas nenori prieštarauti sveikam protui, kas pripažįsta savo paties ir kitų daiktų buvimą, tas negali nueiti ateistinės filosofijos šunkeliais.

6. Sąskambis tarp šio ir ano pasaulio

Kaip džiugu žinoti, kad ir visas mūsų regimasis pasaulis byloja apie aną tobulesnį, amžinąjį pasaulį. Kiekvienas gilesnis pažvelgimas į regimąjį pasaulį veda mus į visos būties priežastį, Dievą. Lengvai galima iš tobulos santvarkos, iš gamtos tikslingumo, iš gyvybės atsiradimo šioj žemėj prieiti prie Dievo. Į tą patį kelią veda ir vidinis žmogaus sielos nerimas. Kaip mes neprotautume, vis prieisime tą pačią išvadą: turi būti begalinė dvasia, išmintingas, mylįs, visagalis ir amžinas Kūrėjas. Joks žmogus nedrįstų neigti šitų nesugriaunamų antgamtinio gyvenimo įrodymų, jei čia svarbios rolės nevaidintų nesuvaldomi instinktai, kurių laisvė nesuderinama su mūsų tikėjimo reikalavimais.

Iš visų Dievo buvimo įrodymų aiškiausiai apie visatos Kūrėją ir Palaikytoją byloja paties žmogaus dvasia. Dorinė ir socialinė santvarka, estetika ir dargi net tautų sveikatingumas remia mūsų tikėjimo tiesas. Kiekvienas protingai gal-

vojąs žmogus gali ir turi prieiti išvadą, kad tai, kas tikėjimo moksle laikoma tiesa, tas doros moksle eina visokio gėrio pagrindu, estetikoj grožio pagrindu ir higijenoj sveikatos pagrindu.

Religija ir dora, galima sakyti, eina greta viena antros. Kur religinis žmonių gyvenimas atšąla, ten ir dora pašlija. Tiesa, yra gerų bedievių ir blogų tikinčiųjų, bet ir vieni ir kiti yra išimtys. Šiaip jau gyvenime žmogus juo religingesnis, juo geresnis. Iš tikrųjų šeimos tėvų ir visa eilė pasiaukojusių motinų galima sutikti tik tikinčiųjų žmonių tarpe. Kurgi rasime didesnius didvyrius, kaip šventųjų istorijoje? O kiek meilės ir pasiaukojimo vienuolės - slaugės širdy? Kur rasi tiek ramybės, tiek artimo meilės, tiek širdies skaidrumo, kaip prieš altorių, prieš Dievo stalą, maldoje, pašnekesy su Dievu? Meldžiąsis žmogus yra nuolankiausias, dosniausias ir nuolaidžiausias. O koks gražus vaikas ar jaunuolis, kai jis meldžiasi! Kaip spindi jo akys, kaip veržias jo siela į dangiškąsias aukštumas, palikdama žemėj visa, kas kasdieniška, laikina!

Be abejo, išorinis religingumas ar tariamasis šventumas gali būti ir netikras. Taip dažnai elgiasi apsimetėliai bei šiaudadūšiai. Kodėl tokie žmonės vadinasi šiaudadūšiais? Mat, jau pati žodžio šventas sąvoka sako, kad tikri šventieji negali būti blogi žmonės, o jeigu kuris žmogus yra blogas ir dar dedasi religingu, tai jis tik veidmainiauja. Tikras religingumas reiškia gerumą, nekaltumą, teisumą ir sąžiningumą.

Panašiai yra ir visuomeniniam gyvenime. Tikrojo religingumo laikai buvo kartu ir socialinės taikos bei lygybės laikai. Tik religinis atšalimas iššaukė socialinę nesantaiką ir skur-

dą. Ir nė kiek nenuostabu, kad taip įvyko. Juk kiekvienas bičiuliškas suartėjimas primena mums, kad turime vieną bendrą tėvą. Tik tada žmogus žmogui jaučia tikrą broliškumą, kai vienas ir kitas išpažįsta tą patį bendrą tėvą — visatos Kūrėją. Todėl tikėjimas ir Kristaus meilė yra tikrosios taikos ir sugyvenimo pagrindai. Ir niekas kitas šitų žmoniškumo pagrindų atstoti negali.

Dargi net dailė (estetika) sustiprina mūsų argumentus apie antgamtinio pasaulio buvimą. Juk tikėjimas į Dievą yra šaltinis aukščiausio grožio. Visų tautų istorija mums aiškiai rodo, kad religija yra visokio meno lopšys. Religija meną ne tik gimdo, bet ir jį ugdo. Visi didieji meno kūriniai yra vaisiai aukštos dvasios kultūros bei gilaus tikėjimo. Tapyba, skulptūra, muzika, poezija ir visos kitos meno šakos pasiekė savo aukštą laipsnį tik krikščionybės dėka. Dar ir šiandien, įėjęs į bet kurią didžiųjų Europos meno galerijų, pasijunti tarytum bažnyčioj. Čia visi nemirtingieji kūriniai vaizduoja ką nors iš religinio gyvenimo. Ir iš tikrųjų, niekur nerasim tiek kilnių motyvų menininko kūrybiškai sielai, kaip katalikų tikėjime!

Ne tiktai menas, bet ir pats žmogaus gyvenimas be galo daug sako apie aną antgamtinį gyvenimą. Argi yra kas gražesnio už tikrai krikščionišką šeimą, už pamaldų jaunuolį ar mergaitę? Argi yra didesnių didvyrių už katalikų Bažnyčios kankinius? Ar yra kas kilnesnio už krikščionišką artimo meilę? už pasiaukojimą visuomenės gerovei? Nekaltos akys sužiba džiaugsmu, kai sutinka kunigą, kryžių, ar kokią religinę ceremoniją. Deja, yra ir tokių žmonių, kurių gyvuliškų instinktų aptemdytos akys stai-

ga užsidega, kai tik jie nugirsta kur Dievo vardą. Ir kodėl taip?

Antgamtinis pasaulis yra ne tik grožio, bet ir viso pasaulio tautų sveikatingumo šaltinis. Juo religingesnis yra žmogus, juo tvarkingesnis jo gyvenimas, juo sveikesnis jo organizmas. Kur gilus religinis gyvenimas, ten neįmanomas šeimas ir ištisas tautas žudantis dorinis pakrikimas. Ir jei šiandien „laisvamaniškai" žiūrima į šeimos ištikimybę, jei girtavimas, savižudybės ir panašios blogybės nebedaro mums pasibaisėtino įspūdžio, tai yra ženklas, kad mūsų tikėjimas netvarkoj. Mes nebejaučiam atsakingumo nei Dievui, nei sau patiems, nei visai žmonijai.

Galima drąsiai sakyti: Religija yra geriausia medicina ne tik atskiriems žmonėms, bet ir ištisoms tautoms. Ji reikalauja iš žmogaus saikumo, susivaldymo, skaistumo ir minčių kontrolės. Ir visa tai ji daro dėl žmogaus sielos ir jo kūno sveikatos. Tuo tarpu religiją paneigusios tautos savaime pasismerkia išmirti. O ta jų mirtis — negarbinga savižudybė. Iš čia aiškiai matyti, kokia nuostabi harmonija jungia šį ir aną pasaulį. Visa, kas gera, kilnu ir gražu, išeina iš vieno šaltinio, Vyriausio įstatymų Leidėjo, Dievo.

7. Laimingas, kuris tiki...

Kas atvira akimi žvelgia į pasaulį: į žvaigždynus ir atomus, į savo kūną ir sielą, kas beribės visatos tikslingumą su be galo didele daugybe priežasčių ir veiksmų apmąsto, tas turi arba veiksmų priežastis atmesti, arba Dievą kaip paskutinę visatos priežastį pripažinti.

Kas tiksliai istorinius dokumentus apie Jėzų Nazareną studijuoja: Jo asmenybę, Jo liudijimus apie save, susietus su Jo nepaprasta išmintimi ir didingu charakteriu, kas Jo mokslą, Jo darbus nagrinėja, kas Jo stebuklus, Jo iš numirusių prisikėlimą sąmoningai apsvarsto, tas turi arba istorijos mokslo metodus paneigti, arba pripažinti Kristaus dievybę ir tuo pačiu dievišką Bažnyčios paskirtį.

Galop, kas Kristaus mokslą apie Dievo karalystę ir jos santvarką apmąsto, kas įsigilina į pirmųjų šimtmečių Bažnyčios gyvenimą, tas turi suprasti, kad žmoguje kryžiuojasi du pasauliai. Tiesa, labai skirtingi, bet vienas antrą papildą.

Beje, laisvas antgamtinis tikėjimas nėra vien sauso proto produktas. Mūsų tikėjimas yra daugiau negu logiško mintijimo padarinys. Čia be galo daug reiškia ir Dievo malonė. Protas gali aiškiai pripažinti nežinomos antgamtinės jėgos buvimą, bet kad jis, tas protas, priimtų apreiškimą, reikia būtinai Dievo malonių šviesos. Šita Dievo malonių šviesa yra prieinama kiekvienam žmogui, kuris rimtai ieško tiesos Žodžiu, kuris yra „geros valios".

Kiekvienas žmogus, pasiekęs tikėjimo aukštumas, pasijunta tikrai laimingas. Grožio, pagudos ir meilės srovė maitina jo aukštybių ištroškusią sielą. Platūs ir didingi akiračiai atsiveria tada prieš jo sielą. Naujas prasideda jame gyvenimas, nuskaidrintas antgamtinio pasaulio. O tas gyvenimas pilnas amžinųjų vertybių, pilnas dinamikos. Nors antgamtinis gyvenimas ir vyksta ankštose mūsų planetos gatvėse, triukšme, varguose ir kasdienio gyvenimo smulkme-

nose, bet savo viduje jis siekia pačias amžinatvės aukštumas.

Savo išore toks gyvenimas nieku ypatingu nepasižymi, bet viduje jis slepia amžinas vertybes. Kad ir kukliausias, niekuo neišsiskiriąs iš kitų žemės keleivių gyvenimo, panašiai kaip Kristaus žemiškasis gyvenimas, Dievo akyse yra be galo didingas. Nors toks žmogaus gyvenimas ir būtų pilnas kryžių, vistiek jis jau ugdo savyje amžinosios palaimos daigus. Šito žmogaus siela ir tamsiausiose gyvenimo valandose patiria dangiško džiaugsmo ir paguodos.

„Palaimintas, kuris tiki", sako Šventraštis. Taip, palaimintas, kuris sąmoningai tiki ir pagal šitą tikejimą gyvena! Dievo begalybė gyvena jame, kaip gyvame tabernakule; antgamtinis pasaulis apsupa jį visą ir iškelia į aukštesnį gyvenimo laipsnį. Tokio žmogaus ir pilkas kasdienis gyvenimas turi pilną prasmę.

Šitą antgamtinio pasaulio įtaką žmogui mes vadiname malone. Ištisi teologijos tomai nepajėgia jos stebuklų atvaizduoti. Visi žmogiški palyginimai yra per silpni išreikšti malonės esmei. Malonė, — tai Dievo gyvenimas mumyse. Ir tai ne koks pasyvus, bet veiklus Visagalio buvimas mūsų sieloje. Malonė, — tai mūsų draugystė su Dievu. Joje Visagalis suteikia savo tvariniui dieviškos išminties ir padaro jį sau artimu. Per malonę žmogus tampa Dievo vaiku, Kristaus broliu, paveldėtoju amžinosios tėvainystės. Malonė, — tai vidinė žmogaus sielos šviesa ir šilima. Per ją menkutis žemės keleivis įkopia į šventuosius kalnus, į neregimus altorius, kur jo siela pražysta amžina jaunatve.

Kokia baisi kvailybė pasukti iš kelio, vedančio į šį pasaulį! Kaip žiauriai elgiasi žmogus pats su savimi, kai jis laisva valia pasipriešina antgamtinio pasaulio įtakai! Vieni tokį elgesį vadina „išsilaisvinimu iš prietarų", kiti laisvamanybe. Tik visa nelaimė, kad kai žmogus prieina šios rūšies „išsilaisvinimą", tuo pačiu įpuola į klaikią dvasios vergiją.

Amžinasis Dievas

1. Dievas

Kai žmogus atsistoja ant tvirtų proto, tikėjimo, krikščioniškosios filosofijos ir teologijos pagrindų, tada prieš jo dvasią atsidengia didingas paveikslas: D i e v a s, aukščiausias tikslas kiekvieno žmogaus, kurio dvasia tebėra pragaištingų įtakų dar nesugadinta.

Pats Dievas leido mums Šventam Rašte savo esmę pažinti. Kai Mozė kartą Jį paklausė, kas Jis esąs ir kaip turįs būti vadinamas, tai Dievas jam atsakė: „Sakyk Izraėlio sūnums: a š e s u, k u r i s e s u".

Šitais žodžiais nusakyta Dievo vardo esmė. Jis yra tas, kuriam buvimas visoj pilnybėj priklauso. Kai tuo tarpu visų kitų daiktų buvimas yra tik šešėlis iš Dievo buvimo. Jame sukauptos visos dorybės aukščiausiam laipsny. Ir tai ne kaip koks priedas, bet esmiškai Jam priklausančios. Mes negalime kitaip Dievo įsivaizduoti, kaip be galo galingą, be galo išmintingą, be galo gerą, be galo teisingą ir be galo gražų.

Jis yra amžinas. Tai nereiškia, kad Jis yra labai senas, kad Jis prieš visus laikus buvo. Tai reiškia, kad Jis virš visų laikų viešpatauja, kad Jam praeitis ir ateitis tiek pat arti, kaip ir dabartis. Mat, Jis nėra suvaržytas laiko ribomis. „Jis yra tas, kurs buvo, kurs yra dabar ir

kurs bus, t. y.. „Alfa ir Omega — Pradžia ir Pabaiga“ (Apr. 1, 8). Jis gyvena amžiną dabartį. Šimtmečiai praskrenda pro Jo sostą; pasauliai gimsta, sensta ir miršta. Jis gi nesensta. Jis buvo senas kartu ir jaunas tam akimirksny, kai tarė pirmąjį pasaulių tvėrimo žodį. Jis tas pats pasiliks ir tada, kai užges ir pranyks paskutinė planeta.

Pats iš savęs Jis yra be galo laimingas. Visa, kas gražu ir didinga, Jis turi savyje. Niekas iš šalies Jo laimės padidinti negali. Tvarinių teikiamoji garbė ir jų meilė nė trupučiu negali padidinti Dievo laimės. Priešingai: visi tvarniai semiasi sau iš Jo grožio ir turtų. Ir jeigu iš tikrųjų jie nori būti laimingi, turi tos laimės ieškoti Dievuje; niekas kitas jų laimės apetito nepasotins. Visa, kas čia žemėje gražu: motinos laimė ar nekaltos kūdikio akys, spalvų žaismas ar viską gaiviną saulės spinduliai, pavasario gamtos atbudimas ar žvaigždėtas dangus, — yra atspindys dieviškojo grožio. Šitas dieviškasis grožis atsispindi gamtoje, menininko kūryboje, o ypač mylinčio žmogaus sieloje. Žinoma, tai tik spindulėlis iš to begalinio grožio šaltinio, užklydęs į šią ašarų pakalnę. Bet jau ir tiek užtenka, kad atvertume savo sielos akis į amžinąjį grožį ir išsilaisvintume iš pilkojo kasdieniškumo.

Viešpats yra išmintingas. Apie Jo išmintį kalba mums visas regimasis pasaulis, kuriame tiek daug tikslingumo. Gamtos ir medicinos mokslai pravertė tūkstančius metų, kol išsprendė keletą mįslių. O, kiek jų dar neišspręsta!

Kokia nepaprasta harmonija tarp paskirų gamtos tvarinių! O ką jau bekalbėti apie žmogaus dvasios pasaulį. Milijonai laisvų būtybių —

žmonių — gyvena ir veikia pagal savo laisvą valią. Ir vis dėlto dieviškoji apvaizda tvarko visos žmonijos ir atskirų asmenų likimą, tarytum jie neturėtų laisvės.

Viešpats yra galingas. Valia ir jėga Jame sutampa. Vieninteliu valios aktu Jis sukuria pasaulius ir gali juos sunaikinti, jei taip Jam patinka. Ir kokie didingi tie Dievo sukurtieji pasauliai! Pastaruoju laiku astronomijos mokslas atidengė tūkstančius naujų žvaigždynų, kuriuose priskaitoma milijonai milžiniškų saulių. Kol iš šitų dangaus kūnų į mūsų žemę ateina šviesa, išeina tūkstančiai ir šimtai tūkstančių metų. O mes žinome, kad šviesa per metus nulekia aštuonias dešimtis bilijonų kilometrų. Mokslininkai kalba apie tokias žvaigždes, kurios yra 50 milijonų kartų didesnės už mūsų saulę, o ši pastaroji 1300000 kartų didesnė už mūsų žemę. Dar ryškiau matyti Dievo galybė mažiausiuose tvariniuose, augalų narveliuose ir apskritai gyvųjų organizmų sudaryme. Kokie nuostabūs dalykai vyksta mūsų organizme, gėlės lapely, mažiausioj vabzdžio akutėj! Koks galingas turi būti tas, kuris žaizdamas kuria milžinus pasaulius ir juos palaiko.

Dievas yra be galo geras ir gailestingas. Šito savo gerumo ir gailestingumo vedamas Jis nužengė į mūsų planetą, atitaisė pašlijusius santykius tarp šio ir ano pasaulio.

2. Mano gyvenimo Dievas

Dievas, be abejo,galėtų pasilikti vienas laimingas visiems amžiams. Bet Jo planai buvo kitoki. Jis ta savo laime troško dalintis su žmo-

nėmis, padaryti juos laimingus. Jis pašaukė mus gyveniman, davė protą ir širdį, žodžiu, mes tapome asmenybėmis. Ir tai ne bet kokiomis, su antgamtine, amžina paskirtimi. Už tai mes turime būti Dievui dėkingi.

Jis apipylė mus gausiomis dovanomis. Jis dovanojo mums didelius gamtos pasaulius su visais jų turtais, kad turėtume gyvenimo šaltinių. To dar negana: Jis įvedė mus į malonių karaliją. Ir to dar negana: Jis nori atskleisti mums grožio ir laimės šalį, kur mūsų džiaugsmui nebus galo.

Dievas yra ne tik galingas, išmintingas, bet ir geras ir gailestingas. Visas regimasis pasaulis byloja žmogui apie Dievo gerumą ir Jo meilę. Kaip džiugu žinoti, kad mus valdo ne kažkokia nesuprantama gamtos jėga, bet dangiškasis Tėvas, tikrai tėviškai mumis rūpindamasis.

Pirmąją savo meilę žmogui Dievas parodė sukurdamas pasaulį. Bet dar daugiau tapdamas žmogumi ir savo kryžiaus mirtimi. Ir tai dar negana! Jis įsteigia Bažnyčią ir Eucharistiją kaip didžiausią savo meilės laidą. Čia Jis priėjo, galima sakyti, paskutinę galimumo ribą. Tiesa, savo prigimtimi mes dar tebesame vergai, bet jau nuo sutvėrimo akimirksnio Jis padarė mus savo vaikais. Jis įdiegė į pirmųjų tėvų sielas šitą Dievo vaikų giminystę. Dievas priėjo prie žmogaus ir kalbėjos su juo, kaip su sau lygiu. Žodžiu, tarp Dievo - Tvėrėjo ir žmogaus - tvarinio susidarė asmeniškas santykis. Ir todėl kiekviena gera mintis, kiekvienas kilnus širdies troškimas, — tai Dievo kalba mumyse. Kai žmogus, panašiai kaip pirmieji tėvai, atsisakė Dievo klausyti, kai tapo Jam nebeištikimas, tada Jis leido žmogui pajusti savo kvailybę.

Taip Dievas elgiasi ir lig šiolei. Vis dėlto ir šito nelaimingo žmogaus Dievas neatstumia nuo savęs ir nuolat Jis yra pasiruošęs iš naujo šitą tėvišką santykį atitaisyti, jei tik pats žmogus Jo malonių neatmeta.

Ir kai atėjo ilgai lauktoji valanda, kai tamsybėje klajojančių šauksmas pasiekė dangų, Jis pats tapo žmogumi, mokė žmoniją, kentėjo ir mirė dėl mūsų išganymo. Per kryžiaus mirtį Jis išliejo savo Bažnyčiai amžinos vertės turtus: Eucharistiją, Atgailos sakramentą, žodžiu, Jis atidavė mums savo plačiai atvertą Širdį. O ką jau bekalbėti apie Šv. Dvasios Dovanas! Tai nuostabus paties Dievo gyvenimas ir veikimas mumyse. Net baugu darosi pamanius, kad mes šitų amžinųjų dvasios vertybių nesame verti. Nuolat pasižymime neištikimybe mūsų didžiausiam Geradariui. Ir vis dėlto Jo meilė silpnam žemės keleiviui neatšąla. Vis tiek Jis nori, kad mes į Jį kreiptumės, su Juo kalbėtume, kad palaikytume asmeniškus su Juo santykius. Kaip Jis džiaugiasi, kai mes savo silpnas jėgas pašvenčiame Jo tarnybai!

Dievas ypatingai vertina mūsų tikėjimą! Jam patinka, kai mes dėkinga širdimi priimame Jo apreiškimą, kai Jo žodį laikome teisingu, kai Jo reikalavimus klusniai vykdome. Koks gražus šis mūsų tikėjimas! Per jį mes įsiskverbiame į dieviškąsias gelmes. Kokia laimė!

Viešpats iš mūsų reikalauja ne tik tikėjimo, bet ir vilties, tvirto pasitikėjimo, kad Jis iš tikrųjų padarys mus laimingus, kad mes Jo globoje esame tvirtai apsaugoti. Koks nepaprastas jausmas, kai žinome, kad visiems amžiams užtikrinta mums didžiausia palaimos ateitis!

Galop dar vienas reikalavimas. Dievas nori, kad mes Jį mylėtume. Ne tik klusnumo ir visiškos pagarbos Jis iš mūsų reikalauja, bet ir meilės, nuoširdaus prielankumo. Žinoma, Jam ta mūsų menkutė meilė nereikalinga, bet vis dėlto Jis nori, kad mes į Jo dieviškąją meilę atsakytume meile. Dievas, kuris nori būti mūsų mylimas! Visagalis ir begalinis pasaulių Kūrėjas gėrisi mūsų menkutės širdies jausmais! Ir vėl kokia laimė! Amžinasis Grožis myli mus beribe meile ir nori, kad mes iš savo pusės Jį mylėtume.

Jau tas faktas, kad Dievas tapo žmogumi, dargi net savo Motiną pasirinko iš mūsų giminės, pakankamai parodo, į kokius artimus santykius su mumis suėjo. Žmogiškai tariant, per Mariją mes suėjome į kraujo giminystę su pačiu Dievu. Ir tai ne kelintos eilės giminystė! Marija, kuri davė pasauliui Išganytoją, tapo visos žmonijos Motina. Tokiu būdu mums lemta įeiti į tuos intymius, asmeniškus santykius, kurie jungė Dievą - Žmogų ir Švenčiausią Jo Motiną. Žmonijos atpirkimo istorijoje figūruoja du: Kristus ir Marija. Šiuo atveju vienas be antro įsivaizduoti neįmanoma. Taip meiliai ir žmogaus sielai artimiausiu būdu Dievas sutvarkė žmonijos atpirkimą.

Ir kur tik pažvelgsime, visur tas pats kartojasi: Dievas mūsų geriausias Draugas, vyriausias mūsų gyvenimo tikslas, mūsų niekad nesibaigiantis džiaugsmas.

Deja, yra žmonių aklų, neišmanėlių, kurie su baime ir užsispyrimu traukiasi Dievui iš kelio, nieko apie Jį žinoti nenori. Pasitaiko ir net geros valios katalikų, kuriems šv. Mišios išklausyti ar kita kuri religinė praktika atlikti yra be

galo sunki našta: tokiais atvejais jie nuobodžiauja! Užuot džiaugęsi esą Dievo vaikai, išrinkti iš milijoninės minios, jie skęsta banaliam kasdieniškume.

Jei nuolat prieš akis turėtume Dievą, jei aiškiai suprastume, kas Jis mums yra, tai visi kiti antraeiliai dalykai nepajėgtų atitraukti mūsų nuo vyriausio gyvenimo šaltinio — Dievo! Tada mes būtume apaštalai, šventi žmonės, skelbėjai vienintelės ir tikrosios laimės.

3. Vienintelė mano gyvenimo išvada: Tebūnie Tavo Valia...

Amžinasis Dievas yra tik tada mūsų gyvenimo Dievas, kai tikėjimas, viltis ir meilė mūsų kasdieniam gyvenime įgauna konkrečias formas, kai mūsų protas ir valia vieningai koncentruojasi Dievo tarnybai.

Tik šitokia žmogaus pozicija Dievo atžvilgiu yra gera. Žmogus pirmučiausia turi įsiskverbti į savo Tvėrėjo - Dievo esmę ir iš ten grįžti į savo sielos gelmes. Atlikęs šitą dvilinką kelią, jis turi prieiti išvadą, kad jo gyvenimo rūmai stovi ant svetimų pamatų, kad kiekvienas jo būties lašelis yra kilęs iš ne jam priklausančio šaltinio. Žodžiu, kad jis yra kito sutvertas, kad jis yra ne iš savęs, bet iš kito valios ir malonės. Neatsiklausęs Visagalis pašaukė žmogų buviman, įstatė į gyvenimo aplinkybes, ne paties žmogaus pasirinktas. Ir šiaip jau visas žmogaus gyvenimas pastatytas ant nebūties bedugnės, nuolat kito galingesnio prilaikomas, gaivinamas ir stiprinamas. Štai koks žmogaus būties padėjimas: nuo kito galingesnio

priklausomas iki paskutinio mažmožio, nuo visai kito, nuo Dievo... Kiekviena mūsų būties dalelytė egzistuoja tik todėl, kad Jis nori; kiekvienas mūsų veiksmas vyksta tik dėl to, kad Jis per mus ir mumyse veikia; kiekvienas mūsų gyvenimo akimirksnis — Jo dovana. Dargi net nuodėmė, mūsų maištas prieš Jo suverenišką valdžią, yra tik dėl to galimas, kad Jis neprieštarauja, kad Jis net tokiu momentu neatima mūsų buvimo. Net tada, kai reiškiam Jam viešą neapykantą, mes esam reikalingi Jo paramos. Ir pats šėtonas apmoka savo tarnus tokiomis monetomis, kuriose įspaustas Dievo paveikslas ir parašas. Be jokios išimties mes Jam priklausom: ir slapčiausios mūsų sielos vietelės ir intymiausios mintys neišeina iš Jo žinybos ribų.

Šitas Dievas, kuriam mes visiškai priklausom, be kurio mes nieko negalime, nėra kokia akla gamtos jėga. Ne, šis Dievas yra laisva asmenybė, kurios kelių mes negalime susekti. Šitam Dievui, šitam nuo nieko nepriklausančiam Viešpačiui ir pasaulių Kūrėjui priklausom ir mes, esam Jo nuosavybė. Vis tiek, kas ir kur mes bebūtume, iš Jo kompetencijos ribų paspruktí nepajėgiame. Jo nuosavybėj ir valdžioj dangaus ir žemės gyventojai; jis laikinojo ir amžinojo gyvenimo Viešpats!

Dievo Veidas

1. Dievo veidas

Šito tavo veido ieškau aš ir ilgiuos ir mano didžiausias skausmas, kad jo nerandu. Aš žinau, kad tu esi, kas tu esi, ką kalbi ir ko nori, — vis dėlto aš esu bejėgis tave aprėpti. Aš šaukiu tave, bet tu man neatsiliepi, nepasirodai...

Milijonai kalba apie tave, tūkstančiai išminčių bando įsiskverbti į tavo esmės gelmes. Daugybės knygų, šventi raštai, laiškai iš dangaus liudija apie tave. Pranašai ir regėtojai piešia prieš mano sielą tavo pridengto veido bruožus.

Tavo Sūnus Jėzus Kristus praskleidė mums amžius dengusią uždangą ir mes pamatėme tavo dievišką veidą.

Nuo tada stovi tu prieš mus aiškus, pažįstamas. Kaimo moterėlė ir pradžios mokyklos mokiniukas kalba apie tave, tarytum jie savo akimis tave regėtų; jie kalba apie tave ir su tavim, tarytum tu būtumei jiems apčiuopiamas ir regimas.

Toks artimas tu mums pasidarei, kad rodos tavo kvapas pasiekia mūsų veidą. Ir vis dėlto tu pasilikai mums toks tolimas, nepasiekiamas. Paskiri tavo bruožai šviečia mums kaip saulė. Deja, tai tik bruožai, iš kurių sunku mums susidaryti ryškų ir pilną tavo paveikslą.

Tu, mūsų vyriausias tiksle, „kuriame gyvename ir veikiame", dažnai dingsti iš akių ir pasislepi nuo mūsų savo begalybėje, tampi mums paslaptis, neįmenama mįslė.

Mums toks artimas, Viešpatie, kodėl pasitrauki nuo mūsų, palikdamas mus baimės ir nevilties vienatvėje?

Kas tu esi, Viešpatie? Kuris esmingiausias tavo bruožas? Meilė, ar griežtas teisingumas? Kas tu esi man, mirtingajam žemės keleiviui: visų geriausias Tėvas, ar griežtas Valdovas? Draugas ir Išganytojas, ar nepermaldaujamas teisingumo Vykdytojas? Be galo gražus, malonus ir gailestingas, ar teisingas ir baisus? Kuris svarbesnis tavo tvarinys: žemė, ar pragaras? Kur tu didingesnis: Betliejaus stainelėj, ar paskutiniame pasaulio teisme? Kryžiuje, ar teisėjo soste?

Kuria proga labiausiai pasireiškia tavo tikroji esmė? Kai glaudi prie savo Švenčiausios Širdies kūdikius, ar kai ištarsi baisų prakeikimą veidmainiams? kai nusidėjėliams, maldaujantiems tavo pasigailėjimo, atleidi, ar kai kalbi apie amžinojo pasmerkimo kančias? kai savo saulės spinduliais glamonėji gražiąją gamtą ir žmones, ar kai šiurpulingomis audromis ir žaibais valai sugedusią atmosferą?

Kai skaitau tavo Evangeliją, kai įsigilinu į Betliejaus, Nazareto ir Golgotos aprašymus, kai pažvelgiu į Švenčiausios tavo Širdies paveikslą, — tai prieinu vienintelę išvadą, kad tu, mano Dieve, tikrai esi Meilė!

Kam tu mus žmones sutvėrei? Juk mes tau nebuvom reikalingi. Tu esi turtingas ir be galo laimingas savyje. Nei mes žmonės, nei milijonai angelų, nei būriai šventųjų nė trupučiu negalim

tavo laimės padidinti. Vienintelis motyvas: Tu norėjai,kad mes būtume tavo laimės dalininkais, norėjai būti mūsų Tėvu. Iš meilės mums tu mus sutvėrei.

Tik šitoks vyriausio žmogaus tikslo supratimas turi pilną prasmę.

Šitą mintį sustiprina ir tavo sukurtojo pasaulio grožis. Tu galėjai sukurti ir paprastesnį. Žemė ir tada galėtų mums teikti reikalingą maistą, jei nebūtų žaliuojančių pievų, ošiančių miškų ir įvairiaspalvių gėlių, kurios džiugina mūsų akis. Iš tikrųjų, tu galėjai sukurti pasaulį be poezijos, be meniškų įvairumų. Kodėl pasaulis turėtų būti ne tik geras, bet ir gražus? ne tik naudingas, bet ir pilnas grožinių vertybių? Kam tas žmogaus kūno, o dar labiau sielos grožis? Kam tiek daug grožio vieninteliam žmogaus žvilgsny, vieninteliam veido bruože, judesy, ištartam žody? Yra žmonių, kurie iš meilės ilgesio miršta, kuriems dėl grožio nė mirtis nebaisi. Kodėl mus žavi žmogaus grožis, jo nekaltumas, sielos kilnumas, motiniška meilė?

Iš meilės mums žmonėms tu sukūrei šį nuostabiai gražų pasaulį, kad per jį mes pažintume tave Amžinąjį Grožį, kad per tavo meilės vertą kūrinį — žmogų atrastume gyvosios meilės šaltinį, tave, Viešpatie!

Tu myli visus savo kūrinius. Tu myli ne tik angelus ir angeliškus žmones, bet ir vargšus ir nusidėjėlius, laukinius indijonus, paliegėlius ir raupsuotus. Taip, ir sielos raupsais sergančius. Tu atėjai ne teisiųjų gelbėti, bet nusidėjėlių. Pats pasakei: „Taip Dievas mylėjo pasaulį, kad davė savo viengimį Sūnų, kad kiekvienas, kuris į jį tiki, nepražūtų, bet turėtų amžinąjį gyvenimą" (Jon. 3, 16).

Palyginime apie paklydusį sūnų tu nupiešei pats save kaip gailestingą ir visus savo vaikų netobulumus atleidžiantį tėvą.

2. Deja...

Jei iš tikrųjų Dievas yra meilė, tai kodėl gi pasauly tiek daug kentėjimų ir skurdo? Juk mes esame vargšai, pasigailėjimo verti padarai, kurių gyvenimas pilnas aimanų ir ašarų. Skundas dėl mūsų sunkios dalios veržias iš kiekvieno lūpų. Meilės vaikai, amžinosios tėvynės ainiai, kenčia sunkų dvasinį ir fizinį skurdą. Kaip visa tai suprasti? Gal pasaulio Kūrėjas padarė kur klaidą? Gal jo kūrinys išėjo nevykęs, ne toks, koks turėjo būti? Dievas sutvėrė žmogų laimei. Tai neginčijama tiesa! Bet kodėlgi ta laimės vieta su savo grožybėmis tapo ašarų pakalne, pilna erškėčių ir usnių?

Tiesa, yra žmonių, kurie per visą savo gyvenimą džiūgauja savo tariamąja laime. Jie visko pilni, visi jų širdies troškimai išsipildo. Žodžiu, tai laimingi žmonės, kurių gyvenimo laivelis stumiamas patogaus vėjo. Bet tai tik išimtys. Didesnė žmonijos dalis aimanuoja, slėgiama sunkios gyvenimo naštos. Tokiems žmonėms gyvenimas — kova. Rūpesčiai, ligos, neturtas, socialinės neteisybės... ir galiausiai tokio vargšo mirties agonija rūsy arba net gatvėje...

O ką jau bekalbėti apie pasaulinio maštabo nelaimes. Tik prisiminkim karus arba krikščionių persekiojimus Rusijoj, Meksikoj, Ispanijoj! Sunki buvo senovės graikų ir romėnų vergo dalia, negeresnis ir mūsų laikų badu mirštančio bedarbio likimas... Sunku žmogui pakelti me-

džiaginį skurdą, bet dar sunkiau dvasinį, kai jo sielą slegia klaiki nusikaltimų našta.

Viešpatie, jei tu mus myli, tai kodėl tu mus panėrei skurdo ir kentėjimų jūroj? Jei gyvenimas, nežiūrint visų tavo sukurtojo pasaulio grožybių, yra ne kas kita, kaip ilga, kelių dešimčių metų kančia, tai kam tu mus sutvėrei? Kurgi ta tavo meilė, kurios vedamas pašaukei mus į ašarų pakalnę?

Štai dėlko mes aimanuojame, Viešpatie, kaltiname tave ir brendame į vis gilesnę neviltį. Mat, mes norime tavo dieviškąsias mintis suprasti savo siauru, žmogišku protu. Mes vis bandome į tavo dieviškąjį veidą įžvelgti pro savo menką filosofinį objektyvą. Bet veltui! Tik kai nukris mus dengianti uždanga, kai amžinybės akimis pažvelgsime į paslaptinguosius tavo apvaizdos planus, tada aiškiai suprasime, kaip klydome abejodami tavo meile.

Kiekvieną kartą mes baisiai klystame, Viešpatie, kai dėl kiekvienos mūsų nelaimės mes pradedame tave atakuoti savo vaikiškais sofizmais. Rodos, kažkaip nesąmoningai mes tave apkaltiname už kiekvieną skausmą, už kiekvieną nelaimę, kurios priežastimi esame mes patys. Tiesa, mes esame įpratę sakyti, kad kiekviena nelaimė, kiekvienas kryželis yra mums Dievo siunčiamas. Čia yra labai daug tiesos, bet daugumoj atvejų mes patys esame betarpiški kaltininkai mūsų pačių nelaimių. Dažniausiai būna taip, kad mes patys sau pakenkiame ir, iškėlę kumštį į dangų, šaukiame: Dieve, tu esi mūsų skaudaus likimo kaltininkas!

Argi ne taip iš tikrųjų būna? Argi ne didesnės dalies mūsų kentėjimų priežastimi esame mes patys? Juk Dievas mūsų nemoko nei ego-

izmo, nei neapykantos artimui, nei ištvirkavimo. Karai, luomų nesantaika, šeimų tragedijos ir panašūs dalykai yra lengvai išvengiami, jei žmonėse būna dar šiek tiek gyvo tikėjimo. Kai tuo tarpu skurdas, socialinis neteisingumas ir dažnai net mūsų pačių ligos yra mūsų lengvamaniškumo ir nuodėmės padariniai. Tad už ką mes kaltiname Dievą, jei mes patys to ar kito dalyko esame kaltininkai?

Juk Dievas nėra įsipareigojęs blogus mūsų nuodėmių vaisius nuolat naikinti. Dievas — ne tarnaitė, kuri neišauklėtų vaikų padarytą netvarką nuolat atitaisytų. Dievas ne tam, kad mūsų blogo elgesio padarinius slėptų! Jei taip iš tikrųjų butų, tai Dievas viliote viliotų žmogų eiti toliau pragaištingu keliu ir dar labiau nusikalsti. Ne, taip Dievas elgtis negali.

Žmogui yra labai naudinga, kai Dievas jam leidžia skaudžiai pajusti jo paties padarytas kvailybes. Daugelis žmonių net nuodėmingiausių veiksmų nebelaiko nuodėmėmis. Tai kas gi būtų, jeigu jie niekuomet neparagautų karčių savo suklydimų vaisių? Kentėjimai mus perspėja, kad nuodėmė yra ne tiktai užgintas, bet ir labai pragaištingas kelias.

Be šitų perspėjimų geram žmogui gyvenimas pasidarytų nebepakenčiamas. Ir jeigu atvira akimi pažvelgsime į daugelio žmonių baisias nedorybes, tai nejučiomis iš mūsų lūpų išsiverš žodžiai: Viešpatie, dar daugiau bausmių, dar daugiau smūgių neklusniam ir nedėkingam pasauliui!

Daugeliui žmonių ir šitos bausmės iš viršaus vis dar neatveria akių. Jei pažiūri, kaip jie gyvena, kaip jie niekina visatos Kūrėjo planus, tai, rodos, Dievas turėtų griebtis dar griežtesnių

priemonių jiems sudrausti. Pasitaiko žmonių, kurie gal tik tada susiprastų, ką darą, jei kiekvieną akimirksnį į nusidėjėlius būtų svaidomi žaibai. Šitie gyvenimo malonumų medžiotojai, šitie neturtingieji turtuoliai pavydės tiems, kuriuos gyvenimo smūgiai ir nelaimės skaidrino ir valė ir padarė juos pribrendusius amžinai paskirčiai. Tiesa, visa tai tegalima suprasti ir įvertinti tik gilaus tikėjimo akimis žiūrint. Bet visiems tiems, kuriems gyvenimas tik žaislas, kentėjimų prasmė buvo ir liks neįmenama mįslė. Ir kas čia kaltas, kad įvyksta tokia baisi klaida? Ogi tas žmogus, kuris nesiskaito su antgamtiniu pasauliu! Dievas juk nėra įsipareigojęs taikintis prie tų, kurie iš savo kaltės tapo dvasios neregiais, kurie, prieštaraudami Jo šventai valiai, reikalauja, kad pats Dievas jų ingeidžiams pataikautų.

Žinoma, yra ir nekaltai kenčiančių. Tačiau ir šie yra reikalingi perspėjimų. Ir jiems turi būti priminta, kokie šventi yra Viešpaties įsakymai ir kad jų nepildymas arba prieštaravimas Dievo valiai įstumia žmogų į nelaimių jūrą.

3. Dievas — Auklėtojas.

Dievas žmogų auklėja nuostabiais, mums kartais nesuprantamais metodais. Gerą ir blogą, nekaltą ir nusidėjėlį Jis individualiai veda į aukštesnį gyvenimą. Mes žmonės esame vaikai, juokingi, užsispyrę, savotiškus statome Dievui reikalavimus. Ir suaugusiam vaikui lepus, pilnas pažibų gyvenimas atrodo idealiausias. Jis nuolat norėtų turėti cukraus, žaisliukų, amžinas atostogas ir daug daug saulės šviesos. Tuo tarpu amžinasis visatos Kūrėjas žvelgia toliau

ir giliau negu mes. Jis viską vertina ne pagal išorinį blizgėjimą, ne kaip vaikas, kurį žibantis centas labiau vilioja negu suglamžyta tūkstantinė.

Meilė yra dvejopos rūšies: viena grynai jausminė, maloniai ir lepinančiai veikianti žmogaus pajūčius, — kita galinga, kylanti iš pačių sielos gelmių. Pirmoji lepina vaiką, paviršutiniškai apgydo jo žaizdas, bet iš organizmo galutinai jų nepašalina. Antroji gi auklėja ir užgrūdina ir, jei yra reikalas, nevengia nė skaudžiausios operacijos. Tokiais atvejais kvailutis vaikas verkia,stumia nuo savęs gelbėtojo ranką, bet tikrasis auklėtojas bei protingas tėvas elgiasi beširdiškai.

Krikščionybė mus moko, kad žmogaus vertingiausia dalis yra ne kūnas, bet siela, kad žemiškas gyvenimas tik tada turi prasmę, kai jis sutampa su Dievo valia, žodžiu, kai jis tampa amžinojo gyvenimo įžanga. „Ką padės žmogui, nors jis ir visą pasaulį laimėtų, bet pakenktų savo sielai". Šitos amžinos tiesos šviesoje aiškiai matyti, kad ne trumpa pojūčių meilė yra tikroji, bet ta, kuri mylimąjį dvasiškai ugdo, turtina ir tuo būdu padeda jam subręsti amžinajam gyvenimui.

Kentėjimai ir smūgiai padaro žmogų blaivesnį, duoda progos suprasti tikrąją visų laikinųjų žemės daiktų vertę ir parodo, kad ne žemėje mūsų tėvynė. Jeigu šiam gyvenime mums nuolat sekasi, jeigu laimės šypsena niekad neapleidžia mūsų veido, jeigu nuo ryto ligi vakaro galime skęsti malonumuose, tai mūsų siela nejaučia ilgesio aukštesnio gyvenimo. Toks žmogus būna visiškai patenkintas savo likimu ir nieko geresnio jis nebemato. Šio pasaulio

dalykai neleidžia jam kopti stačiu keliu į aukštį. Nupenėtam ir išlepintam kūne siela skursta. Ir todėl Išganytojas sako, kad kupranugariui esą lengviau pralysti pro adatos skylutę, negu turtuoliui, kuris žemiškuose turtuose skęsta, įeiti į dangaus karalystę. Antgamtiniu atžvilgiu labai sveika, kai prabangoj ir patogumuose svaigstantį žmogų pažadina kentėjimų žaibai, primindami jam visų žemiškų daiktų menkystę.

Kiekviena liga mums sakyte sako memento mori, kiekvienas nusivylimas mus prablaivina, kiekvienas skausmas rimtai mums primena, kad neieškotume patogumų, kad perdaug neapsikastume žemėmis, kad nesistatytume kortų namelių, kuriuos menkutis pūstelėjimas sugriauna, bet siektume tų vertybių, kurios nepranyksta.

Žmones su gedulo ženklu ant rankos galima pažinti ir iš akių, kad jie pergyvena skaudų dvasios sukrėtimą. Visa šito likimo žmonių būtybė teikia labai rimtą toną. Tai išmintingos Dievo apvaizdos gestas! Juk pro ašarotas akis geriausiai galima įžvelgti pasaulio menkystę. Šitomis rimties valandomis patiriame, kokie mažaverčiai žemės daiktai, kokios menkos vertės turtai, grožis, jaunystė, meilė, garbė... Šiandien gėrėjamės, — ryt sprogs jie kaip muilo burbulai. Trumpos mūsų gyvenimo laimės valandos! O, kokios jos retos! Dėl to ir gimsta mūsų sieloje ilgesys amžinųjų, pastovių vertybių.

Dievas nori padaryti iš mūsų didvyrius, o ne išlepintas lėles. Lepinami, nuolat dovanomis užverčiami vaikai išauga bailūs, nepastovūs, dideliems žygiams nepribrendę. Kaip pats Dievas yra stiprus, vis be paliovos veikiąs, taip Jis nori ir mus padaryti veiklius ir atsparius gyvenimo audroms. Žmogaus kūno ir dvasios

jėgos bręsta kovoje. Be kovos ir žaizdų niekas netampa didvyriu. „Quis sine vulnere miles?“ Ne tas yra milžinas, kuris nedejavo kentėjimų naštos slegiamas, bet tas, kuris šitą naštą atlaikė. Ką išmano tas, kuris niekad nekentėjo?

Žinoma, Dievas galėtų žmogui dovanoti dangų ir be kentėjimų bei kovų. Bet tai būtų negarbinga išmalda, išmesta žmogui, žemės keleiviui, elgetai. Tokios išmaldos mes turėtume gėdytis. Juk ir karys, kuris nori būti vertas garbės, niekuomet nesutiks puoštis ordenais ar medaliais, kurių jis pats nenusipelnė kovoje. Jam būtų didžiausia gėda prisisegti aukšto pasižymėjimo kryžių, nupirktą krautuvėj už keletą litų! Visi gerai žinome, kad išmaldos duona niekuomet nebus tokia skani, kaip uždirbta sunkiu darbu.

4. Dvasinės aristokratijos mokykla

Smūgiai ir kančios labai daug prisideda sielai pagražinti. Krikščioniškai, kantriai nešami kentėjimai palieka sielą puošiančių bruožų. Kokių nepaprastų asmenybių galima sutikti kenčiančių žmonių tarpe! Tai tikri riteriai! Dvasios herojai! Tokie žmonės dėkingi už kiekvieną džiaugsmo valandėlę, už kiekvieną spindulėlį, kuris juos aplanko. Jie giliai atjaučia ir kitų žmonių kentėjimus, nes savyje patyrė, kaip daug reiškia tamsiose žmogaus gyvenimo valandose geras žodis, nuoširdus užjautimas. Visas šių dienų labdarybės darbas būtų neįmanomas, jei patys žmonės neturėtų supratimo, kaip skaudi našlaičio dalia.

Nuolatinis pasisekimas daro žmogų beširdį, vien savimi tesirūpinantį. Tuo tarpu iš kentėjimų mokyklos išleisti žmonės būna be pretenzijų, visais atžvilgiais subrendę gyvenimui.

Ir tai dar ne viskas. Tik kentėjimų dėka didžiosios asmenybės prikopia aukštą meilės laipsnį ir, paėmusios kitų žmonių kryžius, kartu su Išganytoju eina Kalvarijos link. Ar begali būti didesnė tobulybė bei kilnesnis pašaukimas?

Deja, tik didžiosios asmenybės tegali suprasti kentėjimų už kitus vertę. Štai kur tikroji artimo meilė! Šitos meilės vedamas dieviškasis Išganytojas atėjo į mūsų žemę. Nei aukso, nei garbės, nei puikių rūmų Jis netroško. Dargi net su pašaipa visa tai nuo savęs atstūmė. Iš visų žemiškų brangenybių Jis pasirinko tik vieną, t. y., kryžių.

Jeigu jau pats Išganytojas pasirinko kančią, tai joje turi būti ypatinga vertė! Ne vien Išganytojas kentėjo, bet ir Jo švenčiausia Motina, ir apaštalai, ir kankiniai, ir visi šventieji. Ir kas nuostabiausia, kad jie visi kentėjo nekaltai, už kitus, už jų nusikaltimus ir už viso pasaulio blogybes. Jie degė išganytojiška meile, su Kristumi dalinosi kryžiumi, dėvėjo erškėčių vainiką. Ir visa tai jie darė sąmoningai, laisvai ir su džiaugsmu. Iš jų spindėjo tikroji Dievo - Žmogaus dvasia!

Kaip badu mirštančiam žmogui beprasmiška įrodinėti pasninko reikšmę, taip ir kenčiančiam kentėjimų vertę. Todėl būtų labai naudinga jau iš anksto aiškiai suprasti, kad kentėjimai yra mums reikalingi, kad gyvenimas būtų neįdomus, paprastas ir žmonės pasidarytų daug blogesni, jei staiga kentėjimai išnyktų.

Prancūzas konvertitas Coppée parašė didoką veikalą apie kentėjimų naudingumą. Panašiai ir kiekvienas iš mūsų galėtų įsirašyti į širdį savo paties kentėjimų himną. Juk ir angelai rašo kentėjimų knygas: jie surenka visus mūsų vargus, kuriuos mes kaip dovaną iš Dievo rankos priimam ir įtraukia į gyvenimo knygas. Amžinatvės angoje iš šių knygų sužinosime apie mūsų garbingą laimėjimą gyvenimo kovose.

5. Baisi tamsa

Visa tai, ką viršiau matėme, toli gražu dar neatidengia visų paslaptingųjų Dievo veido bruožų. Nauji, neišsprendžiami klausimai, lyg klaiki bedugnė, skiria mus nuo Dievo. Ir ten, kur tikėjimo ir meilės kupina širdimi nusilenkiam Visagalio lėmimams, iškyla nauji neaiškumai, klausimai.

Tikintis žmogus nesipriešindamas priima kentėjimus, jeigu tie kentėjimai teikia jam dvasinės naudos. Tiesa, jis gali kruvinas ašaras lieti dėl daugybės dvasinių ir fizinių žmonijos kančių, bet atsiminęs, kad visa tai išeis jos naudai, jis nurimsta. Bet čia ir vėl jis suabejoja: ar iš tikrųjų visos šitos kančios atneš kokios žmonėms naudos? Ar per kančias pasieks jie savo vyriausį ir paskutinį tikslą? Juk daugeliui kentėjimai ne tik neduoda dvasinės naudos, bet dargi juos padaro Dievo ir Bažnyčios priešais! Tokių atsitikimų kasdieniam gyvenime nestinga. Tai kokią gi pagaliau prasmę turi jų kentėjimai ir visas jų gyvenimas?

Ir skaudžiausi smūgiai galima iškentėti, kai žinai, kad po viso to ateis sėkminga pergalė.

Tačiau pagal Kristaus mokslą visos žemiškos kančios ir net pasaulio pabaigos baisybės daugeliui bus tik „nelaimės pradžia". Rimtai įsigilinus į Mato 25 skyrių, šiurpu daros, kokios baisios dvasinės ir fizinės kančios laukia nelaimingųjų amžinatvėje. Šv. Povilas aiškiai pabrėžia, kad be tikėjimo neįmanoma esą Dievui patikti ir kad vienintelė mirtina nuodėmė atima iš žmogaus teisę laimėti amžinąjį gyvenimą. Jeigu taip iš tikrųjų yra, tai kiek žmonių pasieks savo tikslą?

Apaštalai paklausė kartą savo Mokytoją: „Viešpatie, ar daug bus išganytų?" Į šį klausimą Mokytojas davė jiems netiesioginį, bet labai daug sakantį atsakymą: „Stenkitės įeiti pro siaurus vartus; eikite aukštyn vedančiu taku, kuriuo mažai kas vaikšto!"

Viešpatie, čia nutyla žmogaus išmintis ir visos jo pastangos susekti tavo kelius! Kam tu mus sutvėrei, jeigu žinojai, kad būsime tokie silpni ir kad milijonai mūsų brolių ir seserų nepasieks savo tikslo? Kodėl tu nepanaikini jų pomirtinio gyvenimo, kad nereiktų amžinai kentėti? Aiškiai pasakyta: Bus žmonių, kuriems teks kentėti amžinas bausmės kančias ugnyje. Apie šitas ugnies kančias Kristus taip dažnai ir su tokiu tonu kalba, kad apie jų metaforišką prasmę negali būti nė kalbos!

Silpnam žmogaus protui be galo sunku suvokti, kad Dievas, amžinasis Grožis ir Gėris, Gailestingumas ir Meilė gali žmogų sutverti ir po kiek laiko atiduoti amžinoms kančioms. Ar šitoj vietoj „ugnis" reikia medžiagiškai suprasti, ar kaip kitaip, tuo tarpu nenagrinėsim. Kaip ten bebūtų, ugnis reiškia baisiausią kančią, kokią tik begalime įsivaizduoti. Argi amžinos

kančios turi būti dalia silpnų Dievo tvarinių? Šitų vyrų ir moterų, berniukų ir mergaičių, šitų tiesos nežinančių vaikų? Ne tik didžiųjų nusikaltėlių, žmogžudžių, teroristų laukia baisus likimas, bet ir tų, kuriuos Šv. Povilas išskaičiuoja: paleistuvių ir geidulių vergų, kurie paleistuvingomis mintimis geidžia svetimos moters!

Dievas atleidžia kiekvienam žmogui, kurs atgailauja už savo kaltes. Bet ar žmonės atgailauja? Kiek nelaimingų žmonių pačiame gyvenimo sūkury ištinka staigi mirtis! Be gailesčio, be nuodėmių atleidimo! „Du miegos viename patale; vienas bus paimtas, kitas paliktas. Mals dvi drauge; viena bus paimta, kita palikta" (Luk. 17, 34 - 35).

Kai pažvelgiu į autobusus bei traukinius, pilnus ponų ir išsidailinusių ponių, darbininkų ir moksleivių, tai savaime kyla manyje šiurpus klausimas: Viešpatie, kur bus paskutinė jų sustojimo vieta? Kiek iš šitų gyvenimo rūpesčių gainiojamų žmonių bus „paimta" ir kiek „atmesta"?

Aš manau, galima drąsiai sakyti, kad nuo to laiko, kai atsirado žmonės žemėje, iki naujausių laikų, milijonai iš jų pasiekė savo tikslą. Bet kiek iš jų šito tikslo nepasiekė? Kiek pasmerktų? Ar jūs negirdite nakties tyloje jų pagalbos šaukiančio balso? Ar neatneša prie jūsų lango vėjo bangos jų keiksmų ir beviltiško likimo skundų? Jeigu jau Dantės „Dieviškoj Komedijoj" atvaizduotas pragaras skaitytoją šiurpulingai nuteikia, tai koks baisus jis turi būti tikrenybėje?

Kai mes grumiamės su gyvenimo kliūtimis, kai triumfuojame laimėję kovą, kai ilsimės po sunkių dienos darbų, šitie pasmerktieji kenčia

be pertraukos baisias kančias. Žemiškam gyvenime, gal būt, jie nematė vargo, nes puikiai mokėjo gyventi, viską išnaudojo, ką tik gyvenimas jiems teikė. Šitie gyvenimo spekuliantai paliko Dievą, Bažnyčią ir amžinąjį gyvenimą „pasigailėjimo vertiems siaurapročiams“, o patys ėjo plačiu sąžinės laisvės ir laikinųjų malonumų keliu. Galimas daiktas, kad prisirinko šiokių - tokių kultūrinių nuopelnų; užtai šiandien jų kapus puošia meniški paminklai. Tačiau visažinančio Dievo teisingumo jie neišvengė! Vargšai...

Šiandien mūsų planetoj gyvena apie 2000 milijonų žmonių. Tai milžiniško didumo šeima, nepaprastai didelis skaičius! 1000 milijonų vyrų ir apie tiek pat moterų! Šitą neapmatomą žmonių jūrą sudaro seni ir jauni, turtingi ir neturtingi, civilizuoti ir laukiniai. Rasių atžvilgiu: balti, juodi, rudi. Vieni jų ką tik gimę, kiti jau mirštą; vieni įsimylėję, kiti neapykantoj paskendę; vieni pasiruošę vedyboms, kiti karui.

Kiekvienas žmogus — problema; kiekvieno žmogaus gyvenimas — drama bei romanas; kiekviena širdis neapsakomai įvairus kaleidoskopas. Kiekvienas žmogus turi savo minčių, jausmų, atsiminimų, geidulių, gerų ir blogų savumų. Ir blogiausias žmogus turi dar kai ką gera, bet ir geriausias ne be klaidų ir silpnybių. Visiems žmonėms Dievas parodė kelią į amžinąją palaimos šalį. Jis davė kiekvienam jautrią sąžinę, kad atskirtų gera nuo bloga. O kad gyvenimo dulkės neužneštų šito kelio, Dievas jį padarė aiškų visiems amžiams, padiktuodamas Sinajaus kalne dešimtį įsakymų. Bet kas bus tiems, kurie nei savo sąžinės, nei Dievo įsakymų nepaiso? Kas jų laukia?

Kasdien turi stoti prieš Dievo - Teisėjo sostą vidutiniškai per šimtą tūkstančių žmonių; kiekvieną akimirksnį kas nors kažkur miršta. Kaip rudens metu pageltę lapai krinta žmonės į kapus. Koks tolesnis likimas šitų vyrų ir moterų, šitų berniukų ir mergaičių? Kur nurims šitų džiūgaujančių, verkiančių, mylinčių ir laimės ištroškusių žmonių širdys?

Ir jei iš daugelio milijonų vienintelis žmogus būtų pasmerktas amžinai mirčiai, tai ar vertėjo, Viešpatie, sutverti pasaulį su nesuskaitoma žmonių daugybe? Ar atsvers daugelio milijonų žmonių laimė šito vienintelio nelaimė?

O, kaip lengva gyvenime suklysti! Kaip lengva patekti į platųjį kelią, vedantį pražutin! Per visą gyvenimą, nuo vaikystės, iki žilos senatvės, sielų medžiotojas stato žmogui įvairiausias pinkles. Jis puikiai sugeba užburti savo auką sireniška geidulių daina. Išdidžiai sėdi soste nuodėmė, šio pasaulio valdovė. Ji turi tūkstančius savo kunigų ir vaidilučių; žmonių minioms laimėti jai tarnauja įvairios meno sritys ir kitos modernaus gyvenimo priemonės. Ir kas nebuvo šitos valdovės valdžioje? — Tavo, Viešpatie, akyse atsiskleidžia kartais ir visų gerbiamo vyro nusikaltimai ir garbingos moters nuodėmės; tu įžvelgi ir pro angelišką jaunuolio bei mergaitės veidą biauriai sužalotą širdį!

Ir kas nuostabiausia, kad dažniausiai vargšą, silpną žmogų prapultin veda gražiausios tavo dovanos: grožis ir meilė! Verkti noris, Viešptie, kai matau žemiškąjį grožį: gražius žmones, gražius dalykus ir pagalvoju, kiek sielų miršta dėl kūniško grožio, kiek žūsta žmonių tik dėl to, kad jie yra gražūs arba, kad jie grožį pamilo!

Ak, geriau jau nebūtų to grožio; gal tada nereiktų apsvaigti nuo jo nuodų! Bet kodėlgi slepiasi spygliai po žydinčios rožės žiedais? Kodėl pavojingoji gyvatė prisidengia žavingos gėlės lapais? Kodėl skambioji muzika atveria mūsų sieloj mirtingas žaizdas? Kodėl toks trumpas kelias nuo grožio, ligi meilės; nuo meilės, ligi aistrų; nuo aistrų, ligi nuodėmės, nuo čia ligi amžino pasmerkimo? Kodėl, Viešpatie, gražus kūnas, nuostabus tavo rankų kūrinys, gali taip greit tapti nuodėmės šaltiniu?

Kam tu sutvėrei šalia grožio tiek daug silpnybių? Tu davei mums kūną. Bet kodėl neapsaugojai jo nuo blogų palinkimų? Be to, tu davei mums protą ir valią. Bet kas iš to? Kodėl esame tokie neprotingi, bevaliai? Dvasia ilgimės skaidresnių aukštumų, tačiau kūnas traukia mus į žemę. Viešpatie, ar tad vertėjo tau mus sutverti?

6. Džiugus nujautimas

Viešpatie, aš žinau, kad tu esi tobula Būtybė! Tu, kaip Dievas, negali klysti, negali būti žiaurus ir neteisingas. Nors nevisuomet tu esi mums suprantamas, tačiau gerai žinome, kad kiekvienas tavo žygis, kiekvienas lėmimas yra pagrįstas gerumu ir gailestingumu. Nors tu sutvėrei pragarą ir gal milijonus pasmerktųjų į jį pasiuntei, tačiau nė vienas, kurį tu iš meilės sutvėrei, ten nepateko kurs pats nebūtų šito likimo norėjęs ar jo nenusipelnęs. Jei tu kurį žmogų pasmerkei amžinai mirčiai, tai savaime aišku, kad jis tą bausmę užsipelnė, kad tu su juo kitaip pasielgti negalėjai; kad ir mes (jei taip galima

išsireikšti) tavimi dėti nebūtume galėję kitaip pasielgti. Nors ir daugybę žmonių ištiktų šitas baisus likimas, tai vis tiek mes turėtume pripažinti, kad jie teisingai pasmerkti, nes jie buvo iš tikrųjų blogi žmonės.

Gerai apie kitus žmones manyti yra didelė dorybė. Tačiau kas pažįsta gyvenimą ir žmones, tas patvirtins, kad yra tokių blogų žmonių, kuriems ir pats baisiausias Dievo teismo sprendimas nėra nė trupučiu perdėtas! Net sunku tikėti, kokiu niekšu kartais gali tapti žmogus, tas Dievo paveikslas! Tiesiog demonai žmonių pavidale slankioja po pasaulį! Šiurpios pabaisos gyvena mūsų tarpe: kraugeriai, baltųjų vergių pirkliai, vaikų žudikai, šeimų ardytojai, bejėgių ir našlaičių išnaudotojai, kurie iš žmonių prakaito ir kraujo gaminasi sau aukso, beširdžiai, jaunimo sielų nuodytojai... O, kaip atkakliai jie kovoja su tiesa! Jie tyčiojasi iš Dievo, iš Bažnyčios, iš kunigų!

Šitiems žmonėms nieko nebėra šventa. Visai ramia sąžine jie išniekina jaukią vaiko sielos šventovę, atplėšia nuo Dievo jaunimą, melu suklaidina tamsią liaudį, žudo dvasininkus, teroru nuslopina ištisų tautų tikėjimą į Dievą. Neseniai Rusijoj jie pastatė Judui Iskarijotui paminklą, Meksikoj sušaudė būrį vaikų dėl to, kad jie susirinko pasimelsti. O kiek yra tokių, kurie patys taip nesielgia, bet tyliai ir slaptai remia teroristų darbus!

Ir jei kartais pačiam įšėlime į jų sielas pasibeldžia Dievo malonė, raginanti mesti pragaištingą darbą, tai su pikčiausia pašaipa jie atstumia ją. Kas jiems Dievas? Žaislas , iš kurio galima tyčiotis; vaikiškas fantomas, dėl kurio neverta jaudintis!

Tad argi mes galime iš Dievo reikalauti, kad Jis užmerktų akis savo priešų darbams, kad leistų save šmeižti, niekinti? Juk tik iš Dievo malonės šitie nenaudėliai gyvena. Ir net visa tai, ką jie kaip kovos ginklus prieš Dievą vartoja, yra iš Jo gavę. Kur jų dėkingumas? Jeigu jau niekšiškas nedėkingumas žmonių tarpe yra smerkiamas, tai, be abejo, ir Dievas jo nepateisins. Juo labiau, kad čia įžeidžiamos švenčiausios Jo teisės. Tačiau Dievas kantrus, Jis gali ilgai laukti. Jei ne čia žemėj, tai amžinybėj kiekvienas žmogus turės atsiimti savo užtarnautą dalią.

O gal kas pamanys: Juk Dievui nieko nereiškia nors šis menkas padarėlis — žmogus — ir kažin kaip iš Jo tyčiotųsi. Taip! Bet Jo teisingumas reikalauja, kad šitie žmonės, kurie priešinosi Jo valiai, kurie su panieka atstūmė malones, turi kartą pajusti, jog negalima kumščiu grumoti Visagaliui Tėvui.

Jeigu jau visuomeniniam gyvenime galioja teisingumo nuostatai ir dargi net pats nuolaidžiausias žmogus laiko būtinu dalyku, kad apgavikai, vagys ir žmogžudžiai būtų atitinkamai nubausti, tai ar neprivalo būti nubaustas tas, kuris nusikalto aukščiausiai Tiesai?

Bet argi gali Dievas bausti? Jau vien toks klausimas įžeidžia Dievo orumą, nes kas taip abejingai klausia, tas neturi aiškaus supratimo, ką reiškia pasipriešinti Dievui. Keistas mūsų laikų žmogus! Bausmę jis laiko nežmonišku, dar labiau nedievišku dalyku, tuo tarpu į nuodėmę pro pirštus žiūri. Ne pragaro buvimu jis turėtų piktintis, bet kvailybe tų žmonių, kurie savo didžiausiam geradariui nedėkingumu atsimoka.

Mūsų moderniškojo žmogaus Dievo sąvoka labai keista, pagal jo paties skonį ir interesus sukurta. Pagal jo supratimą Dievas neprivalo varžyti jo sąžinės laisvės. Bet jeigu Dievas savo įstatymais draudžia jam naudotis kai kuriais gyvenimo malonumais, o kartais ir skaudžių aukų pareikalauja, tai su tokiu Dievu moderniškasis žmogus nenori turėti jokių reikalų nei šiam pasauly, nei pomirtiniam gyvenime.

Kuri buvo pirmoji pragaro sutvėrimo priežastis? Dievas, ar žmonės? Atrodo, kad žmonės!

Tačiau būtų neprotinga daryti šį priekaištą: jei tu, Dieve, iš anksto žinojai, kokie mes būsime blogi ir kiek iš mūsų pasiners nuodėmių purve ir už tai bus amžinai pasmerkti, tai kam tu mus sutvėrei? Reikėjo bent tų nesutverti, apie kuriuos žinojai, kad jie bus tavo priešai. Ne! Taip sakyti negalima! Juk Dievas gi negali savo amžinųjų apvaizdos planų tvarkyti pagal ingeidžius tų žmonių, kurie nesiskaito su Jo tėviška valia, kurie vieton išganymo laisva valia pasirenka pasmerkimą. Tad argi dėl blogų žmonių, kurių liūdną likimą Dievas iš anksto pramatė, turėjo visiškai atsisakyti nuo savo pasiryžimo sutverti žmones? Ne! Dėl neištikimų sūnų Jis negalėjo atimti buvimo ir amžinos laimės savo ištikimiesiems!

Jei kuris žmogus laisvai pasirenka pražuties kelią, tai jis pats yra atsakingas už savo likimą. Būtų tikrai nelojalu dėl jo sugriauti laimę kitiems geros valios žmonėms.

7. Nusidėjėliai iš silpnybės

Dar vienas neaiškus klausimas, Viešpatie. Suprantame, kas viršiau pasakyta apie didžiuosius nusidėjėlius, kurie tau kumščiu grumoja. Bet argi turės į pragarą eiti ir tie, kurie dėl savo silpnybės nusidėjo, gal nė negalvodami , ką daro? Juk šios rūšies nusidėjėlių daugiausia. Jei jie aiškiai suprastų, ką tat reiškia, tikrai nesiryžtų buti savo sielos žudikais. Praktikos gyvenime rečiau sutiksime tokių žmonių, kurie iš neapykantos savo Kūrėjui nusideda. Tai tiesa. Bet jeigu nusikaltimą vertintume vien pagal subjektyvų žmogaus nusiteikimą, tai paklystume kaip tamsiam labirinte, iš kurio sunku rasti kelią. Vertinant bet kurį nusikaltimą galima susidaryti mirtinos nuodėmės įspūdį, tačiau galutiną sprendimą gali pasakyti tik tas, kuriam nieko nėra paslėpta nei danguje, nei žemėje. Jis vienas viską tiksliai žino, kiek ten būta asmeniškos kaltės ir kiek tam bei kitam žmogaus veiksmui turejo įtakos blogas jo išauklėjimas, sugedusi aplinka arba jo paties nesuvaldomos aistros.

Bet ir tokiu atveju pagrindinės ribos aiškios. Kiekvienas apsilenkimas su Dievo valia yra arba mirtina nuodėmė, arba ne. Jei ne, tai jis dar nenutraukia ryšio su Dievu. Bet jeigu tas ar kitas žmogaus veiksmas yra mirtina nuodėmė, tai pagaliau vis tiek, ar tas veiksmas įvyko iš sąmoningos Dievo neapykantos, arba iš per didelio prisirišimo prie žemiškų dalykų, arba iš silpnybės. Ir iš silpnybės, sakysim suliepsnojus aistroms, padarytas nusikaltimas, jei jis įvyko sąmoningai ir laisva valia, yra mirtina nuodėmė, pasipriešinimas Dievui, Jo Didybės įžeidimas. Kas sąmoningai Dievo įsakymus mina po ko-

jomis, nors jis tai daro iš aistringo pamėgimo žemiškų malonumų, tas aiškiai pasiskelbia save Dievo priešu. Ir galingos aistros esmiškai nesumažina nusidėjėlio kaltės, jeigu jos neatima valios laisvės.

Ar dėl savo nusikaltimų žmogus yra Dievo akyse teisus, ar pasmerktas, — tai pareina nuo to, ar jis aiškiai suprato, ką daro ir ar šitą nusikaltimą laisva valia atliko. Ne vienas nusidėjėlis gali būti išteisintas, nes jis nežinojo, ką daro ir be to nebuvo pilnai laisvas. O tokių žmonių, kuriems trūksta reikalingo žinojimo ir pilnos apsisprendimo laisvės, yra labai daug.

Mes, kurie nuo vaikystės dienų susigyvenome su tikėjimo tiesomis, negalime nė įsivaizduoti, kokie analfabetai tikėjimo ir doros dalykuose yra tie žmonės, kurie jaunystėje negavo pakankamo dvasinio paruošimo, arba kurių širdyse draugai, gatvė, kinas ir spauda nuslopino paskutinius jų antgamtinio gyvenimo daigus.

Todėl nė kiek nenuostabu, kad net aiškiausios amžinosios tiesos tokiam žmogui nedaro jokio įspūdžio. Dažnas jų per visą gyvenimą nepajėgia savistoviai pagalvoti apie savo paskirtį, apie tobulesnį sielos gyvenimą. Sunku ir atspėti, kokios įtakos jų sielos gelmėse veikia, kai vykdo nusikalstamą darbą. O gal vagys ir viešieji Dievo priešai visai kitaip elgtųsi, jeigu jiems būtų buvę lemta turėti katalikus tėvus, o vėliau gerus draugus?

Savistovumo stoka žmogaus asmenybei, tiesa, ne papuošalas, tačiau ji gali būti daugelio iš pražuties išgelbėjimo priežastis. Ilgus šimtmečius teologai suko galvas, kurių skaičius būsiąs didesnis: palaimintųjų ar pasmerktųjų. Tačiau

tikslių išvadų nepriėjo; matomai Dievas pasilaikė sau teisę galutinai šį klausimą išspręsti.

Mes neturime pamiršti, kad Viešpats ir paskutinę gyvenimo valandą gali žmogų išgelbėti: tą akimirksnį, kai kūno jėgos išseka, Dievas gali leisti sielai pasirinkti išganymą ar prapultį. Kas gali žinoti, gal Dievo malonė ne vieno nusidėjėlio sieloje kaip tik šią paskutinę kovą laimi. Tai yra paslaptis, į kurią šiam žemės gyvenime įžvelgti nepajėgiame.

Tiek yra tikrai žinoma, kad Viešpats mus labiau myli negu mes patys save, labiau negu motina savo vaiką, labiau negu mylimas savo mylimą. Motina kartais gali pamiršti savo vaiką, bet Jis niekuomet mūsų neužmiršta. Ir kai žemiška uždanga nukris nuo mūsų akių, tada galutinai suprasime Dievo apvaizdos užsimojimus. Tada pamatysime, kad kentėjimai, visokios blogybės, karai ir net žmonių nuodėmės daugeliui iš mūsų turėjo teigiamos ir išganingos reikšmės.

Sukilimas prieš Dievą

1. Bedieviai

Šiandien, kaip žinoma, eina smarkus bedievių judėjimas, gerai organizuotas, paremtas labai gudria propaganda.

Visais laikais buvo bedievių, t. y., žmonių be tikėjimo, be aukštesnių doros normų. Šitie žmonės žvairomis žiūrėjo į tikinčiuosius, kurie, supratę tikrąją gyvenimo prasmę, jautėsi laimingi. Tik anų laikų bedieviai buvo žymiai retesni. Visos jų pastangos atitraukti europiečius nuo tikėjimo į Dievą eidavo niekais.

Tačiau laiko būvyje daug kas pasikeitė. Europos dvasinė kultūra palengva silpnėjo, abejojimai tikėjimo dalykuose vis gausėjo. Taip dalykams esant tikėjimo priešams pavyko įsibrauti į platesnes minias, ir čia pasėti bedievybės sėklas. Ir štai šiandien jau turime stiprią bedievių organizaciją, paplitusią po visas pasaulio šalis, dirbančią moderniškiausiomis priemonėmis.

Taigi, bedieviai veikia. Ir ko jie siekia? Pirmučiausia jie nori išplėšti iš žmonių širdžių tikėjimą į Dievą, paniekinti religiją kaip didžiausią kunigų išmanytą nesąmonę, kenkiančią pažangai ir naujai socialinei santvarkai. Kaip tik tas įstaigas, kurios iki šiolei tarnavo krikščioniškai visuomenei kaip dvasinės tvirtovės, jie

stengiasi panaudoti priešingiems tikslams, t. y., bedievybės propagandai. Kaikuriose šalyse šitos jų pastangos nenuėjo niekais. Sovietų Rusijoj visa eilę gražiausių bažnyčių paversta ateistinės propagandos muziejais.

Kur bedieviai įsibrauna į valdžios aparatą, ten jie veikia visu smarkumu. Seniau jie pasitenkindavo literatūriniais bei spaudos karais. Tačiau per paskutiniuosius dešimtmečius savo veikimo metodus pakeitė. Šiandien jie kaip beįmanydami stengiasi įsibrauti į valdžios viršūnes ir iš ten jėga kovoti su religija. Būdingi pavyzdžiai Rusija, Meksika ir Ispanija. Ten bažnyčios išsprogdinamos, arba paverčiamos pasilinksminimo pramogų patalpomis, vyskupai ir kunigai ištremiami į sunkiųjų darbų stovyklas. Maskvoje bolševikai pastatė Judui Iskarijotui paminklą, kurio atidengimo apeigas atliko būrys kvalifikuotų prostitučių. Meksikoj kiekvienais metais gegužės pirmą dieną pradžios mokyklų mergaitės verčiamos deklamuoti „šetono himną". Ta proga mokiniams dalinami paveikslėliai, vaizduoją nukryžiuotą Kristų su asilo galva. Apačioje parašas: „Kristus Karalius".

Kur bedieviai dar negali viešai pakelti galvų, ten jie veikia slapta. Griauna liaudies akyse dvasininkų autoritetą, tyčiojasi iš Bažnyčios ir jos apeigų. Jie užkerta kelią tikintiesiems mokslininkams, rašytojams ir menininkams, tuo tarpu netikinčiuosius šių profesijų žmones iškelia į padanges, paruošdami jiems patogų kelią į aukštuosius visuomenės sluoksnius. Iš čia ateistinių pažiūrų meno „žvaigždės" skleidžia bedievybės nuodų į visas puses. Bedieviai nepamiršta ir pasaulinių žmonių, kurie katalikų akcijoj bei šiaip organizaciniam darbe

petys į petį eina su dvasiškija ir tuo būdu kovojančios Bažnyčios fronte stovi pirmose eilėse. Bedievybės pionieriai puikiai supranta, ką reiškia tokie žmonės krikščionybės gyvenime. Ir todėl jie puolami. Melagingais gandais suteršiamas jų vardas visuomenės akyse; o kai jau visuomenė pradeda įtariamai žiūrėti į tą ar kitą veikėją, tada jo, kaip veikėjo, vaidmuo baigtas.

Savo tikslams pasiekti bedieviai naudoja visas moderniškąsias priemones: spaudą, sceną, kiną, radiją etc. Kad atitrauktų tikinčiųjų minias nuo Dievo, jie naudoja šetonišką melą, šmeižtus ir kitas niekšiškas priemones. Į karą su Dievu jie eina prisidengę mokslo, kultūros ir proletarijato gerovės vardais. Jiems sekas. Ir jei taip toliau eis, tai nevienoj Europos tautoj išsipildys, ką masonas Anastazijus Grünas savo laiku pranašavo: kad krikščionybės palaimintos vakarų šalies vaikai nebežinos, kas tas Kristus buvo ir ką reiškė „tamsiesiems" laikams kryžius.

Šitai karingai nusiteikusiai bedievybei tikinčoji Europa dar nepakankamai apginkluota. Religinis ir apologetinis liaudies paruošimas labai menkas. Lygiai tą patį galima pasakyti ir apie inteligentus. Tik palyginamai maža dalis tikėjimo dalykuose yra tiek įsisąmonėjusi, kad galėtų stipresnius priešų antpuolius atremti. Visi kiti neturi nei progos, nei laiko tokiam įsisąmonėjimui. Jų tikėjimas būna dažniausiai paremtas aplinkuma bei gerų žmonių pavyzdžiu ar patarimu. Normaliais laikais gal to ir užtektų. Bet kaip tik užeina galingesnė tikėjimo priešų banga, jie tuojau susvyruoja, pradeda abejoti ir galiausiai pamina po kojomis tai, ką pirma laikė švenčiausiu ir brangiausiu dalyku.

Imkime pavyzdžiui gerai išauklėtus kaimiečių tėvų vaikus, kai jie patenka į nesveiką aplinkumą, sakysim, į miestą, kur tiek daug pavojų tikėjimui ir dorai, tuojau tampa šitos nelemtos aplinkumos aukomis.

Tą patį galima pasakyti ir apie ištisas tautas: Prancūziją, Portugaliją, Meksiką ir Ispaniją. Kodėl prancūzų tauta, kuri kadaise pasižymėjo didele krikščioniška kultūra, tapo bedievybės nešėja? Ogi todėl, kad masoniška jos vyriausybė per septynias dešimtis metų dėjo visas pastangas, kad tik sunaikintų valdinių tikėjimą ir kad pati tauta nebuvo pakankamai atspari atlaikyti bedievybės antpuolius. Panašius reiškinius matome Rusijoje ir Ispanijoje. Kur religija tik tradicijos formose laikosi, ten užtenka silpnučio vėjelio, kad susvyruotų jaunimas, o paskui ir kiti.

Būtų klaida manyti, kad tokie ir panašūs dalykai mūsų tautoje neįmanomi, kad nė pats piktasis priešas nepajėgs jos nuo tikėjimo atitraukti. Tiesa, Bažnyčia deda daug pastangų pastoracijos, auklėjimo ir labdaringų draugijų srityje, bet vis dėlto moderniškųjų priemonių atžvilgiu idėjų fronte su priešais konkuruoti ji negali. Iš visų turimųjų dvasinių ir medžiaginių išteklių mes skiriame 70 procentų pastoracijai, apie 20 procentų mokykloms ir auklėjimui, likusių 10 procentų labdarybei ir gal tik vieną procentą spaudai, literatūrai, kinui, radijui ir pan. reikalams. Mes statome bažnyčias, mokyklas, vienuolynus ir prieglaudas, bet nepagalvojame, kaip lengvai priešas gali paglemžti šitas mūsų dvasios kultūros tvirtoves, jei mes jų neapvesime saugiu spaudos ir krikščioniškos propagandos mūru.

Čia gal kas pasakys, kad tai yra neįmanoma apologetiškai išmokslinti plačias tikinčiųjų minias, kurioms trūksta bendrojo aukštesnio išsilavinimo. Tiesa, liaudžiai būtų neprieinamas apologetikos mokslas tikrai moksliškais metodais, bet gilesnis religinis įsisąmonėjimas, paremtas apologetiniais argumentais, ir liaudžiai lengvai prieinamas. Šitą apologetiškai religinį auklėjimą mūsų laikais reikia jau pradėti su pradžios mokslą beeinančiais vaikais. Ir mūsų priešai, eidami į platesnes minias savo idėjų skleisti, nevartoja mokslo metodų. Jų spauda ir demagogiškos paskaitos formos atžvilgiu, reikia pripažinti, aukštai stovi, bet apie kokį ten mokslišką argumentavimą negali būti nė kalbos. O vis dėlto jų pasisekimas didelis. Iš tikrųjų šio pasaulio vaikai šėtoniškai gudrūs!

2. Iš kur ta neapykanta Dievui?

Gal kas nustebęs paklaus: kaip gali žmogus taip Dievo nekęsti ir dargi net Jam karą paskelbti? Ar jau iš tikrųjų nebėra Dievo? Ar jau įrodė kas, kad tikėjimas į Dievą yra tuščias, beprasmiškas? Kaip galėjo atsitikti, kad visa eilė tautų pasirinko bedievybę kaip valstybinę pasaulėžiūrą?

Norėdami atsakyti į čia suminėtus klausimus, turime štai ką prieš akis turėti: nors kažin kaip aiškūs būtų proto argumentai už Dievo buvimą, vis tiek jie nevaržo žmogaus dvasios ir tuo būdu neigimas paskutinės visų daiktų priežasties psichologiškai yra galimas. Ar normaliai ir harmoningai išugdyta žmogaus asmenybė gali atmesti asmeniško Dievo buvimą,

tenka rimtai abejoti. Tačiau laikinų, išoriniu būdu pasireiškiančių bedievių galima labai daug sutikti.

Dievo atmetimui nesunku pririnkti argumentų, ant kurių statomi bedieviškos pasaulėžiūros rūmai. Mat, žmogaus instinktų gelmėse yra demoniškų jėgų, kurios sukelia dvasinį maištą prieš tikėjimą į Dievą, kaip įstatymų davėją ir teisėją. Juk daug patogiau gyventi atmetus Dievą ir amžinybę. Čia neprivalome pamiršti įvairiausių žmogaus silpnybių, jo nuomonių klaidingumo ir jo silpnos valios, kuri labai greit patenka į žemesniosios žmogaus prigimties įtaką. Tai vis jėgos, kurios atitraukia žmogų nuo Dievo.

Kai dorinė sąžinės pusiausvyra pašlyja, tai žmogus tikėjime į Dievą nieko kito nemato, kaip suvaržymus ir labai įkyrius perspėjimus, priekaištus. Tuoj prasideda sena pirmojo gundytojo giesmė: jūs būsite kaip dievai, tik patys bukite sau įstatymų davėjais ir teisėjais; jums nereikalingi Dievo įsakymai. Šiandien šitą giesmę gieda milijonai žmonių, iškrypusių iš tikrojo gyvenmo kelio. Į klausimą, kodėl šiandien tiek daug bedievių, galime drąsiai atsakyti kitu jam giminingu klausimu: kodėl šiandien tiek daug doriškai pašlijusių, silpanavių, be karakterio frantų? Suvedžiotojų ir suvedžiotų žmonių bedievybės šaltinis glūdi ne jų prote, bet valioj ir netvarkingam gyvenime. Todėl didžioji dalis Dievo netekusių žmonių negali savęs pateisinti protingu įsitikinimu.

Prie viršiau suminėtų bedievybės priežasčių tenka priskirti pragaištingą aplinkos įtaką. Šiuo atžvilgiu labai neigiamą vaidmenį suvaidino blogi pavyzdžiai ir agitatoriška bedievių

propaganda, kur kalbama apie tikėjimo paslapčių sugriovimą mokslu, apie išsilaisvinimą iš prietarų etc. Žmogus verčiamas pasirinkti vieną iš dviejų nelygių vertybių: tikėjimą į Dievą, ar bedievybę. Ir jeigu šitam kryžkely atsidūrusiam žmogui stinga savistovaus protavimo, savo paties pažinimo ir sugebėjimo atskirti kvailius sofizmus nuo amžinųjų tiesų, tai jis beveik jėga atitraukiamas nuo Dievo. Bedievybės pranašai triumfuoja išlaisvinę vargšą žmogelį iš burtų, iš ilgaskvernių vergijos ir padarę jį savo paties viešpačiu, niekam nepriklausančiu. Tikrumoje gi čia aklas aklą veda.

Kas viršiau pasakyta apie bedievybės priežastis pirmoj eilėj galioja platiems liaudies sluoksniams. Ko gi tat šitie paklydėliai siekia? Iš kur tas jų idealizmas, verčiąs juos visu atsidėjimu varyti griovimo darbą? Mat, jie nori sunaikinti žmonių tikėjimą į Dievą ir tokiu būdu prasiskinti kelią į valdžią, į naują pagal jų planus socialinę santvarką. Marksistai, materialistai ir epikurėjai turi neapkęsti tikėjimo. Ir štai dėl ko. Nes kol žmonių širdyse stovi tvirtos tikėjimo pilys, tol jie yra bejėgiai sukurti sau „žemės rojų". Kas nori pasaulį laimėti bedieviškai pasaulėžiūrai, tas, aišku, turi kovoti su Kristaus mokslu, su Jo įsteigtąja Bažnyčia. Tad ir stengiasi krikščionybės priešai visokiais būdais įrodinėti, kad Kristaus apreikštoji religija varžanti žmogaus asmenybę, kad dėl jos žmogus nebegalįs naudotis visais gyvenimo malonumais. Šituo būdu norima paveikti tikinčiuosius iš vidaus, kad jie patys paskelbtų kovą tariamiems žmogaus laisvės varžtams.

Jau prieš dvidešimtį metų marksistai plačiai paskelbė obalsį: „Religija — žmonijos opi-

jumas!" Kokia nesąmonė! Religija, — tai stipriausia siena, kuri sulaiko visokių apgavikų antpuolius ir tik todėl jų baisiai neapkenčiama. Juk religija leidžia kiekvienam žmogui laisvai plėtoti savo talentus ir suformuoti pilną, gyvenimišką asmenybę. Ji moko mus būti sąžiningais, klausyti Dievo įsakymų, neatsižvelgiant piktų žmonių pašaipos. Šito, žinoma, negali pakęsti tie, kurie patys norėtų būti šiokiais tokiais dievukais. Jie gerai žino, kad religija, — tai žmonijos šviesa, nuo kurios priverčiamos trauktis visokios tamsybių galybės.

Argi galėtų religija tarnauti kaip priemonė tamsiai liaudžiai apgaudinėti? Jokiu būdu ne! Ji visuomet saugojo ir saugos žmoniją nuo tamsių gaivalų, kurie, prisidengę tariamuoju mokslu bei vargo žmonių gerove, per lavonus skinasi sau kelią. Tiesa, religija moko žmogų būti nuolankiu prieš Dievą; bet tiesiu ir drąsiu prieš savo artimą. Giliai tikintis žmogus negali būti bevaliu, aklu įrankiu savo suvedžiotojo. Šitą tiesą karčiai pajuto anų laikų Cezariai ir pagoniškieji filosofai. Todėl kiekvienas tironas krikščionybėj mato labai pavojingą priešą. Neveltui masonai ir Lenino sūnūs dreba prieš krikščionybės galybę!

3. Melas kaip galingiausia kovos priemonė

Kovai su Dievu šiandien vartojamas vienas ginklas, kuris daugiau gali negu gausi kariuomenė bei moderniškosios patrankos. Šito ginklo vardas — melas. Ne be reikalo Dieviškasis Išganytojas velnią pavadino ne tironu ir ne

tamsybių valdovu, bet „melo tėvu". Tad ir jo pasekėjai mielai griebiasi šito ginklo. Melas ir veidmainystė kovoje prieš Dievą vaidina itin svarbų vaidmenį.

Štai pora šios rūšies pavyzdžių. Melo dėka bedievybės apaštalams pavyko įtikinti proletarijatą, kad jų skurdo priežastimi esanti krikščionybė. O iš tikrųjų proletarijatą pagimdė nekrikščioniškas kapitalizmas, nuo socialinio teisingumo nutolusi ūkio santvarka. Šitie kaltininkai reikėtų teisti ir smerkti. Bet ne! Bedievybės pijonieriai, apsilenkę su tiesa, socialinį neteisingumą primetė krikščionybei. Ir plačios darbo žmonių minios priėmė jų brukamą melą kaip gryną tiesą. Jie nesiliovė įtikinėję žmones, kad Bažnyčia esanti kapitalizmo globėja, kad po jos skraiste slepiasi visoki nenaudėliai, vargšų išnaudotojai. Per savo spaudą ir mitingus jie šitą nesąmonę tol kratojo, kol milijonai darbininkų patikėjo ir, iškėlę kumščius prieš dangų, nusigręžė nuo krikščionybės.

Kita nesąmonė, esą moderniškasis mokslas sugriovęs tikėjimą į Dievą, mokslo pažanga esanti nesuderinama su daugeliu tikėjimo dalykų. Tikrumoje gi kiekvienas mokslo srityje laimėjimas ne tik neprieštarauja tikėjimui, bet dar jį stiprina. Prieš keletą metų Prancūzų Akademijos gamtos mokslų įžymybėms buvo pateiktas šis klausimas, ar tikėjimas ir mokslas vienas antram neprieštarauja. Visi vienbalsiai atsakė bedievybės apaštalų nenaudai. Paklausykim, ką sako šiuo klausimu didžiausias pasaulio matematikas Cauchy: „Taip, aš esu krikščionis! Tikiu, kad Jėzus Kristus yra Dievas, kaip tikėjo Koperninkas, Tycho Brahe, Descartes, Newton,

Fermat, Leibnitz, Pascal, Guldin, Gerdil ir visi kiti didieji paskutinio šimtmečio matematikai, fizikai ir astronomai". Deja, ką milžinai kalba, nykštukams ne visuomet patinka.

4. Dievo netekus...

Ar supranta bedievių suklaidintos aukos, ko jos neteko? Kiek jie aklu užsispyrimu pakenkė sau ir kitiems? Kas išplėšia iš žmogaus tikėjimą į Dievą, tas išplėšia iš jo brangiausį turtą!

Pažvelkim pirmiausia į bedievius dvasiniu atžvilgiu. Dievą neigti yra neprotinga ir nemoksliška, nes toks Dievo neigėjas pats save įvelia į didžiausį klausimų ir problemų sūkurį, iš kurio nebepajėgia išsilaisvinti. Jis turi dar daug daugiau tikėti, negu tikinčiausias krikščionis. Skirtumas tik toks, kad krikščionis žino, kam tiki, tuo tarpu bedievis — ne. Net ir moksliškasis ateizmas, visiškai atmetęs Dievo buvimą, yra priverstas paneigti vyriausią visų daiktų atsiradimo priežastį ir tikėti atsitiktinumą, kaip didingos visatos kūrėją ir palaikytoją. Ir didžiųjų pasaulio istorijos įvykių jis nepajėgia įvertinti. Kristaus asmuo, Jo darbai bedieviui nedaro ypatingo įspūdžio. Todėl nė kiek nenuostabu, kad per du tūkstančiu metų sukurtą krikščionišką kultūrą jis laiko melu ir apgaule pagrįstą.

Ir vis dėlto bedievis jaučia savo sielos gelmėse nieku neprisotinamą ilgesį kažko kilnaus, pastovaus...

Kas gi tat yra žmogus be Dievo? Dulkė, kurią vėjas nešioja, kol pagaliau nublaškia į purvyną. Gėlė, kuri šiandien žydi, o rytoj

nuvysta ir tampa gyvuliams maistu. Daina su tūkstančiu liūdnų melodijų, kuri baigiasi beviltišku mirties šauksmu. Keleivis, kuris tamsią naktį klajoja po mišką, nežinodamas, kur eina ir koks iš viso jo šito nejaukaus klajojimo tikslas. Be Dievo žmogus neranda atsakymo į pačius opiausius gyvenimo klausimus. Visas pasaulis jam atrodo beprasmis chaosas, bedvasė, akla mašinerija, kurios milžiniški ratai galiausiai viską sutriuškina...

Iš kur gyvenimas? — klausiu bedievį ir jis prisipažįsta, kad nežino. Kam kentėjimai, vargas? Ką reiškia mirti? Jis neatsako. Kas mūsų laukia po mirties? Kas slepiasi šitam klaikiam labirinte? Kas anapus grabo? Apie visa tai jis nieko nežino. Ar žmogaus gyvenimas ir apskritai visas pasaulis turi kokią prasmę? Jis tyli...

Netikintis žmogus visatoj stovi be tėvynės, be tėviškos pastogės, be tikslo. Tai įkyrus klaustukas pats sau ir sau lygiems! Jo siela — neramių abejojimų chaosas, jo širdis — pilna nepasotinamo ilgesio...

Tiesa, daug yra prirašyta storų knygų apie gyvenimo tikslą be Dievo. Daugelis jas skaito ir pagal jas gyvena, kol pagaliau atsiveria jiems akys ir pamato visą šitos bedieviškos „pasaulėžiūros" tuštumą. Deja, atgal grįžti tokiem žmonėm labai sunku.

5. Tikintis žmogus

Visai kitoks Dievą tikįs, religingas žmogus! Jam šis milžinas pasaulis, apsuptas milijardų žvaigždžių ir planetų, nėra tvankus kalėjimas, bet dideli tėviški rūmai, kuriuos pastatė rūpes-

tingas Tėvas, kad Jo vaikai turėtų jaukią pastogę. Šito žmogaus likimą lemia ne akla, žiauri gamtos jėga, bet mylinti rūpestingo Tėvo širdis. Kokia tvirta jo pasaulėžiūra: Visagalis jo tėvas, dangaus ir žemės Kūrejas! Jis davė mums visiems buvimą, kad po trumpų bandymų grįžtume į visiškos palaimos karaliją ir naudotumės beribe Jo Meile. Ir Dievą tikintis žmogus turi kovoti su kliūtimis, su pagundomis, bet ši jo kova nėra tokia beviltiška ir beprasmiška, kaip ano bedievio; kentėjimai ir pagundos jį ugdo ir grūdina herojiškiems žygiams.

Ir šitam žmogui reiks mirti; ir jam teks pereiti klaikų labirintą, bet tai jo nė kiek nejaudina. Jis gerai žino, kad už šito klaikaus labirinto jo laukia Kristus, amžinosios garbės Viešpats. Todėl jam nėra ko nusiminti net tokiais atvejais, kur, rodos, viskas taip beviltiška, tamsu, kur nei draugai, nei artimiausi žmonės nebegali jam niekuo padėti. Jam mirtis, — ne bedugnė, ne perėjimas į tamsią nebuitį, bet pradžia naujo, gražaus gyvenimo, kur atpirkto žmogaus siela pražysta niekad nesibaigiančiu pavasariu, amžinąja meile mylinčiam visatos Kūrėjui. Bedieviui mirtis, — beviltiška gyvenimo pabaiga; mums gi — pradžia amžinosios palaimos. Todėl tikintis krikščionis visai kitaip skiriasi su šiuo pasauliu, su mylimais asmenimis negu netikintis. Paskutinis netikinčio žmogaus atsisveikinimas tikrai skaudus: „Mano gyvenimo daina baigta; mes jau skiriamės amžinai,... nebesimatysime..." Visai kitaip skirias su šiuo pasauliu žmogus, kuris mūsų tarpe gyvendamas ruošės amžinatvei. Paskutiniai jo žodžiai: „Iki greito pasimatymo palaimos ir džiaugsmo šalyje!"

Tai ne pasaka, ne vaizduotės padaras!

Kam teko stovėti prie mylimo žmogaus mirties patalo, tas aiškiai pajuto, kiek daug paguodos tokią valandą teikia antgamtinio gyvenimo viltis. Šita viltis išblaško baimę ir pagonišką pesimizmą, kurs klaikiais šešėliais slėgia mirštantį bedievį. Nei filosofija, nei gamtos mokslai nepajėgia duoti ramybės šitą kritiškiausią valandą. Tik vienas Dievas!

Iš tikrųjų, Dievas yra vienintelis turtas, kurio niekas iš mūsų paveržti negali. Jis vienintelis pastovus; su Juo mūsų neskiria nė karstas!

Kai kiti nusiminę taria „viso geriausio" tiems, kuriuos mylėjo ir kurių pagalba naudojosi šioj žemėj, kai staiga jie tapo neturtingais elgetomis, kurie nė dulkelės iš savo gausių turtų su savim pasiimti negali, kai visas šio pasaulio grožis nublunka, kai žemiškoji meilė ir džiaugsmas virsta karčiu liūdesiu, tada vien Dievo vaikai yra turtingi ir laimingi. Mirtis jiems nebaisi; jie gerai žino, kad ji nėra nei prasikaltimas, nei visiškas žmogaus išnykimas. Iš jų temstančių akių švinta nauja amžino Dievo regėjimo aušra. Sustingusiose rankose suspaustas kryžius eina kartu su jais į tamsų kapą, tarytum norėdamas skleisti atpirkimo šviesą karsto tamsoje. Dievo vaikams mirtis, — tai grįžimas pas mylintį Tėvą, pas tą, kurs yra galingesnis už mirtį.

Šitas tikėjimas teikia jau žemiškajam žmogaus gyvenimui ypatingą atspalvį: stiprybę ir džiaugsmą. Kokia privilegija vaikščiojant tarp uolų ir bedugnių būti tikram, kad neįkrisi, kad tikrasis gyvenimo kelias mus veda į skaidresnes aukštumas, kur prasideda amžinojo grožio

šalis! Tarp tuštybių ir laikinųjų žemės turtų gyvendami mes gerai žinome, kad mums priklauso palikimas, kurio nei vagys neišplėš, nei rūdys nesunaikins!

Kokia nepaprasta jėga glūdi šitame Dievo vaikų pasitikėjime. Iš čia galime suprasti šventuosius ir kankinius, kurie su džiaugsmo šypsena aukojo savo gyvybę, mirdami kankinių mirtimi, kad tik laimėtų Dievo vaikų įpėdinystę. Dievas jiems buvo viskas. Vieną jie teturėjo troškimą: visiškai susijungti su Dievu. Todėl nė kiek nenuostabu, kad su meile ir dėkingumu žiūrėjo į budelius, kurie nekaltai juos kankino ir žudė. Iš tvirto tikėjimo išaugo didžiųjų sielų ganytojų, misijonierių ir pasaulinių apaštalų uolumas. Jie vieną teturėjo prieš akis tikslą: kuodaugiausiai dirbti ir aukotis dėl sielų, dėl Kristaus karalystės. Todėl mes neprivalome su pašaipa į juos žiūrėti bei juos pačius laikyti keistuoliais. Jie žinojo, ką darė! Jie suprato ir atitinkamai brangino tikrąsias gyvenimo vertybes. Garbė jiems!

Pirmoj eilėj mums svarbu ne laikini dalykai, bet pastovūs, amžini; ne politika, mokslas, garbė, malonumai, turtai, bet tik viena aukščiausia, amžina vertybė — Dievas, kuriam visi gyvename, iš kurio išėjome ir į kurį vėl turime grįžti.

6. Dorovė be Dievo?

Išbraukite iš žmonijos istorijos Dievą ir tikėjimą į Jį ir pažiūrėkite tiksliau, kas beliks? Kas yra žmogus be Dievo? Menkas padaras, pilnas žemų palinkimų ir geismų. Tik tikėjimo

dėka jis supranta savo aukštą paskirtį ir pajunta reikalą save ir kitą gerbti; per tikėjimą jis įsisąmonėja ir į savo žemiškojo gyvenimo tikslą bei prasmę. Pažinęs savo tikrąją vertę, jis pradeda su pagarba ir meile žiūrėti į kitus žmones, kurie kartu su juo sudaro vieną didelę šeimą ir siekia to paties antgamtinio tikslo. Tikėjimas į Dievą ugdo žmogaus sielos kultūrą ir visus jo veiksmus, atliktus pagal Dievo įsakymus, padaro visais atžvilgiais vertingus.

Šiandien tam tikri žmonių sluoksniai bando sukurti dorovę ir sielos kultūrą be Dievo. Jie neprivalėtų pamiršti, kad tikėjimo nuopelnai ir apskritai žmonijos auklėjimui yra be galo dideli! Pastarųjų laikų medžiaginės kultūros pažanga, o ypač technikos srityje pasiekti dideli laimėjimai atkreipia į save visą moderniškojo žmogaus dėmesį. Tuo tarpu dvasinė kultūra, tas vidinis žmogaus brendimas tikrajam gyvenimui, vis labiau nustumiamas užpakalin. Tai labai liūdnas ir neatidėliotinai taisytinas reiškinys! Kuo virs šeima, visuomenė, valstybė, kai žmonės mes tikėjimą į Dievą? Kuo tada remsis autoritetas, teisė, dora ir artimo meilė? Ir jei dar šiandien Europa vadovauja kultūrai, tai todėl, kad čia per du tūkstančius metų švietė krikščionybės šviesa ir rodė paskiriems asmenims ir ištisoms tautoms tikrąjį gyvenimo kelią!

Juo labiau moderniškoji žmonija tolsta nuo tvirtų Dievo apreikštosios doros pagrindų, juo sunkiau jai darosi atskirti, kas gera ir kas bloga, kas gražu ir kas biauru. Pastaraisiais laikais vis dažniau tenka girdėti nusiskundimų, kad nebesą ramybės, taikos, meilės, kad nebegerbiama paskiro žmogaus asmenybė ir jo dva-

sinės vertybės. Stebėtis nėra ko! Nuo Dievo tolstanti žmonija pati save žudo.

Dievą tikį žmonės yra stiprūs! Tikėjimo dvasioje jie randa išeitį ir iš pačių sunkiausių aplinkybių. Tikį žmonės yra teisingi, išmintingi ir taikūs. Tiesa, ir jie, kaip ir visi kiti, gyvena žemėje, bet vis dėlto jie nepaklysta šios žemės niekniekiuose. Ir jie gyvena laiko ribose, bet šitos ribos jų nevaržo; jie amžinybės vaikai! Nei skurdas, nei skaudūs gyvenimo smūgiai nepajėgia juose nuslopinti skaidrios Dievo vaikų nuotaikos. Jie gali skudurais dėvėti, šaltį ir alkį kęsti, vis tiek jų gyvenimas pilnas pergalės, džiaugsmo ir poezijos. Iš paprasčiausių bakūžių, iš vargingiausių šeimų, kur, rodos, trūksta pačių reikalingiausių gyvenimui sąlygų, išauga dvasios milžinai, ne vien šio, bet ir ano pasaulio herojai, vargo užgrūdinti, Dievo malonių išpuošti.

Pasitaiko retkarčiis, kad žmogus ir be ryškaus religinio pagrindo išugdo tvirtą karakterį ir tuo pačiu pasiekia aukštą etinės asmenybės laipsnį. Tačiau tokie atsitikimai yra itin reti ir, be to, šios rūšies grynai natūrališki karakteriai neturi vidinės šilimos, kuri teiktų žmogaus asmenybei visapusišką vertę. Bet jeigu paimsime eilinį žmogų, kuris nepasižymi ypatingu karakterio tvirtumu, tai jame, dingus religingumui, dingsta ir dorovė. Vien savigarbos jausmas jį gali sulaikyti nuo blogo žygio vieną kitą kartą. Pagaliau užeina sunkesnis bandymas, smarkus gaivalinių jausmų užsidegimas, tada grynai natūralūs dorinės etikos motyvai nebesulaiko jo nuo puolimo. Tuo tarpu tikintis žmogus, aiškiai prieš akis turėdamas Dievo įsakymus, bausmę už jų nepildymą ir stiprinančią

Dievo malonę, ir ant pavojingiausios bedugnės kranto atsidūręs dažnai dar randa išsigelbėjimą. O iš praktikos žinome, kad didžiausią žmonijos dalį sudaro ne genijai, bet eiliniai, silpni žmonės, kuriems reikalinga stiprių antgamtinių motyvų.

Kad bedievybei įsigalėjus pašlyja dorovė, ginčytis netenka. Istorijos būvyje pilna visokių šios rūšies pavyzdžių. Brutaliausi žmogaus instinktai nebežino ribų: per lavonus veržiasi į valdžios viršūnes; nei melas, nei silpnesniam padarytos skriaudos nebejaudina gyvulio — žmogaus! Visi gerai žinome apie milijonus žiauriausiu būdu išžudytų žmonių vienoj valstybėj, kur 150 milijonų vergų bejėgiškai turi pasiduoti kruvinam bolševizmo eksperimentui. Milijonai kruvinų aukų sudėta prie XX amžiaus stabo Molocho! Kur dingo šitų tironų sąžinė? Kur jų žmoniškumas? Kaip gali žmonės virsti plėšriausiais vilkais bei sakalais ir su demoniška šypsena žudyti nekalčiausius žmones? Atsakymas labai aiškus: Jie Dievo neteko!..

7. Bedieviška artimo meilė

„Žmonijos meilė! Lygybė! Humaniškumas!" Tai labai skambūs ir daug saką žodžiai, kuriais pasipuošę proletarijato vadai ar šiaip jau „etinės kultūros" šulai eina į plačias žmonių minias. Ar visuomet jų šitie obalsiai yra nuoširdūs, tai jau kitas klausimas. Kaip ten bebūtų, bet vien žmogiškumo ryšiais sujungta kuri nors visuomenės grupė neturi tvirtų pagrindų. Bet kuri ideologija, jeigu ji nesiremia antgamtiniais pagrindais, tai jos nariai negali sudaryti broliškos

bendruomenės, nes tokios bendruomenės nariai turi išsižadėti asmeniškų interesų, kitus remti, ginti jų reikalus nevengiant nė didžiausių aukų. Tačiau ta visuomenės grupė, kurios narius riša atitinkamos rasės giminystė arba kuri kita šios rūšies nesąmonė, nieko kilnesnio savyje turėti negali. Lengva žmogų mylėti (bent kūniška meile), kol jis žadina mūsų simpatijos jausmus bei šiaip kuriuo nors būdu yra mums naudingas. Bet iš kur semtis artimo meilės, jeigu tas mano artimas visai nesimpatiškas, jeigu aš negaliu iš jo tikėtis jokios naudos, jeigu dėl jo turiu išsižadėti malonumų? Kristus artimo meilės problemą išsprendė geriausiai. Jis pastatė artimo meilę šalia Dievo meilės. Todėl tik krikščionybėj yra galima artimo meilė. Ne vien dėl to, kad Dievas liepia mylėti, bet ypač dėl to, kad pats Dievas tapo žmogumi. Nuo to laiko ir paskutinis valkata ir didžiausias nusikaltėlis yra vertas meilės, nes jis dar turi panašumo Dievą - Žmogų. Štai kur tikrosios artimo meilės šaltinis!

Mūsų laikų žmonija kenčia ir eina pražutin dėl dviejų blogybių: dėl stokos gyvo krikščioniško tikėjimo ir dėl iš mados išėjusios artimo meilės. Visokių rūšių karai, neapykanta ir pavydas, masinės žudynės dėl duonos kąsnio, — tai vis bedieviškos artimo meilės padariniai!

Tuoj po Didžiojo Karo įsisteigusi Tautų Sąjunga pasaulio taikai palaikyti pilnai atitinka Katalikų Bažnyčios mintį. Tik labai gaila, kad, sudarant šitos didingos organizacijos statutą, pamiršta pats svarbiausias punktas — Dievas. Daug nuo to laiko Ženevoj įvyko taikos posėdžių, pasirašyta visa eilė draugiškų sutarčių, bet taikos kaip nėra, taip nėra! Tarytum pra-

našo Izajo žodžiai kaip kokia bausmė niekais verčia visas pastangas, kur norima be Dievo palaimos įgyvendinti taiką. „Non est pax impiis!" — Kur nepripažįstama vyriausia Dievo valdžia, ten veltui ieškoma taikos!

8. Tikėjimas ir kultūra

Ar gali netikinti žmonės sukurti kultūrinių vertybių? Taip. Juk ir bedievis žmogus gali užsiiminėti aukštaisiais mokslais, gali kurti įvairiose meno srityse, gali šalinti iš gyvenimo viešas negeroves bei šiaip jau prisidėti prie visuomeninio bei ekonominio gyvenimo pažangos. Yra galima vienoje kurioje srityje, sakysim, mene, technikoj aukštai iškilti, tuo pačiu laiku apie kitas sritis visiškai nieko nežinoti. Kartais ir žmonių klaidos atneša gerų vaisių, nes dieviškoji Apvaizda taip sutvarko, kad nieko nebūtų bloga, kas neišeitų į gera. Ne bedievybė kaip pasaulėžiūra kuria kultūrines vertybes, bet paties visatos Kūrėjo žmogui duotos kūrybinės galios, kuriomis nesąmoningai ir bedievis naudojasi savo darbe. Apskritai, kiekvienas žmogus, jei ką nors nepaprasto jis gali, tai tik todėl, kad jame yra dieviškų pradų, kurių gal jis pats nelaiko dieviškais ir viską aiškina jam pačiam nesuprantama gamtos jėga.

Plačiau po gyvenimą pasižvalgius reikia pasakyti, kad bedieviškosios akcijos įnašas kultūrai labai menkas; jo negalima palyginti su tuo, ką davė žmonijai krikščionybė. Visa Europos civilizacija išaugo ant krikščioniškų pamatų. Ir tiktai krikščionybės dėka moteris tapo pilnateisiu žmogumi, beturtis rado paramą, išbujojo

mokslas ir menas, žodžiu, visa dviejų amžių kultūra. Krikščionybė pastatė meniškiausias bažnyčias, įsteigė įvairiausias mokyklas; ji suorganizavo labdarybės draugijas, jos dėka susitvarkė šeima, socialinis teisingumas ir kitos pagrindinės piliečių teisės.

Kur gali prilygti bedieviškoji akcija šitam krikščioniškos kultūros darbui?

Argi mes galime apleisti krikščionybę, tą derlingą dirvą, kurioje klesti dorovė, tikroji kultūra ir socialinis teisingumas,ir, po kojomis pamynę visus idealus, palikti laisvą kelią tiems žmonėms, kurie visomis priemonėmis stengiasi sugriauti Dievo karalystę ir jos griuvėsiuose pastatyti šėtonui sostą?

Dievą neigti yra baisi kvailybė ir didžiausia skriauda, kurią žmogus pats sau daro. Bedievis žmogus ne tiktai nutraukia visus ryšius su antgamtiniu pasauliu ir tuo būdu teisingai nusipelno amžiną pasmerkimą, bet ir šiam gyvenime jis nebetenka kilniausių idėjų ir didžiausių dvasinių vertybių.

Šitaip nusigyvenęs žmogus nepasitenkina vien savo skurdu. Jis stengiasi žiauriausiu būdu ir iš kitų išplėšti tikėjimą į Dievą. Ar tai jis daro jėga, ar šiaip apgaulingomis priemonėmis, vis tiek šis jo elgesys yra nežmoniškai žiaurus ir jokiu būdu nepateisinamas. Jei jis pats, netekęs tikėjimo, atsidūrė ant bedugnės krašto, tai kam dar kitą žmogų vesti į pražutį, griaunant jo šventus įsitikinimus? Todėl visų tikinčiųjų šventa pareiga drąsiai stoti į kovą su tikėjimo plėšikais! Ir juo aukščiau priešas kelia savo galvą, juo daugiau iš mūsų reikalauja drąsos ir pasišventimo!

9. Dievo kariai į frontą!

Šiandien visam pasauly eina smarki kova tarp dviejų frontų: tarp Dievo Karalystės ir piktojo žmonijos priešo. Ar mes galim pasilikti neveikliais šitos kovos stebėtojais? Ar mes galim nuleidę rankas stovėti, kai eina žūtbūtinė kova dėl didžiausių žmonijos vertybių, dėl tikėjimo, dėl nemirtingos žmogaus sielos, dėl Kristaus? Idėjinės kovos metu pasyvus laikymasis iš katalikų pusės yra nepateisinamas, smerktinas.

Dabar pirmoji musų kaip katalikų pareiga suprasti šitos neišvengiamos kovos rimtumą. Seniau gal ir užtekdavo, jeigu vyskupai ar kunigai rūpindavosi katalikiškos visuomenės apsauga. Šiandien šito nebeužtenka. Šiuo momentu reikalinga plačiųjų visuomenės sluoksnių sąmoningo dalyvavimo. Kiekvienas iš mūsų yra atsakingas už Dievo karalystės klestėjimą arba jos žuvimą; kiekvienas turi prisidėti prie šito kovos fronto savo pavyzdžiu, žodžiu ir veiksmu, visur, kur tik gresia pavojus Bažnyčiai, kur gražiais žodžiais prisidengę bolševizmo agentai stengiasi melu ir šmeižtais išrauti tikėjimą iš plačiųjų tikinčios liaudies sluoksnių. Tad nebūkime egoistai, vien tik savimi susirūpinę! Mums šią valandą turi rūpėti ir kitų gerovė, visos mūsų tautos dvasinė bei dorovinė sveikata.

Deja, daugeliui iš mūsų trūksta platesnio akiračio. Šiuo atžvilgiu dažnai net patys „pamaldieji" pasirodo esą pasigailėjimo verti trumparegiai! Mielai jie eina į bažnyčią, kalba rožančių, o retkarčiais ir išmaldos nepasigaili. Tačiau jie vis dar nemato, koks pavojingas mūsų gyvenamasis momentas. Ir todėl jie nejau-

čia gyvo reikalo stoti į veikliąsias Kristaus karių eiles kovai su šėtono frontu. Šitas frontas pasidarytų nepajudinamas, jei visi katalikai vieningai paskelbtų griežtą kovą visoms mūsų laikų blogybėms. Jeigu, pav., jie tik tuos laikraščius į savo namus įsileistų, kurie krikščioniškoje dvasioje jų reikalus nagrinėja, jeigu tik tokias knygas teskaitytų, kurios teikia žmogui sveiko įvairumo ir kartu jo dvasinį gyvenimą turtina, jeigu tėvai ir mokytojai ruoštų jaunimą gyvenimui skaidrioj krikščioniškoj pasaulėžiūroj, jeigu katalikai ištiestų nuoširdžią pagalbos ranką laisvamanybės agentų suklaidintiems savo broliams, tai jokia tamsybių galybė nedrįstų kelti rankos prieš Dievo Bažnyčią ir apskritai krikščionybę!

Iš Kristaus karių pirmoj eilėj reikalaujama, kad jie patys pasižymėtų uolumu tikėjimo dalykuose, kad Dievo karalystės reikalai žemėje būtų gyvi jų širdyse. Juo gilesnis bus Dievo karių dvasinis gyvenimas, juo ryškesnis bus jų išorinis veikimas ir apaštališkasis uolumas Visų laikų didieji apaštalai ir tikėjmo gynėjai nebuvo dideli mokslininkai ar agitatoriai, bet už tai jie buvo dvasinio gyvenimo žibintai, šventi žmonės. Noras veikti ir kovoti turi veržtis iš vidaus, iš Dievą ir žmones mylinčios širdies!

Juo labiau tamsybių jėgos puola Visagalį, juo tvirtesni ir nuoširdesni ryšiai turi mus rišti su mūsų dangiškuoju Tėvu. Jei priešai šmeižia mūsų Bažnyčią, tai mes dar didesne meile glauskimės prie jos motiniškos širdies. Jei tyčiojasi kas iš Kristaus Vietininko, Romos Popiežiaus, tai mes parodykime jam dar didesnę ištikimybę. Jeigu bedieviai puola mūsų vyskupus ar kunigus, tai mes dar arčiau slinkime prie savo gany-

tojų bei vadų. Jei kiti vis labiau tolsta nuo Bažnyčios, tai mes uoliai dalyvaukime šventose Mišiose, dažnai artinkimės prie Šventų Sakramentų. Jei bedievybės pranašų suklaidinti mūsų broliai ir seserys eina slidžiais ištvirkimo keliais, tai mes dar didesne ištikimybe sekime mūsų dieviškojo Mokytojo pavyzdžiu.

Mes katalikai negalime sutikti, kad per du tūkstančiu metų krikščionybės nudirbtą dvasinės ir medžiaginės kultūros darbą griautų bedieviai! Mes žinome. kam tikime ir ko siekiame! Kristus mūsų Vadas ir Mokytojas!

Dievo karalystė pasauly

1. Bažnyčios didingumas ir šventumas

Kokia gili, paslaptinga ir nepermanoma prasmė slepiasi tuose žodžiuose: Dievo karalystė šiame pasauly! Kaip gali toks šventumas ir tobulumas, toks tyrumas ir dieviškumas, kaip Dievo karalystė, šiame pasauly būti? susidėti iš žemiškų, netobulų žmonių? Kaip gali klaidžioją, klystą, nuodėmingi dvasios ir doros dalykuose taip mažai tepatikimi sutvėrimai ją atstovauti?

Ar tai neperviršija ir pačios Dievo visagalybės? Ar gali Dievas iš žemiškų indų, iš žmogiško netobulumo medžiagos pastatyti savo namus mūsų tarpe? Nėra tai nesąmonė? Ar tos sąvokos: „Dievo karalystė" ir „šiame pasauly" iš viso galima sugretinti? Ar Dievo karalystė nėra butinai atskirta iš erdvės ir laiko?

Tačiau negalima abejoti, kad Dievas - Žmogus savo Dievo karalystę norėjo pastatyti jau šiame pasauly. Kur tik Jis Evangelijoje kalba apie „Dievo karalystę" arba „dangaus karalystę", paprastai turi galvoje šią žemišką Dievo karalystę. Tai rodo Jo kalbų sąryšis ir aplinkybės.

Šita žemiška Dievo Karalystė, Jo ir savo „Bažnyčia" vadinama, yra sąlyga ir prieangis anos kitos, amžinos, dangiškos palaimintųjų

šalies, yra tikslas ir ištobulinimas visų gerųjų žemėje, yra išpildymas visų dieviškų išganymo planų. Tačiau ir žemiška Dievo karalystė turi lyg ir daigus anos amžinosios taip, kaip ir pašvenčiamoji malonė jau šioje žemėje turi daigus amžinojo Dievo regėjimo.

Su šita neužginčijama, nors ir paslapčių pilna tiesa apie Dievo karalystę šiame pasauly jungiasi visa eilė neišrišamų klausimų apie tariamuosius šito dieviškai drąsaus įrengimo nesuprantamumus ir prieštaravimus. Jie tūlą ir visai suklaidina. Jei Dievo karalystė tebūtų vien tolimas, tik anapus šio gyvenimo išpildomas ištikimųjų Dievo vaikų sapnas, tai šitų kankinančių klausimų visai nebūtų. Tačiau Dievo karalystė išeina prieš mūsų akis kaipo regimoji Bažnyčia ir stengiasi prasimušti aukštyn, būdama apsupta kasdieniškumo prozos ir pažeminimų, kylančių iš žmogiškų rankų darbuotės. Todėl ji kartais nebe tik nesuprantama, bet net mus ir visą pasaulį prieš save sukelianti. Ne stebuklas tad, kad žmonės taip skirtingos nuomonės apie Bažnyčią; kad vieniems ji dangus ant žemės, kitiems gi Antikristo karalystė; kad vieni labiau žiūri į jos veido dieviškuosius bruožus, o kiti temato tik trūkumus ir iškrypimus. Jie tas klaidas ir trūkumus dar perdeda, prideda prie kitų neteisingų, ir galų gale Kristaus Sužadėtinė atsistoja jiems prieš akis kaip kokia biauri baidyklė.

Iš tikrųjų gi abu dalykai teisingi: Bažnyčia turi savo žmogiškuosiuose atstovuose liūdnų nusikaltimų ir savo ilgos istorijos eigoj daug smūgių ir prispaudimų, kurie ją baisiai nužemina. Tačiau ji, kaipo sutvarkyta bendruomenė, yra ir tyriausias bei puikiausias Dievo kūrinys

šioj žemėj, yra paveldėtoja visų tų geradarybių, kurias Kristus žmonijai atnešė. Ji yra vienintelė išganymo įstaiga visiems tiems, kurie nori būti Išganytojo išgelbėti. Ir kartais joje labiau krinta į akis tai, kas dieviška, kartais gi tai, kas žmogiška; kartais žmonės labiau pastebi vieną jos elementą, kartais vėl kitą. Todėl kartais ji nepaprastai mylima ir garbinama, kartais gi piktai kritikuojama ir sausai atmetama.

Bažnyčia turi būti didinga ir šventa jau ir dėlto, kad ji yra Kristaus mylimiausias kūrinys, Jo mintis, Jo darbas. Visus išganymo vaisius, kuriuos Viešpats įgijo savo kančia ir mirtimi, padovanojo mums per Bažnyčią. Tik per Bažnyčią mes galime ateiti pas Jį, būti Jo šalininkais ir sekėjais, gauti Jo palaiminimus. Tik per Bažnyčią atsiveria mums kelias išganyman. Ir net tie, kurie apie Bažnyčią niekuomet negirdėjo nieko, — kaip, sakysime, daugelis pagonių, kurie gali būti išganyti ypatingomis malonėmis ir apšvietimais, — savo išganymą pasiekia, nors to ir nežinodami, per Bažnyčią. Mat, trokšdami išpildyti Dievo valią, jie trokšta tuo pačiu ir krikšto, ir šituo troškimo krikštu Dievas jiems suteikia tų malonių, kurių tikroji tėvynė yra Bažnyčia ir kurios iš esmės veda į Bažnyčią. Tik per Bažnyčią mums galima semtis iš septyneriopo sakramentų Šaltinio, iš šimtavaisės sakramentalinės versmės. Tik per ją mes pasidarome nariai didžiosios Dievo šeimos žemėje ir šventųjų bendruomenės danguje. Ir tik per Bažnyčią mes tampame nariai to stebuklingo, mistiško Kristaus kūno, apie kurį taip susijaudinęs kalba šv. Povilas.

Koks nuostabus dalykas yra Bažnyčia! Kūnas, kurio galva — Kristus, ir nariai — mes.

Taigi, ne vien piliečiai kažkokios Dievo valstybės žemėje, bet vienas kūnas su Kristumi, Jo nariai ir kūno dalys, su Juo visiškai suaugę ir sujungti taip, kad Jis ir mes sudarome vieną gyvą organizmą! Nuo Jo liejasi į mus visokiausia dvasios tyruma ir sveikata, visokiausia gyvenimo jėga; Jis nuolatos mums suteikia savo stebuklingo, dievažmogiško kūno kraujo apytakos ir pulsavimo. Taigi, krikščionis, gyvenąs Bažnyčioj, tikrai gali sušukti kaip šv. Povilas: „Aš gyvenu, bet nebe aš, o Kristus gyvena manyje!"

Jau šitos vienybės su Kristumi, kuri atsiranda tuo, kad priklausome prie Bažnyčios, turėtų pakakti, kad Bažnyčia mums atrodytų iškilusi aukščiau viso to, ką tik galima branginti ir mylėti. Kaip skurdesnis būtų mūsų gyvenimas, jeigu iš mūsų atimtų visa, ką mes iš Bažnyčios ir per Bažnyčią gauname! Kaip blankus būtų mūsų Dievo pažinimas, kaip pakirstas mūsų sparnų veržimasis į aukštybes, kaip menkos mūsų moralinės jėgos, kaip negausūs mūsų kilniausi ir tyriausi džiaugsmai! Kaip sunku mums būtų tikėtis būsimo išgelbėjimo, amžino išganymo! Kaip laimingi turime jaustis, kad Viešpats įsteigė Bažnyčią ir mus į ją pašaukė! Milijonai ir šimtai milijonų pagonių ir nekatalikų stovi už jos ribų ir neranda kelio į ją, o mes jau gimstame šiuose karališkuose rūmuose. Mes jau nuo pat mažens naudojamės tuo palaiminimu, kurį Viešpats sukrovė savo karalystėje ir kurį mums įdeda į lopšį, lyg kokią ryto dovaną. Ir mes dėl to visai nė nesidžiaugiame! Mes negiedame kasdien džiaugsmu patvinusia širdimi Te Deum, kad Dievas mus

išrinko nariais savo šventosios, vienintelės, tikrosios ir didžiosios Bažnyčios.

Didinga ir šventa Bažnyčia, ta Dievo valstybė žemėje, jau savo pradžioje. Ji atsirado ant Kalvarijos kalno ir buvo Dievo - Žmogaus mirties pagimdyta. Išganytojo Dangun Žengimo šventėje ji gavo savo visą pasaulį apimančią misiją ir pirmą Sekminių dieną — apšarvuojančių jėgų savo pašaukimui. Jos jaunystė buvo didvyrio jaunystė, apdengta kraujo ir žaizdų ir papuošta tūkstančiais kankinio palmių. Jos nariai vis iš naujo mirė, jos popiežiai, vyskupai, ir pirmieji išpažintojai buvo tūkstančiais būdų numarinti, bet ji gyveno ir pergalėjo ir suteikė gyvybės naujam pasauliui.

Didinga ir šventa Bažnyčia pasaulio istorijos eigoje. Iš garstyčių grūdelio ji tikrai užaugo milžiniškas medis, savo šakų šešėliu apdengiąs visas žemės tautas. Visus ji patraukė prie savęs: romėnus ir graikus, azijatus ir afrikiečius, germaniškąsias gimines ir slavus, romaniškąsias tautas ir užjūrių vietinius žmones. Ji sukūrė naują pasaulį, naują kultūrą. Ji išlaisvino ir pakėlė aukštyn moterį, vaiką, darbininką ir darbą. Ji nugalėjo vergiją ir senovės nepadorumus, nelygybę prieš Dievą ir prieš žmones. Iš didžiųjų ji reikalavo, kad mylėtų mažuosius, iš mažųjų, kad noromis klausytų teisėtos vyresnybės. Vyriausiu kiekvienos bendruomenės dėsniu ji vieton kunigaikščių ir ponų savavališkų užmačių — pastatė bendrą labą. Ji saugojo silpnuosius ir steigė būdų mažinti ir švelninti skausmams ir vargui. Ji visuomet stojo už vienybę ir taiką; tarp tautų ir klasių, šeimoje ir draugijos santykiuose tarp pavienių žmonių, net ligi priešo meilės įsakymo.

Didinga ir šventa Bažnyčia savo moksle. Šis mokslas apima visą esimą: kas amžina ir kas laikina, kas dieviška ir kas žmogiška; jis apima žmogaus padėtį visatoj, jo santykius su Kūrėju, jo galutinį tikslą, jo pareigas, visus socialinius ir valstybinius reikalus, kur šie rišasi su žmogaus gyvenimo tikslu ir jo morališkumu. Šioj plačioj, visa apimančioj srity Bažnyčios mokslas stovi ir žengia su tokiu lengvumu ir saugumu, lyg tai būtų vien tik jam skirta sritis. Ir visiems jis atneša aiškumo ir tvarkos, aukštesnio sąryšio ir vidinio tvirtumo. Jis niekur sau neprieštarauja, niekur neneigia savęs ir savo dieviškos kilmės. Šis mokslas yra aukščiausiam užtenkamo aukštumo, o žemiausiam lengvai suprantamas. Ir Bažnyčia šį mokslą neša visur, kur tik yra sielų, trokštančių tiesos. Ji neša jį į visas žemės tautas, pas visokiausių luomų ir visokiausio išsilavinimo žmones; į universiteto katedrą ir į kaimo mokyklėlę, ant blizgančių katedrų sakyklų ir į Afrikos smėlio dykumas — ligi pačių paskutinių žmonių gyvenamų vietų.

Didinga ir šventa Bažnyčia savo šventoj įtakoj, tūkstančiaspalviame savo maldos gyvenimo grožyje ir sakramentų malonių srovėse. Ji pašventina ir pakilnina žmogaus kelionę per gyvenimą nuo lopšio ligi mirties. Per krikštą ji mus įveda didžiojon Dievo vaikų šeimon, per sutvirtinimą — sustiprina mus savo kariaujančiais nariais. Atgailos sakramente ji gydo mūsų sielos žaizdas, ji pašventina moterystės sąjungą ir altoriui tarnavimą. Mirties valandoj ji mus sustiprina tai didžiajai kelionei. Kokį maldos gyvenimą išskleidžia ji milijonuose širdžių! Kokių akstinų ji duoda silpniesiems, išplėšdama juos iš viso, kas akla ir žvėriška ir

kokių sparnų ji suteikia išrinktosioms sieloms pakilti į aukščiausias dorybes ir į Dievo artumą! Bažnyčios šventieji — koks tai didvyrių Panteonas! Koks vainikas iš amžinai nevystančių žiedų, iš gyvų šimtavarsių brangiųjų akmenų!

Didinga ir šventa Bažnyčia kaip bendruomenė. Tai organizacija, apimanti visas žemės dalis ir visus pasaulio kraštus ir jungianti visus tikėjimo ir meilės vienybė. Jos konstitucija — hierarchinė santvarka, tai reiškia: vienybė tarp rūpestingos ganytojų meilės ir džiaugsmingo, pilno meilės paklusnumo. Jos neremia jokios išorinės galybės priemonės, joki apkasai, jokios patrankos, nebėra net ir politiškai kokios nors reikšmės turinčios Bažnyčios valstybės. O tačiau ji pasaulinė galybė, pastatyta tik ant meilės ir tikėjimo, ji Petro Bazilikos kupola, iškylanti virš visų penkių pasaulio dalių, ji namas, kuriame jaukiai jaučiasi visos tautos ir valstybės, visos kalbos ir kultūros, kuriame visi broliškai papildo vienas kitą, būdami po vienu bendru aukščiausiu vadu.

Didinga ir šventa Bažnyčia palaimoje, kurią ji atnešė pasauliui. Ji pirmutinė paskelbė visuotinę artimo meilę, įtvirtino vienpatystę, įkalė visiems pagarbos ir riteriškumo moteriai ir padarė galą baisiems pagonijos doriniams sumišimams. Ji stovėjo prie lopšio visiems mokslams ir davė visiems menams tokio nuskaistinimo ir sparnų, kad jie pasiekė aukščiausią, kas tik atrodo begalima žmogaus jėgų ribose. Bažnyčios nuopelnai, kad mokslas ir auklėjimas pasidarė visuotini, kad atsirado iš viso mokyklos ir kad jos išsivystė. Jos auklėtojai dar ir šiandien skaitomi geriausiais. Ir netikin-

tysis pasaulis turi pripažinti, kad Vakarų kultūros pirmavimas neginčijamai yra iš tų stebuklingų civilizatoriškos jėgos kūrinių, kurie per ištisus šimtmečius buvo Bažnyčios šedevrai, seką be perstojo vienas paskui kitą.

2. Sukilimas prieš Bažnyčią

Apie visa tai galvojant, reiktų manyti, kad žmonės nieko pasauly taip nevertina ir taip nemyli, kaip Bažnyčią; kad šimtais tūkstančių stoviniuoja ties auksiniais vartais, vedančiais į tą šventovę, ir nekantriai laukia, kada ir juos įleis į vidų; kad visi, dideli ir maži, pavieniai žmonės ir ištisos draugijos, valstybės ir tautos jaučiasi laimingos, jei tik gali gaut progos Bažnyčiai kuo nors pasitarnauti; kad pagaliau kiekvieną laiko niekšu ar pamišėliu, kas tik užsimano Bažnyčią pajuokti, ar jai kaip nors pakenkti.

Kodėl to nėra? Kodėl tikrenybėie matome kaip tik priešingus dalykus? Kodėl Bažnyčia, žengdama savo palaimą nešančiu keliu per gyvenimą ir istoriją, tesutinka tik prieštaravimus, neapykantą ir sukilimus, nužeminimus ir persekiojimus? ir taip be galo? Ir jei jau atsiranda žmonių, išdrįstančių prisiimti ant savęs tokius judošiškus dalykus, tai kurgi Bažnyčios vaikai, tarnai, kovotojai? Kodėl jie kenčia tokias niekšybes ir sumišimus? Kodėl jie neišplėšia Dievo sužadėtinės iš jos priešų rankų ir kodėl nepaverčia niekais pragaro puolimų?

Į šį klausimą būtų daug ko atsakyti.

Daugelis nekenčia Bažnyčios jau dėlto, kad ji skelbia tokias tiesas ir dorovės reikalavimus,

kurie žemiškam žmogui atrodo nesuprantami, nemieli ir nepakeliami. Jos dėsniai ir mokslas — o tai yra Jėzaus dėsniai ir mokslas — yra nesutaikoma priešingybė su visokių rūšių žmogišku žemumu ir piktu aistringumu. Visi blogi palinkimai, su kuriais mes gimstame, gena mus jau nuo pat mažens į Bažnyčios priešų pusę. To dėlei ir pats dieviškasis šios Dievo karalystės Įsteigėjas buvo nekenčiamas ir daugelio atmestas, nors buvo tobuliausias ir neturėjo jokių klaidų. Ne, žmonės nenori sunkias naštas užkraunančio ragintojo taisytis, nenori jokio mokytojo aukštų, puolusio žmogaus prigimčiai nemalonių, tiesų!

Žydai negalėjo pakelti, kad Jėzus vadino save Dievo Sunumi. Ir Bažnyčiai niekaip nenori atleisti, kad ji save vadina Dievo karalyste ir Kristaus Sužadėtine. O pats kelias nuo paprasto tikėjimo į Dievą, į krikščionybę ir nuo krikščionybės vėl į katalikų Bažnyčią yra be abejonės dar tolimas ir daugeliui sunkus.

Yra daug tokių, kurie tiki į Dievą, bet nėra krikščionys, nes netiki į Kristaus dievybę, nes jiems, kaip žydams ir mahometonams, užtenka paprasto tikėjimo į vieną Dievą; yra pagaliau daug tokių krikščionių, kurie netiki į tikrąją Bažnyčią. Mat, kylant į pilną tikėjimo pažinimą ir į Bažnyčią, reikia kiekvieną žingsnį sunkiai išsikovoti. Bet tikėjimas į vieną Dievą pasidaro daug turtingesnis, kai pažįstame Kristų; taip lygiai ir tikėjimas į Kristų tampa nepalyginamai aiškesnis ir gyvesnis, jeigu tikime į Bažnyčią ir joje gyvename.

Šis pakilimas, žinoma, lemtas tik tiems, kurie noromis atveria apreiškimui savo širdis ir akis, kurie klausosi malonės balso. Tačiau

daugelis pražiopsojo tai dėl priežasčių, kurias lengva įspėti, ir Bažnyčia jų akyse nedaugiau, kaip neteisėtas įsibrovėlis, ramybės ardytojas, norįs viešpatauti visam pasauliui, pasiremdamas klaidingais mokslais.

Kad gi Bažnyčioje būtų tik šventieji ir dvasios milžinai! Kad gi jos raginimai ir reikalavimai eitų iš angelų lūpų, bet ne iš žmonių, kurie apsikrovę visokiausiomis klaidomis ir ydomis, ir tačiau duoda į visas puses patarimus ir įsakymus ir — o tai dar blogiau — visokius draudimus! Ir dažnai su tokiu sausumu ir kietumu, su tokiu šiurkštumu ir nedailumu, kad tik dar daugiau atstumia ir įerzina. O kadgi Bažnyčios atstovai visi kalbėtų bent kaip šv. Povilas, ar Krizostomas, ar Bosuetas, ar Senjėrsi (Segneri), ar Ketteleris arba Faulhaberis! Bet ne! Dievo namuose dažnai tenka girdėti tokių dalykų, kurie — bent iš formos sprendžiant — mažai teprimena kilnius, vertingus ir patraukiančius dalykus...

Taip kalba tie, kurie pasilieka už Bažnyčios sienų. Jų priekaištai nevisuomet neteisingi, bet jie užmiršta, kad iš šių premisų daro visai neleistiną išvadą. Žmoniški trūkumai Bažnyčios atstovuose dar neduoda teisės atmesti ir pačią dievišką išganymo įstaigą.

3. Mūsų pačių apsileidimas

Liūdna, kad reikia prisipažinti, jog gindami ir platindami Bažnyčią, jos pačios atstovai padaro tokių klaidų ir apsileidimų, kurių negalima išteisint, vien prisiminus žmogišką silpnumą. Kad šiandien Dievo karalystei žemėje

taip sunku, kaltinti tegalima kartais vien žymiųjų Bažnyčios asmenybių klaidžius žingsnius. O jų nevieną rasime ir praeity ir dabarty.

Kaip puikiai suklestėjo krikščionybė ir Bažnyčia pirmaisiais amžiais — po didžiųjų persekiojimų! Kaip, palyginti, trumpu laiku visa Europa buvo laimėta Kristui! Koks tai laimėjimas, tokį margą tautų mišinį sutraukti vienon tautų šeimon; naujai, krikščioniška mintimi pertvarkyti tautų valdžias, įstatymų leidimą, miestus, ekonomines bendruomenes, mokslą ir tautų teises! Koks užsidegimas už tikėjimą pagaliau kryžiaus karuose! Riterių ir šventų karalių pasauly! Kokios didingos asmenybės iškilo visose Bažnyčios srityse: tarp teologų ir poetų, tarp filosofų ar architektų, tarp juristų ir karvedžių, tarp krikščioniškojo tobulumo didvyrių ir artimo meilės angelų!

Kaip gerbiama ir kaip įtakinga buvo Bažnyčia valdoma didžiųjų popiežių ankstyvaisiais viduramžiais.

Bet paskui: kaip gilius plyšius įskėlė Dievo valstybės pastate nesutarimai, partijų rietenos, garbės troškimas, nerūpestingumas ir supasaulėjimas! Kaip veržėsi jau beveik nuo pat pradžių prieš Kristaus vienybės įstatymą suskilimai, herezijos, kietasprandiški užsispyrimai savo idėjose ir t. t. — pradedant nuo burtininko Simono, gnostikų, manichėjų pirmaisiais amžiais, paskui nuo vidurinių amžių herezijų ir Rytų schizmos, — iki tikėjimo suskaldymo Vakaruose ir iki dabarties religinių kovų ir sektų, sektelių! Kaip nublukdavo dažnai tikėjimas, puldavo dora ir drausmingumas, — kartais net ir vienuolynuose bei klebonijose, — koks supasau-

lėjimas įsiverždavo tarp Bažnyčios tarnų, net tarp aukščiausių viršūnių!

Ne visuomet tarp Bažnyčiai vadovaujančiųjų būdavo tinkami žmonės tinkamose vietose. Tūli įsilaižydavo arba įsipirkdavo į atsakomingas Bažnyčios vietas, visai nė nenujausdami, kiek žalos jai pridarys savo netinkamumu. Kitus vėl pasauliniai galiūnai ten įbrukdavo, norėdami, kad silpni vadai nusilpnintų Bažnyčią ir kad ji patektų negarbingon žemiškų, politiškų tikslų tarnystėn. Vyskupų ir abatų vietos kurį laiką regis tik tam ir tebuvo, kad aprūpinti šiltomis vietomis kilminguosius, kad atlyginti politiniams pakalikams. Net pats popiežiaus sostas per ilgus šimtmečius negalėjo būti laisvai užimtas; ne tinkamos savybės, bet pasaulinių valdovų intrygos nuspręsdavo, kam turi būti pavesta visos pasaulio Bažnyčios vyriausioji priežiūra. Dažnai ilgą laiką bažnytiniam gyvenimui vadovaudavo pamaldžios iškamšos, kartais net visai niekam vertos asmenybės. Taigi, visai nenuostabu, kad įsibraudavo ir piktybių, kad klaidos ir apsileidimai kraute krovėsi ant šventų vietų. Tokiu būdu Bažnyčios skurdas augo iš metų į metus. Mat, kiekvienas apsileidimas padėdavo priešui įsiskverbti pirmyn, nusilpnindavo Bažnyčios pozicijas ir dvigubai apsunkindavo atgauti prarastas vietas.

Tokiais atsitikimais būtų didelės vadų asmenybės dar galėję išgelbėti, kaip kartą ankstesniais laikais tokio Gregorijaus VII apdairumas ir šventa energija kad išgelbėjo puolusią Bažnyčios dorą ir drausmę ir pradėjo naują žydėjimo metą Bažnyčios jėgų išplėtojime. Tačiau priešų jėgos pataikydavo kaip tik tokius žmones pra-

šalinti sau iš kelio, ir vadų vietoms kaip tik ir trūkdavo tokių retųjų asmenybių.

Žmonės tai vis žmonės: savo žmogišką silpnumą jie įrodo šimtus kartų ir sunkiais, viską nulemiančiais laikais, kur tik tikri vyrai, tik nepaprastos asmenybės, žymiausi apaštalai galėtų išgelbėti Bažnyčią nuo sunkių nelaimių. Pagalvokim tik apie tuos laikus, kai išsiveržė Rytų schizma, arba kai Islamas laimėjo pirmuosius savo žygius! Viena vienintelė klaida keršijo ištisiems šimtmečiams. Rytai perėjo schizmon. Taigi, nebebuvo nė kalbos apie bendrą kovą su Osmanais, ir Mažoji Azija, Egyptas — tos vietos, kur kadaise taip žydėjo Bažnyčia — amžinai užsidarė nuo krikščionybės. Geležinė siena iškilo ir prieš visus Tolimuosius Rytus, keletui šimtmečių pastojusi kelią misijoms į Persijos, Indijos, Kinijos ar Japonijos pusę.

Arba prisiminkime tik tikėjimo skilimą Vakaruose. Iš pradžių tebuvo, regis, tik mažos klaidos ir išnaudojimai, bet iš jų susikrovė kalnai, kurie atskyrė nuo Romos ir popiežiaus ištisas šalis. Regis, tik maži nerūpestingumai, bet jie netruko sudaryti tokios atmosferos, kad tereikėjo tik kibirkštėlės, ir užslėpta tulžis tarp apkartintųjų ir nutolusiųjų sprogo su tokiu baisumu, kad kuriam laikui parbloškė net pusę krikščionybės!

O jansenistų ir galikanistų sumišimų metu! Tais dešimtmečiais, kai liberalizmas įsiveržė ir į bažnytinius sluoksnius; kai net ir tos šalys, kurios buvo palikę katalikiškos, nepastebimai atsisakė nuo bažnytinių ir popiežiui ištikimų tradicijų; kai viešasai gyvenimas pirmukart nusimetė krikščionišką charakterį ir — neapsei-

damas be kruvinų ir nekruvinų sumišimų — prasiveržė į šiandienines, bekonfesionalines valstybes!

Kodėl Dievas nesutrukdydavo tokių iškrypimų? Čia Jo paslaptis. Dievas visur norėjo žmonėms palikti jų laisvą valią, kuri gali pakrypti į netinkamas vėžes, nors dėl to skaudūs padariniai būtų ir pačiai Bažnyčiai.

Žmogaus menkumas! Tiek kilnumo ir paguodos katalikų kunigystėj, tiek galybės ir palaimos — jei kunigystė tokia, kokios jos Kristus norėjo! Tikri, geri kunigai — tai saulė visai aplinkumai, tai papuošalas visai Bažnyčiai, tai šaltinis užsidegti už tikėjimą ir semtis moralinių jėgų sau pačiam ir sau pavestiesiems. Tokių kunigų ir tikrumoje matome Bažnyčios istorijoje, tokių rodo visi laikai ir visos šalys! Neperdeda, kas sako, jog visos tos palaimos ir tų kultūros jėgų, kurias Bažnyčia davė žmonijai, pati didžioji dalis kilo iš kunigų. Jie buvo tikėjimo atstovautojai ir išlaikytojai, visų tautų misijonieriai, Europos mokytojai; jie buvo visais laikais — tebėra ir šiandien — ir mokslo srityje pačiose pirmutinėse eilėse. Tikįs katalikas žiūri į savo kunigą su tokia pagarba ir meile, kokios neparodys niekam kitam ant žemes, sąžinės reikaluose kreipiasi į jį su tokiu pasitikėjimu, kokio neturės nė tikrai motinai. Tikras kunigas ir patsai esti apimtas šventos baimės savo pašaukimo didumo ir jaučia savo sieloj tokį atsakomingumą, kad šis jį net prie žemės lenkia.

Bet ar visi kunigai toki? Ar negali ir kunigas turėti sunkių pagundų, silpnų valandų ir savo silpnų pusių? Ar jam ne toks pat pavojus nupulti, kaip kitiems?

Viešpats norėjo, kad būtų taip. Žinoma, Jis padeda kunigui ypatingomis pašaukimo malonėmis, bet Jis nežadėjo stebuklų jam apsaugoti nuo visų klaidingų žingsnių. Taip, lyg norėdamas, kad mes niekuomet ateity nenustotumėm pusiausvyros dėl silpnų kunigų, Jis leido, kad vėl iš savo besitveriančios Bažnyčios pirmųjų tarnų vienas jį išduotų, o antrasai — visų išrinktinis — persekiojamas Jo iš silpnumo išsigintų! Kokia išvada iš viso to? Ogi, kad kunigų pareigos vis tiek šventos, nors kunigai būtų ir niekam verti, ir kad katalikų kunigystei skirta, nuolat bekovojant su savomis, žmogiškomis silpnybėmis, sukurti tuos stebuklus, kurie, nežiūrint ir liūdniausių iškrypimų, liudys, kad kunigystė buvo ir bus Dievo karalystės papuošalas.

Žmogiškos klajonės ir nukrypimai! Jų nestinga ir paprastų tikinčiųjų tarpe. Argi dėl jų Bažnyčia nebūtų šventa? Ne! Nes šiaip ar taip begalinė daugybė tikinčiųjų rodo, kad jų tarpe daugiau gera, kaip bloga, o, antra vertus, tenka pabrėžti, kad kiekvienas ar jis būtų kunigas, ar paprastas tikintysis, — darydamas klaidingą žingsnį, elgiasi prieš Bažnyčios mokslą ir nurodymus. Katalikas, negarbingai elgdamasis, nedorai gyvendamas arba artimą skriausdamas, nedaro to Bažnyčios dėsniais sekdamas, bet juos peržengdamas. Taigi, lygiai taip keista ir neteisinga būtų primesti Bažnyčiai atsakomybę už jo nusikaltimus, kaip, sakysim, higienos taisyklėms prikaišioti, kad žmonės nehigieniškai gyvena ir dėl to net žūva, arba pasmerkti valstybės įstatymus dėl to, kad blogi žmonės jų nesilaiko, arba, kad ir patys valdžios atstovai dažnai jais neseka.

Visos šitos sunkenybės ir paraližuojančios aplinkybės turi padėti ne tik tam, kad mes, spręsdami apie blogybes Bažnyčios gyvenime būtume teisingi, bet ypač tam, kad, atidžiau įsižiūrėję, dar ryškesnėj ir skaistesnėj šviesoj pamatytumėm Bažnyčios vidinę jėgą ir jos dieviškąją pasiuntinybę. Nes juk nebūtų stebėtina, jei joje teveiktų tik angelai arba Šv. Dvasia; kaip tik dėl to ji tokia nuostabi, kad, susidėdama iš silpnų, klystančių, nuodėmingų žmonių, vis dėlto nuveikia tokius stebuklus, skleidžia tiek palaimos ir pasiekia tokių tiesiog dieviškų vaisių!

Tiesūs žmonės, net ir garbingi nekatalikai šimtus kartų gražiausiais žodžiais pripažino šitą nepaprastą katalikų Bažnyčios didingumą, šitą gyvenimo būdą, kuriam lygių nėra ir negali būti. Net ir toki žmonės, kurie per visą gyvenimą kreivai težiūrėjo į Bažnyčią, rasdavo kartais jai ir jos darbams giliausio pripažinimo žodžių. Gi tiems katalikams, kurie nuolatos vidiniu gyvenimu jaučia Bažnyčią, kurie gali kasdien savo troškulį iš jo gausių malonių šaltinio atgaivinti ir sau jėgos pasisemti, kurie per liturgiją ir askėzę, per maldą ir Eucharistiją, per Mariją ir šventuosius sujungti artimiausiais ryšiais su Kristumi, — tiems nereikia daug aiškinti apie Bažnyčios grožį, didingumą, meilumą ir vaisingumą. Jiems belieka tik tas klausimas: kaip elgtis, kas daryti, kad savo pažinimą ir susižavėjimą Kristaus karalyste žemėje galėtų paversti darbais.

4. Karalystės vaikai

Pirmutinė mūsų pareiga Dievo karalystėj žemėje yra karšta meilė, branginimas ir dėkingas prisirišimas.

Mes tikintieji katalikai turėtumėm niekuomet nebūti liūdni ir nusiminę. Juk mums priklauso ta laimė, kuri mus kiekvieną dieną turėtų pripildyti džiaugsmo ir dėkingumo, nežiūrint į visus skausmus ir visus mėginimus. Juk mes Dievo karalystės vaikai, išrinkti ir pašaukti gyventi bendru, dvasią keliančiu ir palaimą nešančiu gyvenimu su mistiškuoju Kristaus kūnu, pašaukti dalyvauti jo didybėj ir dieviškume, jo tyrume ir antgamtiškam turtingume.

Mažiau įsąmoninti katalikai kartais galvoja, kad tikra našta, kam jie turi priklausyti Bažnyčiai, statančiai savo nariams tokių aukštų reikalavimų savo mokslo dėsniais, savo dogmomis ir morale. O kaip lengva kitų tikėjimų žmonėms — mano jie. Gal kartais jie net gėdijasi, kam juos priskaito prie tos religinės bendruomenės, kuri iš visų labiausiai užpuldinėjama, kaltinama, net koliojama ir spaudžiama. Jie neatkreipia dėmesio, kad šie ženklai rodo Bažnyčios aukštumą, o ne žemumą! kad gryna Dievo dovana, jog ji mus, sujungdama su mistiškuoju kenčiančio Išganytojo kūnu, padaro tikraisiais sekėjais benešančio kryžių Kristaus. Jeigu mūsų Bažnyčios niekas nepersekiotų, tai ji būtų kaip tiktai netikra Bažnyčia, o ne Kristaus Bažnyčia.

Bet kaip tiktai dėlto, kad žinome, jog Bažnyčia Kristaus Sužadėtinė ir Dievo karalystė

žemėje, turi mums katalikams būti tikrai skaudu, kad taip daugelis žmonių tebestovi toli nuo Bažnyčios arba tebežiūri į ją su didžiausiu nepasitikėjimu ir nedraugiškumu. To dėlei mes turim visko griebtis, kad tik Bažnyčią geriau pažintų, kad tik išnyktų nieku nepagrįstas nusistatymas prieš ją, klaidingos sąvokos ir kad tik greičiau ateitų į ją tie, kurie šiandien nieko apie ją nežino arba visiškai jos nemyli. Mums nevalia pasitenkinti savu pamaldumu, savu stengimusi į dorybes, per daug — beveik išimtinai — tik težiūrėti į savo vidų, visai abejingai nesirūpinant mus apsupančių žmonių likimu.

Mums visiems turi rūpėti Dievo karalystės gyvenimas ir platinimas, nė vienam nevalia dangstytis klaidingu nusižeminimu, kovos bijojimu ar ramybės meile ir pasitenkinti tik neveiklia iš šalies žiūrinčio dalimi.

Viešpats reikalauja iš savųjų, kad jiems, kaip ir Jam pačiam, būtų skaudu, jog permaža darbininkų Jo pjūčiai. Apaštališkai rūpindamiesi Jo karalyste ir sielų gelbėjimu, mes parodome Dievui didžiausį dėkingumą, padarome Jo karalystei žemėje daugiausia garbės ir savo artimui didžiausios geradarybės.

Juo labiau mums pritinka šis apaštališkas užsidegimas, nes šiandien dar tebėra šimtai milijonų žmonių, kurie nieko nežino apie Dievo karalystę ir neina išganymo keliu. Kas iš jų bus anam gyvenime? Kaip jiems pasiekti amžiną laimę?

Tiesa, Dievas gali juos savo gailestingumu ir visagalybe taip nepaprastu, mums visai nežinomu būdu apšviesti, galbūt paskutiniame jų gyvenimo akimirksny jiems apsireikšti ir taip

priversti prie noro išpildyti Jo valią — taigi ir priimti krikštą — ir prie tobulo gailesčio.

Tačiau šiaip ar taip daug lengviau ir tikriau tapti išganytam priklausant prie Bažnyčios, negu kiekvienu kitu keliu. Todėl turim visoko griebtis, kad visi žmonės kaip galima greičiau pasiektų Bažnyčią ir. tuo budu pilną tiesos pažinimą.

* *
*

Šventoji Bažnyčia, kilmingoji, vienintele Išganytojo Sužadėtine! Kaip reiktų tave šlovinti, mylėti, branginti už visaką labiau! Kaip džiaugsmingai turėtum ligi paskutinio savo gyvenimo akimirksnio susižavėję ir užsidegę dirbti tavo gynimo, platinimo ir rėmimo darbą! Kaip apgailėtini tie žmonės, kurie tavęs nepažįsta ir nemyli, kurie tavęs nepripažįsta, šmeižia ir persekioja! Išskleiski viršum visos žemės savo rūpestingos, mylinčios ir atleidžiančios motinos rankas ir veski mus visus: artimus ir tolimus, savo vaikus ir savo priešus — visus prie Kristaus ir prie amžinos laimės!

Vienas dviejų pasaulių Valdovas

1. Valdovų Valdovas

Dievo karalystės Valdovas — Kristus. Jis dar vadinas ir pasaulio Valdovu, nes Jis yra Dievas, kurs atėjo į šį pasaulį atpirkti žmonijos. Šituo savo žygiu Jis ypatingu būdu pagerbė dangiškąjį Tėvą ir kartu atnešė žmonijai palaimą. Jis vadinamas ir Bažnyčios Valdovu, nes Bažnyčia — tai ne kas kita, kaip Jo įsteigta, nuo jokios žemiškos galybės nepriklausanti karalystė, kurios tikslas vesti žmones išganyman.

„Valdovas"? Jam pritaikintas šitas garbės titulas atrodo toks menkutis, kad jokiu būdu negali išreikšti Dievo - Žmogaus orumo. Jo didybės šešėly dingsta visi žemės valdovai ir didžiūnai. Tik mūsų — žmonių atžvilgiu šitas Kristaus Valdovo titulas daug sako. Visas pasaulis turi žinoti, kad jis yra dangiško Valdovo valdinys. Tačiau žmonija yra tokia naivi ir vaikiškai maištinga, kad ji mano galinti išsilaisvinti ir iš Vyriausiojo Valdovo valdžios.

Kristus Dievo karalystės Valdovas žemėje! Koks didingas šis Valdovas! Visi žemės valdovai ir didžiūnai yra žmonės, pilni silpnybių ir ydų, kaip ir visi kiti mirtingieji. Teisių ir garbės atžvilgiu, tiesa, jie praneša kitus žmones, bet savo žmogiška prigimtimi jie niekuo nesis-

kiria nuo paskutinio elgetos bei niekam verto valkatos. Ir Dievo akyse jie gali dar daug žemiau stovėti, negu menkiausias jų valdinys, jeigu jie gyvena ne pagal Jo valią. Žemės valdovų išmintis siaura, jų galybė menka, nepastovi. Šiandien sėdi soste, — rytoj kalėjime, karste...

Tuo tarpu visai kitoks mūsų Valdovas Kristus! Jis Valdovas nuo amžių, pirmas ir visų galingiausias; ne atsitiktinai patekęs į sostą, bet savo dieviškų teisių dėka. Jis vienas visažinąs, neklaidingas, visagalis, nemirtingas, nenugalimas. Žemiškieji karaliai, su Juo palyginus, tik šešėliai.

Žemės valdovų galybė remiasi žmonių sukurtais įstatymais ir istorijos eiga. Kai tik šitie pagrindai pašlyja, kai pasikeičia laikai, tada griūva žemės galiūnų sostai, užleisdami vietą kitiems naujų idėjų nešėjams.

Mūsų Valdovas Kristus remiasi ne jėga ir ne žemiškais žmonių interesais. Kad galėtų valdyti milijonus savo valdinių, Jam nereikia nei kardo, nei pinigų. Jo karališkasis sostas pagrįstas dvasine jėga, t. y., tikėjimu Dievo apreikštom tiesom, meile Nukryžiuotajam Dievui - Žmogui ir Jo valdinių idealizmu, kylančiu iš Jo paties visagalybės.

Jis turi asmeniškų reikalų su kiekvienu iš savo valdinių; Jis juos visus pažįsta, žino intymiausius jų širdies troškimus .ir nori, kad ne tiktai Jo klausytų, bet kad ir mylėtų Jį už viską labiau pasauly. Jis myli visus, labiau negu žemiškas valdovas, labiau negu tėvas ar motina savo vaikus. Šitą meilę žmonijai Jis patvirtino savo mirtimi.

Koks nepaprastas šitas mūsų Valdovas!

8*

Kas atvira širdimi ir sveiku protu įsigilina į Evangeliją, tas negali nesusižavėti Kristaus asmenybe! Tas Jo paprastumas ir nuolankumas iš vienos puses, iš kitos gi pusės tas begalinis iškilimas virš visų žemės genijų.

Jo karališkoj valdžioj gamtos jėgos, sveikata ir ligos.. gyvenimas ir mirtis. Su kokiu tikrumu Jis kalba apie savo preegzistenciją, apie savo buvimą prieš pasaulio sutvėrimą, apie savo paslaptingą uniją su dangiškuoju Tėvu. Apie paskutinį teismą, kuriame Jis spręs visų žmonių galutinį likimą, apie amžinąjį užmokestį ir bausmę!..

Daugelis moderniųjų menininkų vaizduoja Kristų per daug švelnų, sentimentalų. Šitoks Kristaus supratimas yra toli gražu nepilnas ir vienašališkas. Tiesa, pagrindinis Jo Širdies bruožas yra meilė, galinga, visą pasaulį apimanti. Bet ši dieviška meilė turi rimtą, karališką toną. Jis mylėjo žmones ne saldžiais žodžiais, bet veiksmais, herojiškais darbais. Finalas šitos meilės, — Jo mirtis Golgotos kalne.

Kiekvienas Kristaus žygis yra karališkas! Kiekvienam Jo žody, kiekvienam pamokyme bei perspėjime glūdi amžina tiesa ir nepasiekiamai aukšta Jo dvasios didybė. Vienu kitu sakiniu Jis atremia klastingų priešų priekaištus ir atidengia viešumai jų niekšiškus planus. Savo pamoksluose Jis kiaurai peržvelgia klausytojų sielos gelmes ir todėl kiekvienas Jo žodis, kaip gaivinanti pavasario saulės šviesa, patraukia į save minių širdis. „Dar niekas iki šiolei taip nekalbėjo, kaip šis“, pripažįsta nuginkluoti priešai. Tą patį kartoja ir skeptiškai nusiteikęs dvidešimtojo amžiaus žmogus, kai jau nebegali atspėti šito neišvengiamo sfinkso įmintos mįslės.

Iš tikrųjų, dangus ir žemė praeis, bet Jo žodžiai liks amžinai. Ir Kristaus karalystės priešai iki šių dienų dar tebeminta tiesos trupiniais, kurie anuomet nukrito nuo Jo stalo; tos mintys, kurias Jis prieš du tūkstančiu metų paskleidė po pasaulį, paliko žmonijoj neišdildomų žymių. Jos paveikė net tų žmonių protus, kurie apie antgamtinį gyvenimą nieko nenori girdėti.

Kristus meilės Valdovas. Visas Jo žemės gyvenimas praėjo nuolatinėj meilės tarnyboj. Tamsybėj klajojantiems apšviesti, nuliūdusiems paguosti ir nusidėjėliams gelbėti Jis negailėjo nė didžiausių aukų. Nepailstamai mokė savuosius, teikė visokeriopą pagalbą pagalbos reikalingiems, visur buvo nuolaidus ir gailestingas, kur tik matė bent kibirkštėlę geros valios. Jis tapo draugu nusidėjėlių, nupuolusių ir visų paniekintų; žydų ir pagonių, didžiūnų ir elgetų, suaugusių ir vaikų. Niekam Jis negailėjo savo Širdies šilimos. Kaip garbingai Jis užtaria nupuolusią moterį, kurią viešosios doros sargai buvo pasiruošę mirtimi nubausti. O, kaip užjaučiančiai Jis elgiasi su Lozoriaus seserimis, su Naimo našle, su nusikaltėliu ant kryžiaus ir su savo pirmuoju vietininku Petru! Savo karalystės pagrindan Jis padėjo meilės įstatymą ir šį įstatymą Jis pirmas savo pavyzdžiu įgyvendino. Iš tikrųjų, niekas taip žmonių nemylėjo, kaip Jis. Jis buvo įkūnyta Dievo Meilė!

Kristaus ir mirtis karališka. Išoriniu atžvilgiu atrodo bejėgis, kūnu ir siela suvargęs, be garbės, visų paniekintas, nuo niekšų smūgių krauju pasruvęs, ir galop prikaltas prie kryžiaus, kaip didžiausias nusikaltėlis. Tačiau ir šį sunkiausį savo žemiškojo gyvenimo momentą Jis išlaikė vidinę laisvę ir karališką orumą. Niekas

negalėjo atimti Jam gyvybės, jeigu Jis pats nebūtų norėjęs. Kristus mirė laisva valia ir todėl Jo mirtis yra didžiausias įrodymas Jo meilės žmonijai.

Kad ir kentėjimų jūroj paskendęs, Kristus pasiliko - žmogiškai tariant — didvyris, kuriam kentėjimai nesudrumstė sielos ramybės. Dievo ir žmonių apleistas, tiesiai Jis eina pradėtuoju keliu iki galo, nė kiek nesiskųsdamas savo sunkia dalia, bet vien tik kitais rūpindamasis. Jis galėjo tuoj po nukryžiavimo pakviesti mirtį, kad padarytų galą skausmams ir paniekinimams. Tačiau Jis to nedarė. Atsisakęs nuo bet kurio gerų žmonių patarnavimo, tris ištisas valandas su didvyriška drąsa Jis žiūrėjo mirčiai į veidą. Taip galėjo kentėti ir mirti tik tas, kuris žinojo, kad Jis yra Dievas!

Karališka ir Jo pergalė. Iš numirusių prisikėlimu Jis dar kartą prieš apaštalus ir visą pasaulį patvirtino savo dievybę ir aiškiai įrodė, kad Jis yra gyvenimo ir mirties Viešpats! Išvykdamas iš šio pasaulio Jis atvėrė amžinojo gyvenimo vartus ir mes nors trumpą akimirksnį galėjome pažvelgti į amžinosios palaimos šalį. Dabar Jis sėdi Tėvo dešinėje; iš ten dar kartą ateis teisti pasaulio ir tų, kurie nuo Jo nusigręžė, kurie Jį šmeižė ir persekiojo. Į šį teismą turėsime stoti ir mes, Jo teisieji ir — aš!

Koks bus mano pirmas viešas susitikimas su Juo?

2. Kristaus karalystės santvarka

Ne tik Jėzaus asmenybė, bet ir visa Jo veikla yra karališka.

Jis atėjo į mūsų žemę steigti tiesos, šviesos ir taikos karalystės. Į jos piliečius buvo pakviesti visi atpirktieji bei pašauktieji amžinai palaimai. Visi tie, kurie laikinojoj tėvynėj jau gali didžiuotis ir džiaugtis dieviškąja tėvainyste. Šitos karalystės pamatan Jis padėjo meilę, kaip vyriausį įstatymą. Visa, kas negera, nekilnu, kaip neapykanta, kerštas, nesantaika, Kristaus karalystėj neprivalo rasti vietos. Visi jos piliečiai turi būti tarp savęs broliai, vieno tikėjimo, vienų pažiūrų žmonės, sujungti bendrų idealų ir ateities vilčių, žodžiu, vieno milžiniško kūno nariai. Jiems lemta naudotis dieviškuoju maistu, gydančiu žmones nuo sunkiausių sielos ligų ir ruošiančiu juos tobulesniam gyvenimui.

Tačiau ir idealioj Kristaus karalystėj, kol jos piliečiai atlieka žemės kelionę, nestinga nei vargų, nei rūpesčių. Priešingai, kryžiai ir kančios yra jų garbingo pašaukimo būdingos žymės. Bet šitos kančios tikėjimo ir malonių šviesoje krikščioniškai žmogaus asmenybei neša daug naudos. Ir pasauliškai nusiteikusių žmonių opozicija — visokia neapykanta ir kruvini persekiojimai — prieš Kristaus karalystę aiškiai įrodo jos dievišką kilmę ir kartu pina paskiriems jos nariams ir visai Bažnyčiai gražiausią garbės vainiką. Jau greit sukaks du tūkstančiai metų, kaip Kristus įsteigė savo karalystę žemėje. Nuo to laiko nesuskaitoma daugybė žmonių priėmė šios karalystės pilietybę ir čia jie rado laimę, taiką ir pasiekė aukštą tobulybės laipsnį. Nesuskaitoma daugybė šitos karalystės narių pasiekė

tokį žmoniškumo ir šventumo laipsnį, kokio pasaulis nė įsivaizduoti negali! Tai yra tikri Kristaus karalystės aristokratai — šventieji! Be to, daugelis čia palengva nugalėjo savyje tamsybių galybę: nuodemę. Jie turėjo iškovoti sunkią kovą; dažnas jų neišvengė skaudžių žaizdų, bet pagaliau vis dėlto laimėjo ir įžengė į amžiną išgelbėtojų žemę.

Kristaus karalystę nuolat puola priešai iš visų pusių. Jai sugriauti jie naudoja visas patamsių galybes. Melas, šmeižtas, šetoniškai gudri propaganda, kumštis, kardas ir dar daug kitų šios rūšies ginklų be paliovos veikia priešų fronte. Dar ir šiandien visose pasaulio šalyse upeliais sruvena teisiųjų kraujas. Kristaus karalystei paskelbė karą ir pasaulinės valdžios vyrai ir universitetai ir visokie socialinės gerovės agentai. Vieni tvirtino, kad šios rūšies karalyste neturinti egzistencijos teisių, kiti neigė jos kultūrinius nuopelnus, treti griovė jos ideologinį pagrindą. Vienur jos pionieriams buvo uždarinėjamas kelias į liaudį, į mokyklas, kitur buvo atiminėjamos jos veikimo priemonės: nusavinami turtai, uždaromos mokyklos, susprogdinamos bažnyčios. Šitoj kovoj „pasaulio vaikai" pasižymėjo tikrai nepaprasta gudrybe. Jie apipynė Bažnyčios įstaigas ir jų tarnus painiu varžančių įstatymų tinklu ir tokiu būdu stengėsi nuslopinti jos veiklą. Netvarka, dorinis pašlijimas, socialinės neteisybės, tarpusavė neapykanta ir kruvinos skerdynės buvo šios kovos padariniai. Aiškiai matėsi, kad, pašalinus iš gyvenimo Kristų, galima labai lengvai viską griuvėsiais paversti, bet jau nebeįmanoma atstatyti. Tačiau „pasaulio vaikai" iš istorijos bū-

vyje padarytų klaidų nepasimokė. Dar ir šiandien jie nenori, kad „šitas Žmogus juos valdytų".

Jau devyniolika šimtmečių sukako, kaip krikščionybė keliauja savo žemės kelionę. Iš visų pusių puolama, sužeista ir krauju pasruvusi, bet didinga ir nenugalima! Pabaisa tamsybių sūnums, — išganymo ir palaimos karalystė geros valios žmonėms.

Pats Kristus yra Centras ir Širdis šitos žemėj įsteigtos, bet nežemiškos karalystės. Jis teikia kiekvienam jos nariui gyvybę palaikančių jėgų ir energijos herojiškiems žygiams. Be Jo tiesioginės pagalbos neįmanomas būtų atsparus tikėjimas, kankinių drąsa, apaštalų ir misijonierių uolumas ir nekaltas Dievo ir artimo tarnybai pasišventusių žmonių gyvenimas. Kiekvienas kilnus mūsų širdies troškimas, kiekvienas šventas pasiryžimas, kiekvienas meilės ir pasiaukojimo žygis yra vaisius Kristaus malonių, kurios nuolat veikia pačiose mūsų sielos gelmėse.

Kaip natūralinėj regimo pasaulio santvarkoj milžiniški dangaus kūnai susideda iš nepaprastai mažų dalelių elektronų, taip ir beribė antgamtinio gyvenimo visata: kiekvieno žmogaus sielos ir Bažnyčios istorija yra ne kas kita, kaip nuolatinė, kartais beveik nejaučiama, gausių malonių srovė, plaukianti iš Kristaus-Valdovo Šv. Širdies.

Kokia laimė būti piliečiu šios dieviškos karalystės, kur pats pasaulių Kūrėjas — Galybių Dievas — rūpinasi kiekvienu savo valdiniu!

3. Dieviškojo Valdovo tarnyboje

Kristus Valdovas kviečia visus, kad savanoriais stotume Jo tarnybon. Išorinės prievartos Jis nevartoja, bet palieka žmogui laisvę apsispręsti.

Kristaus Valdovo kvietimas stoti Jo tarnybon turi dvi sąlygas: pirmučiausia mes patys turim Jam visiškai pasiduoti ir tada jau eiti su Juo pasaulio užkariauti. Antroji sąlyga be pirmosios yra neįmanoma. Tuo tarpu pirmąją išpildžius, antroji savaime iš pirmosios išplaukia.

Taigi, mes turime Kristui Valdovui visiškai, be jokių rezervų priklausyti! Jis nori, kad mes savo širdyje paruoštume Jam sostą; dar daugiau: Jis reikalauja iš mūsų gyvos meilės ir visiško Jam atsidavimo.

Ir kas gi norėtų vieną ar antrą iš šitų Jo pageidavimų atmesti? Kas daugiausia turi teisių į mūsų meilę? Kas yra didesnis ir meilės vertesnis už Jį? Kas tiek daug mums gera padarė, dėl mūsų kentėjo? Ar gali kas be Jo padaryti mus visiškai laimingus? Kas nuo Jo atsitraukia, tas atsitraukia nuo laimės, nuo šviesos, nuo tiesos ir gyvenimo šaltinio.

Jam tarnauti ir Jį mylėti, — tai reiškia: sueiti su Juo į artimą, asmenišką santykį, tapti Jo draugu, būti pasirengus dėl šitos draugystės viską aukoti. Jam tarnauti, — tai reiškia: Jo akivaizdoj veikti, niekur nuo Jo nenutolti, malda, dažnu sakramentų priėmimu ir nuolatiniu savo asmenybės tobulinimu stengtis vis labiau ir labiau su Juo susivienyti. Jis turi būti mūsų visų minčių ir ilgesių centras, mūsų paguoda, mūsų geriausias draugas.

Šitaip pasiruošę, mes jau galim drąsiai stoti į Jo karalystės kūrybinį darbą žemėje. Daugelis žmonių Jo visai nepažįsta, daugelis Jo nekenčia ir skelbia Jam viešą kovą. Daugelis vadina save Jo sekėjais, bet tikrenybėje jie nėra toki. Nors, tiesa, dar nešioja krikščionies vardą, tačiau praktikos gyvenime juos tenka priskirti

prie Kristaus priešų. Kristus Valdovas nori visus įjungti į savo karalystę ir tuo būdu padaryti juos amžinųjų vertybių dalininkais. Šitam tikslui pasiekti Jis pageidauja mūsų bendradarbiavimo. Todėl labai daug pareis Jo karalystės klestėjimas ir nuo mūsų pastangų. Ir kas nenorėtų prisidėti prie šito garbingo žygio? Ar begali būti didesnis dalykas, kaip, pildant Išganytojo troškimą, rodyti žmonėms aukščiausios laimės kelią?

Kiekviena gyvenimo aplinkybė ir kiekviena diena teikia tam pakankamai progų. Mums belieka tik atmerkti akis, atverti širdį ir nevengti darbo. Šiandien visur reikia apaštalų. Dvasinis žmonių skurdas tiesiog šiurpus, ir kukalių sėkla, kurią pasėjo piktasis priešas, labai našiai leidžia savo daigus. Religinis indiferentizmas ir dorinis pašlijimas lyg maro liga žudo sielas. Norint šitą marą sulaikyti, reikia ne tik suaugusius, bet ir vaikus išauklėti narsiais kariais. Drąsus žodis, paraginimas į gera, pamokymas suklaidintų, tikras krikščioniško gyvenimo pavyzdys ir apaštališka malda čia gali nešti nuostabių vaisių.

Šitam reikalui mes dar turime organizuotų pastoracijos priemonių: liturgines apeigas, pamokslus, įvairių rūšių spaudą. Gerai organizuotas ir sąmoningas pasaulionių apaštalavimas, turint rankoj tokias galingas priemones, gali atnaujinti tamsybėj skęstančio pasaulio paviršių.

Tikras apaštalas stovi visai arti Kristaus. Jo idealizmas ir visas dvasinis nusiteikimas atitinka Kristaus idealizmą ir troškimus. Toks žmogus kartu su savo Mokytoju giliai sieloje jaučia, kad pjūtis labai didelė ir skubi, bet darbininkų maža. Jo maldoje „teateinie tavo kara-

lystė" nėra tušti žodžiai, bet gilus, nuoširdus troškimas, jo kasdienio gyvenimo programa.

Tokiam žmogui niekas neteikia tiek malonumo ir pasitenkinimo, kaip uolus bendradarbiavimas plečiant Dievo karalystę žemėje. Jis nepasitenkina vien išoriniu bei daliniu laimėjimu, bet nuolat stengiasi savo darbo barą sielų gelbėjimo darbe išvaryti iki galui. Jis nelaiko savęs galutinai apsiginklavusiu šventam karui, bet be paliovos vis tobulinasi, lavinasi, skaito, studijuoja apaštališkojo darbo planus, nesipriešindamas priima sveiką kritiką ir nenusimena dėl bet kurio nepasisekimo. Garbės troškimas ir pavydas jam svetimi dalykai. Jis džiaugiasi kiekvienu laimėjimu, vis tiek ar tai būtų jo, ar kitų kovos draugų nuopelnas. Tikro Kristaus apaštalo gyvenime jo darbų teigiami vertinimai bei pagyrimai stovi paskutinėj vietoj. Nesusipratimai ir visoki nemalonumai nenublaškia jo nuo siekiamojo tikslo, nes jis vadovaujasi dėsniu, „kad tik būtų skelbiamas Kristus". Kiekviena diena, užpildyta apaštališkais darbais, jį džiugina: tuo tarpu nepanaudotos šitam tikslui progos jį liūdnai nuteikia.

Jeigu Kristaus Valdovo tarnyboje būtų daug tokių karžygių, tai Jo karalystė ir apskritai žmonijos gyvenimas kitaip atrodytų!

Viešpatie, kodėl mes tavo tarnyboje tokie neveiklūs esame, be ryžtingumo, per daug mėgstą patogumus?!

Jėga silpnybėje

1. Smukimo žymės

Kas atidžiai stebi Bažnyčios istorijos eigą, tas ne kartą klausia, ar Dievo karalystės skelbimas turėjo prasmės. Ar nebūtų daugiau pagrindo kalbėti apie krikščionybės nevaisingumą? Ar įvairūs ženklai nerodo, kad Bažnyčios energija yra išsisėmusi ir jos vaidmuo jau baigtas?

Kiekvienas krikščionis, kuris atidžiau apsidairo pasaulyje, suranda dalykų, kurie jį nuteikia pesimistiškai. Jau beveik du tūkstančiai metų, kai krikščionybė įsteigta, o vis dėlto du trečdaliai pasaulio tebėra nekrikštyti. Bet ir iš likusio trečdalio yra daug klaidatikių, išstojusių iš Bažnyčios. Net katalikų tarpe tiek daug blogybių ir pralaimėjimų. Štai turime kultūrą, kuri nori visiškai nutraukti ryšius su Dievu ir Bažnyčia. Visą socialinę „santvarką" greičiau galima pavadinti socialine netvarka, iš kurios tiek daug nuodų trykšta. Dar neseniai praūžė baisusis karas su dar baisesniais padariniais, ekonominiu karu ir badu. Visur viešpatauja moralinis palaidumas, kuris yra nuolatinis pasityčiojimas iš krikščionies vardo. Spauda, literatūra, teatras ir kinas, mados ir poelgiai, — viskas tokio stiliaus ir rūšies, kokia yra galima tik tuose sluoksniuose, kuriuose krikščioniškas jausmas yra visiškai išblėsęs.

Ar negyvename tiktai liūdnus mirštančios Dievo karalystės žemėje laikus?

Kaip nuo Bažnyčios ir krikščionybės nutolo visuomenės gyvenimas! Kaip maža krikščioniškų principų ir Bažnyčios nuostatų beboja parlamentai, vyriausybės, valdžios įstaigos ir viešoji opinija. Kadaise kunigaikščiai laikė savo garbės dalyku remti Bažnyčią ne tik savo krašte, bet ir misijų kraštuose. Šiandien Bažnyčia deda heroiškas, bet kai kuriais atžvilgiais ir nevaisingas pastangas skelbdama Evangeliją stabmeldžiams, o „krikščioniškos" valstybės dėl jos darbo tik pečiais trauko. Dar daugiau, kaip tik „krikščioniškieji" Vakarai Azijos ir Afrikos tautoms neša naują europišką stabmeldybę.

Net ir iš vidaus Bažnyčia atrodo šiandien gerokai susilpnėjusi. Ji turėjo priprasti šaltai žiūrėti į visus nuostolius. Tuo metu, kai Bažnyčios priešai yra nepaprastai judrūs, kai bedievių sąjūdžio apaštalai visur sukinėjasi, tarytum krikščionybė būtų nesąmonių, naivumo ir prasimanymų mišinys, kai kurie Bažnyčios atstovai, dvasininkai ir pasauliečiai, gyvena ramiai ir patogiai, tarytum viskas būtų puikiausioj padėty. Maža ryžtingo gynimosi, nes nematoma tikrų pavojų.

Kur dingo senoji, gyva, judri, laiminanti ir užkariaujanti krikščionybė? Pastoracijos ir misijų darbe tenkinamasi smulkmenomis, nevaisingais, iš dalies pasenusiais metodais. Energija eikvojama smulkiems reikalams, kai tuo tarpu didžiausios reikšmės uždaviniai lieka nepaliesti ir svarbiausios bei aktualiausios problemos lieka neišspręstos, nes maža žmonių, kurie jomis rimtai rūpintųsi.

Didelių užsimojimų laikai, kokiais didžiavosi tautų kraustymosi ir Pranciškaus Ksavero gadynė, yra praėję. Mums gresia pavojus paskęsti stabmeldiškų Rytų bangose arba sulaukti laikų, kada islamas vėl užkariaus pasaulį, sugėdindamas ir sugriaudamas krikščioniškąją kultūrą.

O Bažnyčia? Kadaise ji buvo didžiausia galybė Vakaruose, viso Europos dvasinio gyvenimo valdovė, aukščiau valstybės valdžios ir įstatymų, viršum visuomenės santvarkos ir tarptautinių reikalų, aukščiausia instancija pasauliniams kultūros, moralės, politikos ir net ekonomikos klausimams spręsti, o šiandien į ją beveik jokio dėmesio nebekreipia net tos institucijos, kurios sprendžia kultūros ir tautų likimą. Kas paklausė Popiežiaus protesto prieš Didįjį karą? Kas paklausė jo raginimų padėti ginklus? Kas padėjo laimėti jo taikos pastangoms ir saugoti tuos dėsnius, kurie galėtų pagrįsti pastovią tautų taiką? Kuriame krašte anais sunkiais ir lemtingais laikais katalikai tvarkė viešuosius reikalus? Kuriuose kraštuose jie šiandien stovi prie vairo, nors kai kur jie sudaro gyventojų daugumą?

Katalikų šiandien pasaulyje yra beveik 400 milijonų. Beveik 40 valstybių jie sudaro daugumą. Nežiūrint to, išskyrus kai kuriuos mažiau reikšmingus kraštus, katalikai visur stumiami atgal, tarytum jie nebūtų pribrendę atlikti didesnių uždavinių. Kodėl taip yra? Katalikai dažnai turi pasitenkinti tuo, kad jiems apskritai leidžiama gyventi, jeigu jų nepersekioja ir nespaudžia, kaip Ispanijoj arba Meksikoj; per pastarąjį šimtmetį taip atsitiko beveik visuose Europos kraštuose, nors katalikai juose ir dau-

gumą sudarė, pav., Prancūzijoj, Portugalijoj, Italijoj, daugely Pietų Amerikos valstybių.

Kodėl taip yra? Kokia buvo katalikų padėtis kituose kraštuose, pav., Anglijoj ir Airijoj, Šveicarijoj, Olandijoj, Jungtinėse Amerikos valstybėse, kur katalikams dar ir šiandien tebetaikomi ypatingi įstatymai? Kodėl Bažnyčia taip maža tedaro, kad apgintų savo teises ir savo autoritetą?

2. Praeities šešėliai

Ar buvo kada nors kitaip? Bažnyčios istorija yra beveik nuolatinė priespauda iš oro ir nuolatinės taktikos klaidos iš vidaus.

Iš oro stengtasi Bažnyčią visokiais būdais susilpninti. Tam reikalui naudojama politika ir dvasinės priemonės. Pradedant Cezariu ir baigiant mūsų dienomis kiekvienas tironas ir kiekvienas akiplėša stengėsi išbandyti savo jėgas ir savo dvasinius sugebėjimus kovoje su ja. Nesuskaitomą daugybę kartų Bažnyčia buvo varžoma. Popiežiai sėdėjo kalėjimuose ir gyveno ištrėmime net 19 amžiuje, vyskupai ir kunigai buvo ištremiami arba nužudomi, šimtai vienuolių, kaip kokie nusikaltėliai, išguiti arba nužudyti, bažnyčios išniekintos, susprogdintos, vienuolynai sudeginti arba apiplėšti.

Beveik kiekvienam krašte bažnyčioms atimti turtai, tarytum jie niekam nepriklausytų arba neturėtų teisėto savininko. Kiekvienam spekuliantui ir nenaudėliui įstatymai ir viešoji nuomonė užtikrina turtų neliečiamybę, o Bažnyčiai daroma išimtis.

Bažnyčia pergyveno ir gražių klestejimo laikų, bet jie dažniausiai buvo trumpi, — po jų vis ateidavo sunkūs priespaudos ir silpnybės laikai. Šalia didelių popiežių ir vyskupų matome ir silpnų popiežių bei netikusių vyskupų, supasaulėjusią kunigiją, šiek tiek tikinčius, bet moraliai pakrikusius pasauliečius ir „krikščioniškus" kunigaikščius, kurie savo įtaką panaudodavo tam, kad susilpnintų Bažnyčios įtaką. Visuomet skaudus buvo trūkumas didelių vadų ir asmenybių, kurios būtų sugebėjusios dalykus atstatyti į tinkamą padėtį ir Dievo karalystei žemėje duoti tokią garbingą vietą, kokia jai priklauso.

Ar neliūdna ir nebaisu? Argi Viešpats iš tikrųjų galėtų taip palikti Bažnyčią, kuri yra Jo?

Bet dar ne galas. Reikia atsiminti tą plyšį, kuris skiria Rytų ir Romos Bažnyčią, protestantizmą ir katalikybę. Koks skaudus yra šis suskilimas! Kristus paliko Bažnyčiai didžiausios meilės įstatymą ir paskutinėje savo maldoje stačiai jaudinančiais žodžiais ragino gyventi sutarime. Apaštalų laiškai taip pat nieko taip nesmerkia, kaip tikinčiųjų suskilimą, nepaklusnumą Bažnyčios vyresnybei.

Ką mes iš tikrųjų matome istorijoje ir dabartinėje krikščionybėje? Nuo pat pradžios netrūko joje nesutarimų, herezijų, suskilimų ir net ištisų tautų išstojimų iš vieningos Bažnyčios. Kristaus sekėjai pasiskirstė į šimtą skirtingų „bažnyčių" ir sektų, kurios arba viena su kita atkakliai kovoja, arba su didžiausiu nepasitenkinimu viena į kitą žiūri. Ir tai, vadinasi, yra meilė ir vieningumas, kurio norėjo Kristus ir iš kurio tikruosius Kristaus mokinius turėtų pažinti tie, kurie stovi šalia Bažnyčios.

Katalikų Bažnyčia, tiesa, jau nuo seno griežtai pasisakydavo prieš klaidatikius; tai ji darė kaip tik dėl to, kad nesantaikos kėlėjai ir nepašauktieji apaštalai neardytų Bažnyčios vienybės. Bet ir Kristaus Bažnyčiai dėl to yra gėda ir pažeminimas. Tai rodo kai kurių jos atstovų silpnumą ir apsileidimą, nes jie negalėjo sukliudyti tokio masto ir tokio patvarumo skilimo, o vaisiai — beveik visi Rytai ir beveik pusė Vakarų nuo Bažnyčios atsiskyrė.

Kaip toks Bažnyčios autoriteto sumažėjimas ir vienybės stoka silpnina krikščionišką galvoseną plačiuose krikščionių sluoksniuose! Kiek autoriteto toji nebevieninga krikščionybė neteko viešajame gyvenime ir pasidarė priešų puolimo objektas!

Kokia didelė atsakomybės dalis tenka čia daugeliui krikščionių praeityje ir šiandien!

3. O ateitis?

Tiek daug liūdnų dalykų praeityje, tiek bauginančių faktų dabartyje. Kokia ateitis?

Mes negalime atspėti ateities. Ženklai, iš kurių galima būtų spėti ateities kelius, taip pat nėra džiugūs. Jeigu yra religinio pakilimo ženklų, tai nereikia užmiršti, kad ir krikščionybės priešai padarė didelę pažangą ir yra pasiryžę suduoti lemiamą smūgį.

Bedievių sąjūdis deda nepaprastai didelių pastangų, kad galėtų išaugti į pasaulinę srovę. Lyg koks volas norėtų jis sutriuškinti religinę kultūrą. Šimtai tūkstančių jau klauso jo įsakymų, jų rankose yra nepaprastos priemonės, visi modernūs minties skleidimo metodai yra

jų žinioj. Kas galės atsilaikyti toj pražūtingoj kovoj? Kas pakankamai, energingai, sėkmingai ir su plačiomis perspektyvomis stos prieš bedievybę? Prieš puolantį dvasinį bolševizmą Europa nėra pakankamai apsiginklavusi. Tikėjimo tvirtumas, apologetinės žinios, religinis liaudies apšvietimas yra labai silpnas. Patys krikščionybės skleidėjai; atrodo, dažnai per daug pasitiki praeities palikimu, pamaldžiomis liaudies tradicijomis, paveldėtu liaudies ištikimumu religijai; jie naudojasi taip pat nepakankamais, pasenusiais ir per daug kukliais darbo metodais. Reikia gerai atsiminti, kaip greit kartais pamaldžios tautos netenka religinių tradicijų ir tikėjimo patvarumo. Kaip tik tie kraštai, kuriuose katalikybė labiausiai buvo įleidusi šaknis, pav., Prancūzija, Ispanija, Meksika, lengvai atiteko bažnyčių griovėjams, kaip grobis. Kas ten buvo galima, lengvai gali įvykti ir kituose kraštuose.

Vadinas, mums gresia naujų didelių pralaimėjimų pavojus, tolimesnis susiaurinimas to, kas iki šiol dar buvo likę. Vietoj to, kad galėtume galvoti apie prarastų dalykų atgavimą, tenka laukti naujų masinių išstojimų.

O gal užkariausime? Bažnyčia labai daug užkariauja, laimi. Šiandien net daugiau, kaip vakar. Bet tai yra dažniausiai atskiri atsitikimai. Kas šiandien galvoja apie didelio masto laimėjimus, apie grąžinimą Bažnyčiai ištisų tautų masių, visiškai nukrikščionintos kultūros, bendrosios galvosenos, plačiosios viešumos? Kas šiandien svajoja apie tokius dalykus? Mes pasidarėme be galo kuklūs savo galvojimu ir savo norais. Ar tai nėra slopinanti silpnybė, kad Dievo karalystės vaikai moka prisiderinti

prie bet kokios padėties, kad jie be prieštaravimo sutinka su visais pažeminimais ir pralaimėjimais; jie yra laimingi, jeigu juos šiaip taip toleruoja, dėkingi, jeigu jiems dar leidžia laisvai kvėpuoti.

Kodėl klaida yra galingesnė už tiesą? Kodėl tokie nuostoliai nuolat kenkia Bažnyčiai? Kodėl blogis pasaulyje vis laimi ir taip baisiai kovoja su Kristaus įsteigtąja Bažnyčia? Kodėl Bažnyčia neturi iki mirties pasiaukojusių kovotojų? Galingų pranašų ir didelės asmenybės vadų?

4. Lengvatikiai klysta

Taip kalba tik silpno tikėjimo pesimistas, kuris tik vieną dalykų pusę temato. Ar jis teisus?

Taip, daugely atskirų atsitikimų jis yra teisus. Tačiau bendras vaizdas, kurį jis kuria, yra vienašališkas, ir dėl to šis įspūdis yra klaidinąs.

Nereikia pamiršti, kad Bažnyčia gali būti didelė ir galinga, nors iš oro tokia neatrodo; tikroji jos didybė reiškiasi ne išoriniu žibėjimu ir jėga. Nereikia pamiršti, kad tikrieji Bažnyčios uždaviniai skiriami vidaus gyvenimui ir nuostabiausi Bažnyčios laimėjimai įvyksta sieloje, toli nuo pasaulio ir jo triukšmo, nevisuomet išorinei kontrolei ir statistikai prieinamu būdu. Kaip tik tais laikais, kada Bažnyčia iš oro labiausiai buvo spaudžiama, suklestėdavo jos vidaus gyvenimas. Niekuomet Bažnyčia neturėjo mažiau išorinio pasisekimo, kaip per pirmuosius tris šimtmečius, o vis dėlto jos vidaus laimėjimai tuomet buvo patys didžiausi; ji tada daugiausia kankinių bei šventųjų turėjo. O tais

laikotarpiais, kuriais ji didžiavosi didžiausiais išoriniais laimėjimais, kaip pav., Inocento III laikais, jos dvasinės jėgos nebuvo ypatingai didelės. Net šiais sunkiais laikais atsiranda galingos dvasios žmonių, kurie liudija gyvą Bažnyčios jėgą.

Visai teisingai skundžiamės šiandien dėl tūkstanteriopų Bažnyčios bėdų. Tačiau besiskųsdami neturime užmiršti taip pat ir gerųjų pusių.

Bažnyčios vidaus gyvenime šiandien viešpatauja vienybė. Tur būt dar niekuomet tikintieji nebuvo tokie paklusnūs dvasininkams ir vyskupams, o dvasininkai popiežiui. Rodos, pačių tikinčiųjų religinis gyvenimas niekuomet nebuvo toks nuoširdus, sąmoningas, sugebąs pasiaukoti. Šiandien mes pergyvename tikrų tikėjimo stebuklų, nors mus supa abejingas ir netikintis pasaulis; matome ir malonės stebuklų, šventumo, didvyriškos meilės ir tylaus pareigų ėjimo vienuolynuose ir parapijose pavyzdžių. Nuostabaus uolumo pavyzdžių matome taip pat ir didmiesčių parapijose ir misijų palapinėse. Kaip galima nematyti tų milijonų žmonių, kurių visas gyvenimas yra malda, auka, labdarybės darbai artimui? Kaip neminėti tūkstančių žmonių, kurie per Bažnyčią vėl atrado kelią į Dievą? Kiek nežinomų, bevardžių šventųjų Bažnyčia turi šiandien!

Bažnyčia, žinoma, negali visų blogybių pasaulyje nugalėti, ji negali taip pat daugelio sielų nuo pražūties išgelbėti. Bet ar ji ir taip nenudirba nuostabių darbų? Argi maža, jeigu ji, kasdien sunkiai dirbdama, vis dėlto atremia bedievybės, netikėjimo ir nedorovės puolimus, jeigu ji iš tos kovos nors iš dalies išeina laimėtoja?

Jeigu jos nebūtų, bedieviams būtų žymiai lengviau. Jie elgiasi ir kalba taip, tarytum jie visiškai jos nebijotų, bet iš tikrųjų jie visuomet turi skaitytis su ja ir jos nesugriaunamą jėgą jaučia savo sielose. Kiek jau pastangų padėta, kad visa Europa nusilenktų naujajai pagonybei? Kaip mielai norėtų kai kas sunaikinti krikščioniškosios kultūros ir papročių likučius, sugriauti visas kliūtis, kurios dabar trukdo nekrikščioniškai gyventi? Bet niekas tikrai nedrįsta, niekas to padaryti negali — Bažnyčia vis stovi. O jos priešai žino, kad ji niekuomet to nepakęs. Ji tebestovi su ugnies kardu, kaip angelas prie sielų rojaus vartų. Bent dėmesį reikia į ją atkreipti.

Dar nuostabiau, kad priešai, kurie tikrai nori pasidžiaugti laimėjimais, jaučia reikalą šį tą skolintis iš pačios Bažnyčios. Jie skolinasi mintis ir šukius iš jos neišsemiamų lobių, ginkluojasi ginklais, kurie iš tikrųjų priklauso Bažnyčiai. Net labiausiai priešingi Bažnyčiai sąjūdžiai džiaugiasi pasisekimais minčių, kurios iš tikrųjų priklauso pirmykščiams Bažnyčios lobiams, pav., brolybė, lygybė, socialinis teisingumas — tai vis trupiniai, kurie krenta nuo Bažnyčios stalo.

Mes pirma kalbėjome apie laimėjimus, užkariavimus, kurie turėtų padengti nuostolius. Argi iš tikrųjų nebėra didelio masto laimėjimų? Palikę nuošaliai misijonierių laimėjimus, galime stačiai stebėtis pastarųjų metų konvertitų skaičiumi. Kaip tik dabar aukštesnieji, išmokslintieji sluoksniai pradeda ieškoti kelių į Bažnyčią.

Reikšmingas dalykas, kad organizuota bedievybė pastaraisiais laikais savo narių ma-

ses verbuoja iš tų sluoksnių, kurie mažiausiai yra išsilavinę. Tuo tarpu pasaulėžiūriniai ginčai mokslo srityje rodo nemažą Bažnyčios ir jos tiesų laimėjimą. Jai pasisekė išstumti netikėjimą iš ten, kur jis prieš 50 metų jautėsi nenugalimas. Prieš krikščionybę nukreiptos filosofijos ir gamtos mokslų sistemos, sukurtos devynioliktame amžiuje, šiandien jau yra taip toli ir sėkmingai atstumtos atgal, kad netikėjimas nė viena iš jų jau nebegali remtis, kaip nesugriaunama mokslo išvada. Jeigu šiandien platūs išmokslintų žmonių sluoksniai, gerai suprasdami ir blaiviai galvodami, linksta į krikščioniškus dėsnius, tai yra puikiausias Bažnyčios laimėjimas, nes ji nuolat tuos dėsnius aiškino ir dėl jų kovojo.

Į tai reikėtų taip pat atkreipti dėmesį, kai kalbame apie priešų pajėgas.

Skausmai, pažeminimai, nuostoliai ir net pralaimėjimai Bažnyčiai turi savo prasmę.

Pirmiausia tai yra įrodymas, kad Bažnyčia yra antgamtinė, kad jos egzistencija ir saugumas nepriklauso nuo žmogaus jėgų, bet kad Aukščiausias jos egzistenciją patikrina. Skausmai ir Bažnyčios nuostoliai veikia kaip koks nuolatinis Gamalielio šauksmas: „Jeigu šis kūrinys būtų žmonių, tai jis jau seniai būtų žuvęs". Nežiūrint visų puolimų iš oro, daugybės klaidų viduje, neištikimybės ir išdavimo net Bažnyčios žmonių, Bažnyčia vis dėlto tebėra gyva, džiaugiasi naujais savo išganymo darbų vaisiais, jėga ir nuolatiniu atsinaujinimu per ilgą amžių grandinę. Tai yra galima tik dėl to, kad ne žmonių jėgos ir išmintis diriguoja Bažnyčios kelius, bet Dievo dvasia pati ją saugo ir gaivina.

Kančios yra taip pat esminis krikščioniškosios bendruomenės bruožas. „Mane jie persekiojo, ir jus jie persekios ir nekęs". Jeigu Bažnyčiai nuolat negrėstų blogis, tai galima būtų abejoti net jos tikrumu.

Kristaus religija — Kryžiaus mokykla. Tad ir Bažnyčia, kaip Kristaus mokinių bendruomenė, turi ją išeiti.

Išganytojas savo žemiškam gyvenime maža teturėjo triumfališkų laimėjimų, o nepasisekimų labai daug. Vieni Jį griežtai atmetė, kiti geruoju prašė, kad nuo jų pasitrauktų, o treti paskelbė Jam žūtbūtinę kovą. Jo mokslas ir stebuklai daugeliui nedarė jokio įspūdžio. Ir apskritai ten, kur Jis mokė ir veikė, nerado žmonių širdyse dėkingo atgarsio. Ir ta paprastoji liaudis, kurią Jis meistriškai sugebėjo į save patraukti, pirmam vėjui papūtus, perėjo į priešų eiles. Su Golgotos tragedija rodės žus visos Mesijo pastangos. Apaštalai išlakstė, vienas Jį už pinigus pardavė, kitas negarbingai Jo išsigynė. Tačiau nuo to Dievo apvaizdos planai nenukentėjo. Todėl ir Kristus savo Bažnyčiai nepranašavo ramybės, netrukdomo ir ramaus klestėjimo, bet priespaudą, neapykantą ir prieštaravimus. Iš oro pusės priešai, iš vidaus klaidingi mokytojai, netikri mesijai. Tokiu būdu savo įsteigtosios Bažnyčios likimą Jis ne tik pats pergyveno, bet ir visiems amžiams pramatė.

Ir vis dėlto Jo įsteigtoji Bažnyčia turėjo laimėti. Kai pirmųjų Sekminių švenčių proga apaštalai pradėjo skelbti linksmą naujieną, tūkstančiai atkritėlių grįžo ir prašė krikšto. Tame skaičiuje, be abejo, buvo daugelis tų,

kurie Didįjį Penktadienį šaukė Pilotui: Nukryžiuok Jį!

Išganytojas gerai žinojo, ką vėliau reikš kiekvienam tikinčiajam išpažinti Nukryžiuotojo tikėjimą. Jis nevaržė paskiro žmogaus valios, bet paliko galimumą atkritimams, neištikimybei, persekiojimams ir tuo būdu užtikrino visiems laikams Bažnyčiai kankinių vainiką. Kristus nepadarė tokio stebuklo, kad visi žmonės nusilenktų Jam ir neprieštarautų, nes Jis norėjo juos laimėti savo žodžiais ir darbais. Tokio stebuklo Bažnyčios naudai nematyti nė dabar. Kruvinos Bažnyčios žaizdos Ispanijoj, Meksikoj ir Rusijoj nerodo jos nupuolimo, bet tai yra jos dieviško paskyrimo ženklai.

Tą patį galima pasakyti ir apie nuostolius, kuriuos padaro Bažnyčiai neištikimi jos tarnai. Todėl tiek tikintieji, tiek Bažnyčios vadai turėtų mokytis iš padarinių, kylančių dėl apsileidimo. Šitie aukštos paskirties žmonės turėtų gerai žinoti, kad kiekvienas metras pasaulėžiūros kovose kruvinu prakaitu iškovojamas ir palaikomas ir kad kiekviena šioj srity padaryta klaida reiškia didelį pralaimėjimą. Kristus prižadėjo savo Bažnyčiai ypatingą asistenciją iki pasaulio pabaigos, bet Jis niekuomet nėra davęs pažado, kad stebuklingu būdu saugos atskiras bažnytines hierarchijos instancijas nuo bet kurių įsišokimų bei klaidų. Jo malonių kapitalai prieinami tiek paskiriems nariams, tiek visai Bažnyčios bendruomenei. Tačiau iš viršaus Jis jokio spaudimo nevartoja. Tik, žinoma, Bažnyčios vaikai ir ypatingai jos tarnai turi mokytis iš liūdnų padarinių, kurie išplaukia iš jų apsileidimo.

Jie pirmi turi pajusti atsakomybę, kuri gula ant jų pečių ir verčia juos dar labiau atsidėti Bažnyčios gerovei. Jie patys turi gerai žinoti, kokie padariniai laukia, kai Bažnyčios nuostatai nepildomi, kai ne krikščionybė, bet krikščionys ir jų vadai per savo apsileidimą pasirodo esą bejėgiai. Bažnyčios istorijoje labai daug liūdnų pasėkų turėjo vadovaujančių sluoksnių nuodėmės ir nutolimas nuo savo aukšto pašaukimo. Iš gyvenimo praktikos žinome, kiek žalos padaro vienintelis neapgalvotas žodis, netaktas, pavartota netinkama priemonė paskirų šeimų ir net visos krikščioniškos bendruomenės gyvenime!

Jei Bažnyčios tarnai nepatirtų smūgių, pažeminimo ir nuostolių, tai daugelis jų pasiduotų labai patogiam nerūpestingumui.

Tad ar belieka prasmės kalbėti apie krikščionybės bejėgiškumą?

Aišku, ne! Mes neturime nė mažiausio pagrindo kalbėti apie krikščionybės bejėgiškumą, bet tik apie krikščionių, ypač tų, kurie savo luomu ir užimama vieta yra atsakingi prieš Dievą ir pavestą jiems bendruomenę. Kas iš to seka? Tai tik didelė garbė krikščionybei, kad nežiūrint pasitaikančių klaidų jos vidaus gyvenime ir didelio spaudimo iš oro pusės, ji nuolat skelbia palaimos ir pergalės triumfą!

Vienas kitas neištesėjimas savo pozicijose, teisingai vertinant, dar nėra merdėjančios tos ar kitos bendruomenės simptomas, bet tik bejėgiškumas, kuris esmiškai priklauso prie žemiškojo Bažnyčios paveikslo, bejėgiškumas, iš kurio dieviškoji jėga veda į pergalę.

Perijodiškas keitimasis tarp Didžiojo Penktadienio ir Velykų sekmadienio turi tęstis iki paskutinės Bažnyčios gyvenimo dienos. Bet ar iš to seka, kad mes ramiai galime nuleisti rankas ir jokio veiklumo neberodyti? Anaiptol ne! Priešingai, kritiškame Bažnyčios gyvenimo laikotarpyje mes turime padvigubinti savo veiklą. Paskutiniai mūsų Išganytojo žodžiai pildosi ir viena ir antra prasme: „Pasaulyje jūs turėsite priespaudos; bet pasitikėkite, aš nugalėjau pasaulį“ (Jon. 16, 33).

Laiko ir amžinatvės kryžkely

1. Laiko paslaptis

Kas atidžiau seka savo sielos akordus, tas, be abejo, pastebėjo, kad, atėjus Naujiems Metams ar gimimo dienai, nežiūrint šventadieniškos nuotaikos, sielos gelmėse kažkas nepaprasta vyksta. Jaučiamas lyg skausmas, lyg ilgesys. Mūsų sieloje kažkas tyliai verkia. Džiaugsmo ir laimės linkėjimų valandą nepažįstamas balsas perspėja mus, kad ir šiaip jau neilgas mūsų amželis dar vienais metais sutrumpėjo, kad mes vis labiau artėjam prie tos ribos, apie kurią nemiela nė kalbėti. Įvairios metų sukaktys, — tai sustojimo vietos mūsų gyvenimo kelionėje. O ši kelionė, pradėta bejėgiška vaikyste, nesulaikomai kas valandą trumpėja, kol pagaliau ateina taip nelaukta, mirčiai gimininga senatvė...

Ši laiko sąvoka kiekviename protaujančiame ir jaučiančiame žmoguje sukelia sielos nerimą ir kažkokį neaiškų skaisčių vilčių bei tragizmų nujautimą. Laikas! Ką gi šis nepaprastas žodis reiškia?

Laikas, — tai amžinas nepastovumas, amžinas bėgimas nebegrįžtančion praeitin.

Laikas, — tai paslaptingas, nežinomas X, kurs čia rodos yra, čia vėl nebėra. Jis gyvena mumyse ir mes jame, bet nuolat iš mūsų nepa-

stebimai pasprunka. Niekas negali jo sulaikyti, nei atgal grąžinti.

Laikas, — tai srauni srovė! Milžiniška srovė, kuri, tyliai slinkdama praeitin, viską su savimi nešasi: krantus, salas, namus ir net ištisus miestus. Nematomas ir negirdimas vėjas, kuris negailestingai naikina mūsų sodus, blaškydamas baltus žiedų lapelius. Vaiduoklis, kuris dvasios sparnais atlekia, valandėlei mus nuveda į burtų šalį ir, išsiurbęs mūsų gyslų kraują, pats pasišalina. Vagis, kurs tyliai prie mūsų priselina ir, pavaidinęs nuolankų tarną, atsisveikindamas nusineša visus mūsų turtus.

Kasgi yra pagaliau laikas? Tai be galo ilgas, žaibo greitumu lekiąs traukinys, pilnutėlis keleivių, mirčiai pasmerktų aukų.

Laiko sąvoka beveik pati sau prieštarauja. Juk laikas, — tai amžina pradžia ir amžina pabaiga; amžinas lopšys ir kartu amžinas karstas; nuolatinis gimimas ir nuolatinė mirtis. Be atvangos skubąs keleivis, kuris nieko pakeliui nepalieka: užgesina visus žibintus, kuriuos jis pats dar visai neseniai buvo įžiebęs. Tikrai nuostabus ir nesuprantamas tas laikas! Iš pumpurų išvilioja jis žiedus, kad jie ir vėl tuojau nuvystų; iš naujagimio žmogaus jis padaro jaunuolį, iš jaunuolio subrendusį žmogų, iš subrendusio senį, iš senio lavoną, iš pastarojo gi pelenus ir dulkes.

Laikas, — tai graborius, kuris viską laidoja. Laikas laidoja nevien gyventi trokštančias būtybes, bet ir pats save. Jis dingsta kartu su dingstančia iš žemės paviršiaus gyvybe. Atmintyje, tiesa, jis pasilieka milijonus metų, bet tikrumoje niekur nerasi tokio laikino, nepastovaus daikto, kaip laikas. Laikas niekad ilgiau

„negyvena“, kaip vienintelį trumputį akimirksnį, kurį jau kitas toks pat trumpas akimirksnis stumia praeitin.

Tikrumoj realybė yra tik tai, ką mes vadiname „dabar“. Bet ir šitas „dabar“ nepaprastai trumpas, jokiu būdu vietoj nesulaikomas...

Bent trumpai peržvelgę laiko savumus, dabar pažiūrėkime tiksliau, ką jis reiškia mūsų gyvenime.

2. Laikas ir mes

Kad ir toks, rodos, nereikšmingas tas laikas, vis dėlto mes esame jo valdiniai. Visose gyvenimo aplinkybėse, ar mes valgom, ar geriam, ar miegam ar ką veikiam, ar apie ką mąstom, ar ne, vis tiek jis mūsų vienų nepalieka. Jis yra savotiškas mūsų vadovas ir mes turime prie jo taikytis. Laikas atnešė mūsų gyvenimo pradžią, jis atneš ir pabaigą; jis atvedė mus į saulėtą jaunystę, jis palydės ir iki gyvenimo rudens. Tada dar kartą mostelės ir mūsų jau nebebus.

Kaip keista, kad į šitą laiko mirties šokį mumyse ir aplink mus mažai kreipiame dėmesio! Mes gyvename vis tik šiai dienai ir manome, kad tas „šiandie“ yra pastovus, tvirtas. Tačiau kas gi yra tikrumoje šitas mūsų „šiandie“? Trumpas, nepastovus, nesulaikomas akimirksnis. Tai ir viskas! Rytoj jo nebebus!

Kur dingo vakar ir užvakar dienos „šiandien“? Jis jau paliko toli už mūsų, šešėliais išmargintoj šaly, kurią mes vadiname praeitimi. O kas gi ta praeitis? Tai tik mūsų atminty užsilikusių pora nykių siluetų!

Pilkas, nublukęs mūsų gyvenimas! Kas iš musų dar atsimena aną pereitų metų „šiandien"? Kiek maža ryškių mūsų gyvenimo dienų pasilieka atmintyje! Ir juo ilgiau mes gyvename, juo labiau susilieja mūsų pergyventi įspūdžiai praeities jūroj, juo mažesnis darosi mūsų ateities vilčių ir svajonių akiratis.

Vakarykščia diena virto tolimu šešėliu, kuris greit pradings iš mūsų vaizduotės. Vakar ji buvo maloni, saulėta, pilna įspūdžių bei pergyvenimų. Tada rodės ji pasiliks minėtina visam gyvenimui, kaip labai svarbių ir reikšmingų įvykių liudininkė. Deja, šiandien ji jau kitokia, kažkodėl svetima, nebemaloni, o ryt?...

Jau kaip toli nuo mūsų nulėkė šie paskutinieji metai! Ar dar prisimename juos? Jų pradžią, pabaigą? Jų šventes, reto iškilmingumo sukaktį? Ką pereitais metais veikėm, ką mąstėm ir kalbėjom jau beveik viskas seniai užmiršta.

O kur tie laikai prieš 10, 15 metų? Prieš 150? Kur mūsų senelių Velykos ir Kalėdos? Kur prosenelių Sekminės ir Nauji Metai? Kur pereitų šimtmečių žmonės, kai jie dar jauni ir linksmi buvo, pilni gyvenimo džiaugsmo ir pasakiškų ateities vilčių? Kur dingo viduramžio riterių laikai, graikų ir romėnų, Homero didvyrių, faraonų ir tų tautų, apie kurias Herodotas mums pasakoja?

Šitie tolimos praeities žmonės mylėjo ir neapkentė, džiaugės ir kentėjo, juokės ir verkė, puošė savo galvas laurų vainikais ir negalvojo, kaip greit juos laiko srovė nuneš į viską laidojančią praeitį. Ir jie, kaip ir mes, manė, kad „dabartis" tai viskas, kad į šitą trumpą „dabartį" reikia sukondensuoti visą gyvenimą. Jau seniai seniai jie virto dulkėmis. Ir šios dienos

akimis žiūrint visi jų žygiai ir darbai, svajonės ir dideli užsimojimai yra tokie bereikšmiai, kad, rodos, nė neverta apsunkinti jais mūsų atmintį!

O mūsų pačių praeitis? Kur mūsų jaunystės lakios svajonės bei pergyvenimai? Kur praėjusi žiema arba paskutinio pavasario žiedai? Paskutinės vasaros kelionės, pažintys? Kur ana diena, kai liūdėjom prie šviežiai supilto mylimo žmogaus kapo? Viskas seniai pamiršta, palaidota, dingo iš atminties, kaip saulėlydžio metu šešėlis, kaip laivo išvaryta vaga vandenyne.

Kiekvieną kartą, kai sutikdami Naujuosius Metus sugaudžia bažnyčių varpai, kai pilni kilnių pasiryžimų ir vilčių žengiam per senųjų metų slenkstį, nepamirškime, kad šitas varpų skambesys mums dar kitką byloja, būtent, apie gedulingą laidotuvių eiseną, kurioje mes visi dalyvaujame, laidodami praeitin skaidriąsias viltis ir galiausiai mus pačius.

3. Viršlaikinis gyvenimas

Vienintelė viršlaikinė jėga, vienintelis nepastovaus laiko nugalėtojas yra Dievas ir Jo amžinybė. Jis vienas nepajudinamas švyturys audringoj laiko jūroj!

Dievas nežino nei praeities, nei ateities; Jam visi amžiai dabartis. Jis stovi be galo aukštai virš visų laiko ribų. Amžių amžiai, lyg tyrų karavanai slenka pro Jį, nusilenkia amžinajam Visagaliui ir vieni po kitų dingsta nebuity. Dievas vienas pasilieka tas pats; Jis nežino perėjimo iš nebuities į buvimą ir atvirkščiai. Jis Alfa ir Omega, t. y., pradžia ir pabaiga: „Kurs buvo, kurs yra ir kurs pasiliks“ (Apr. 1, 4).

Ir Jo karalystė yra viršlaikinė. Jis nori, kad ir Jo vaikai pasinaudotų dieviškąja viršlaikinio gyvenimo privilegija. Ta jėga, kuri išlaisvina mus iš laiko varžtų ir padaro viršlaikinės Dievo karalystės piliečiais, vadinasi: Tikėjimas. Tikėjimas ištraukia žmogų iš sraunios laiko srovės ir perkelia į nesugriaunamas amžinojo gyvenimo pilis. Tikinčiam žmogui laiko nepastovumas nebaisus: jame mirtis sunaikino tik tai, kas yra laikina, kas priklauso žemei. Tuo tarpu jis pats pereina į viršlaikinį gyvenimą.

Viršlaikinis gyvenimas! Ir mes visi esam pašaukti į tokį gyvenimą, kur nebėra jokių laiko ribų, jokių pasikeitimų. Tikroji mūsų tėvynė yra ten, kur pavasaris nebijo rudens, kur jaunystė nesensta, kur laikas vietoje stovi, kur nebereikia skaityti dienų, nei metų!

Kristaus mokslas moko mus taip gyventi, kad laiko srovė mūsų nepaskandintų, kad atsistotume ant tvirtų, viršlaikinių pamatų. Iš praeities statyti dabarty ateičiai rūmus, — tai mūsų žemiškojo gyvenimo programa.

Jeigu žmonės aiškiau suprastų žemiško gyvenimo nepastovumą, tai jie nekibtų taip godžiai prie tų dalykų, kurie teturi menką ir laikiną reikšmę. Jie turėtų šypsotis, kai netenka kokio daiktelio, kurio jie vistiek negali su savim pasiimti amžinybėn. Užtat jie turėtų uoliai krauti tuos turtus, kurių nei vagys neišplėš, nei nelaimingi įvykiai nesunaikins. Garbė, geras vardas, visoki patogaus pragyvenimo šaltiniai, — tiesa, geri dalykai. Tačiau amžinybės atžvilgiu jie nėra patys svarbieji.

Sielos gelmėse mes turime stovėti virš visa to, kas laikina, kas mus maloniai nuteikia ir kas ne. Dėl laikinųjų menkniekių nepražiopso-

kim tų kapitalinių vertybių, kurios pasiliks su mumis dargi net tada, kai mūsų kūnas jau seniai bus dulkėmis virtęs, kai dangaus žvaigždės viena po kitos užges. Šita tiesa turėtų mus stiprinti gyvenimo kovose. Kiekvieną kartą, kai pažvelgiame į laikrodį, turėtume jausti lyg perspėjimą vis artėjančios Dievo karalystės. Jis mums nuolat sako: Paskubėkite sekundėmis nusipirkti amžinybę!

Greitas laiko tempas yra geriausias amžinybės pamokslininkas. Kiekvienas pralekiąs akimirksnis trumpina mūsų kelionę, vis artindamas mus didžiajai pabaigai ir kartu didžiajai pradžiai. Dar daugiau: kiekvienas akimirksnis, — tai didžiausias amžinybės kapitalas. Nes gerai sunaudotais, kad ir trumpais laikotarpiais užkariaujame amžinybę, tuo tarpu beprasmiškai išeikvotomis minutėmis lyg nenoromis ruošiam sau nelaimingą ateitį.

Pagal krikščionišką pasaulėžiūrą laiko tikroji prasmė glūdi ne pačiam laike, bet jo ekonomiškam sunaudojime amžinybei. Tik šitaip suprastas laikas įgauna labai aukštą vertę. Mūsų žemiškasis gyvenimas, palyginus su praeitimi ir ateitimi, yra tik nereikšmingas akimirksnis; bet toks akimirksnis, kuris nulemia visą žmogaus ateitį. Ir šitas lemiantis akimirksnis yra lygiai toks pat svarbus, kaip ir pati amžinybė!

Kiekvieną žemiškojo gyvenimo valandą aš galiu atitaisyti savo klaidas, apgailėti nusikaltimus ir tokiu būdu išgelbėti sielą. Kiekvieną akimirksnį aš galiu ugdyti visais atžvilgiais žmogaus asmenybę puošiančias dorybes, galiu sužadinti tikėjimo, vilties ir meilės aktus, žodžiu, galiu rinkti amžinas vertybes. Kiekvieną aki-

mirksnį galiu kitiems žmonėms padėti, parodyti jiems tikrąjį gyvenimo kelią ir vesti juos amžinosios palaimos šalin. Šitą trumpą žemės gyvenimą aš turiu išnaudoti kaip sumanus finansistas savo kapitalą. Ne tuščiose pramogose, ne aistrų sūkuriuose, bet tikrosios sielos kultūros kūrybiniam darbe glūdi žmogaus didybė!

Laikas! Toks trumpas, toks pašėlusiai nepastovus, bet amžinatvės atžvilgiu nepaprastai brangus ir reikšmingas! Tad su juo per gyvenimą į pilnos asmenybės atbaigimą, į galutinį laimėjimą!

Amžinoji karalystė

1. Nemirtingumas

Dievo Karalystės žemėje užbaigimas ir viso antgamtinio gyvenimo tikslas, pagal krikščionybės mokslą, yra amžinoji laimė, „dangus".

Ką reiškia „dangus"? Erdvę virš mūsų? Anapus žvaigždžių? Reiškia jis iš viso kokią erdvę? O gal už viso to, kaip įsivaizduojama, palaimintųjų dangus, galima įžiūrėti tik primityvioji pasaulėžiūra, kad viršum mūsų esą tvirti dangaus skliautai, prisagstyti žvaigždžių, o anoj pusėj jų stovįs Dievo sostas, apsuptas begriežiančių angelų?

Yra tokių, kurie mūsų tikėjimą į dangų norėtų aiškinti šitais vaikiškais paveikslais, norėdami paskui pasišaipyti iš krikščioniškųjų įsitikinimų. Visas tas dalykas ir lieka labai paprastas: krikščionių tikėjimui primetama gražiai prigalvotų nesąmonių ir paniekinamai numojama į visa tai. Mus tikinčiuosius gi laikoma visai neapsišvietusiais, tokiais, kurie galvą guldo už kiekvieną „pamaldžią" nesąmonę.

Tačiau kiekvienas mūsų vaikas žino, kad palaimintųjų dangus neturi nieko bendro nei su žvaigždžių dangumi, nei su erdve virš jų. Jei mes, minėdami dangų, rodome į viršų ir antgamtiškos laimės vietą vadiname „dangumi", kaip ir pats Išganytojas, vartodamas kasdienės

kalbos išsireiškimus kad darė, kalbėdamas apie „dangiškąjį“ Tėvą ir apie „dangų“, — tai todėl, kad šitam išsireiškime glūdi mums labai suprantama analogija: kaip fiziškasai dangus mums yra „aukščiausia“, žemiškųjų sūkurių nepaliečiama būties sritis, taip dvasinių dalykų srity tas antgamtiškas, dieviškas pasaulis tobulumo ir laimės pas Dievą, yra toli virš viso to, kas žemiška, kas žema. Todėl ir Jėzaus „Dangun Žengimas“ — tas kilimas į viršų ir pagaliau pradingimas spindinčiam debesy — yra gyvas simbolis atpalaidavimo iš žemiškai netobulo ir medžiagiškai apriboto pasaulio. Niekam gi neateis galvon, kad Jėzus būtų tikrai užžengęs žvaigždžių dangun ir ten pasidaręs sau sostą kur nors tarp Sirijaus ir Andromedos. Su didesniu taupumu turėtų būti drabstomi priekaištai ir šaipymaisi, kylą vien tik iš lengvapėdiško iškraipymo. Nesam jau mes krikščionys toki vaikiški, kaip nevienas musų priešas norėtų.

Nebūtinai reikia galvoti, kad laimingųjų, pasiekusių Dievo regėjimą, „vieta“ yra žemiškai medžiagiška. Kaip reiktų ji aiškiau įsivaizduoti, to apreiškimas mums nenurodo. Jis ginasi mums duoti ne filosofiškų žinių apie „kur“ ir „kaip“, o vien tai, jog tikra ir faktas, kad paskutinio tobulumo būklėj mes įeisime į laimę pas Dievą, kuri atpalaiduota nuo viso to, kas žemiška.

Kai kurie mus krikščionis vis išjuokia dėl mūsų amžinybės ir laimės vilties. Anas gyvenimas! Kas jį matė? Kas iš ten sugrįžo?

Bet juk mūsų tikėjimas remiasi to žodžiais, kuris tai „matė“, kuris atėjo iš dangaus pas mus žmones. Jėzus taip pabrėždamas ir taip dažnai kalba apie „amžinąjį gyvenimą“ po mirties, kad žmogaus tobulumas danguje tenka laikyti viena

iš pačių pagrindinių Jo Mokslo tiesų. Taigi, kas apie dangų nori kalbėti kaipo apie vaikų pasaką, apie troškimų sapną ar liaudies apgaudinėjimą, — tam tenka pirma sugriaut granito stiprumo įrodymai, liudiją Kristaus žodžių teisingumą.

Tačiau tie, kurie tyčiojasi iš mūsų, šito ir vengia kaip tik labai gudriai.

Labai mėgiamas išvedžiojamas, tvirtinąs, jog dangų išsimanė kunigai tik tam, kad vargšus ir sociališkai nuskriaustuosius galėtų užmaldyti ta pasaka ir nukreipti mintis nuo neteisingos priespaudos. Kiek kartų tas „argumentas" buvo „paleistas darban", sukiršinant prieš Bažnyčią neapsišvietėlius!

Tai niekingas posakis. Jaučiama, kad mūsų amžinybės tikėjimas yra visa ką viršijančio didingumo ir kad netikintieji neturi nė truputėlį panašaus ko nors, ką galėtų su juo sugretinti. Norint betgi paslėpti ateistinio nusistatymo niūrų beviltiškumą, jo „apaštalams" nelieka nieko kita, kaip krikščionių mokslo apie aną gyvenimą spindesį užtamsinti pajuoka ir įtarinėjimais. Tačiau pajuoka ir įtarinėjimai nėra įrodymas ir nėra moksliškas (paneigimas) atmetimas.

Minėtasai posakis yra ir neteisėtas bei neteisingas. Mokslas apie dangų visai nenori siekti vargšų priespaudos ir išnaudojimo arba išnaudotojų apsaugos. Jis nedraudžia reikalauti socialinio teisingumo, bet, priešingai, remia tą reikalavimą siekti ekonominės bei visuomeninės lygybės. Jis nėra kunigų išradimas, o atviras, aiškus Evangelijos mokslas, dieviškas apreiškimas.

Pagaliau tai žiauru, nes iš vargšų ir kenčiančių atimama paskutinė viltis ir paskutinė

paguoda. Juk niekas neiškelia žmogaus taip aukštai ir nepabrėžia taip griežtai jo didybės, kaip viltis dieviško tobulumo danguje. Šitos vilties neigėjai vargšą ir darbininką nužemina ligi beviltiško vergo, ligi paprastos mašinos, nuspaudžia jį ligi darbinio gyvulio laipsnio. Kas išjuokia amžinąjį gyvenimą, tas išjuokia tuo pačiu aukščiausią žmogaus idealą — nemirtingumą; tas neigia giliausį žmogaus širdies ilgėjimąsi — troškimą laimės; tas piktžodžiauja prieš kilniausią tiesą — Dievo žodį.

O Dievo žodis kuo aiškiausiai moko ir skelbia apie amžinojo gyvenimo buvimą. Apie ką gi Kristus kalba labiau pabrėždamas, kaip apie amžinąjį gyvenimą? Apie teismą, kur užkietėję nusidėjėliai amžinai pasmerkiami, o teisieji Išganytojo įvedami amžinajan gyveniman, kaipo jo „Tėvo palaimintieji"? Galima neigti Kristaus dievybę arba ir Dievo buvimą, bet tikėti į du priešingus dalykus negalima. Taigi, negalima būti krikščionim ir kartu abejoti amžinojo gyvenimo buvimu.

Bet net ir tuomet, jei Kristus niekada nebūtų pasirodęs žemėje, ir tuomet abejojimas sielos tolimesne egzistencija aname gyvenime būtų negalimas nė vienam, kuris galvoja apie Dievo savybes, kiek jos siejasi su žmogaus sutvėrimu. Juk jeigu yra begalinis Sutvėrėjas, tai jis tegali būti tik išmintingas Dievas, ir nėra jokio pagrindo manyti, kad amžinoji Išmintis asmeniškas, dvasines ir moralinių veiksmų būtybes sutvertų tik tam, kad jas paskui vėl sunaikintų. Tai reikštų panašų dalyką, kaip pasistatyti namą, pilį tik tam, kad sunaikinti, arba gimdyti vaikus tik tam, kad užmušti. Dievas būtinai iš savo esmės geras. Gi geras Dievas

negali sutverti žmogaus tik tam, kad nenaudingai kentėtų ir lauktų ir paskui būtų atstumtas, kad jam būtų išplėšiama laimės ir tobulumo galimybė. Laimės ir tobulumo, kurio šiame gyvenime jam netenka, esmingai netenka.

Teisingas Dievas negali leisti, kad nusižengimai, kurie čia žemėje dažnai lieka nenubausti, ir liktų visai nenubausti; kad dorybės, kurios dažnai po kojom minamos, nesusilauktų jokio atlyginimo. Ar galėtų Dievas leisti, kad varginga motina, per visą gyvenimą tedariusi gera ir tekentusi bloga, pranyktų taip be pėdsakų, kaip vieną dieną tegyvenantis vabzdelis? Ar taip ir liktų nenubaustas toks Neronas, toks bolševikas — masių skerdikas, tyčiojęsis iš Jo įsakymų? Ir jeigu yra tikrai Dievas, tai prigimties balsas, Jo į mus įdėtas nepraeinamas laimės troškimas negali būti melagingas, jei tik mes nepasirodom esą to Sutvėrėjo gerumo neverti.

2. Amžinasai gyvenimas

Tikinčio žmogaus siela labai norėtų patirti ko nors aiškesnio apie palaimintųjų šalį, apie mūsų būsimą, amžinąją Tėvynę. Tačiau apsidairius po Apreiškimo šaltinius, smulkesniųjų amžinojo dangaus atvaizdavimų beveik nesutinkame. Gal būt, tai turėtų reikšti, kad žmogiški vaizdai ir žemiškos spalvos nepajėgia atvaizduoti to, kas pakiliau virš visų žodžių. Tačiau to, ką mums Šv. Raštas ir ypač paties Išganytojo žodžiai nusako apie dangų, užtenka pažinti bent amžinosios laimės esmei. Viešpats ją vadina tiesiog „gyvenimu", „amžinuoju gyvenimu",

arba „Viešpaties džiaugsmu"; palygina ją su draugų puota, kur Jis pats apsijuosia ir tarnauja savo vaikams. Dangų jis vadina karalyste, paruošta nuo pradžių Tėvo palaimintiesiems. Per Paskutinę Vakarienę Jis pasako mokiniams: „Pasiimsiu jus pas save, kad kur aš esu, ten ir jūs būtumėt" (Jon. 14, 3). Apreiškime tai nurodo dar aiškiau: „Kas nugalės, tam aš duosiu sėdėti su manimi mano soste, kaip ir aš nugalėjau ir sėdausi su mano Tėvu Jo soste" (Apr. 3, 21).

Reikšmingi žodžiai! Įeiti amžinajan gyveniman, reiškia susivienyti su Dievu, dalyvauti Jo amžinajam gyvenime, gyvenime Jo triasmenės begalybės; reiškia įeiti neapsakomon laimėn, kuri nuo amžinybės lig amžinybei užtvindo dievybės gelmes šviesuma.

Šita dangaus laimė apima visa. Neveltui jai pritaikyta ir šitie psalmės žodžiai: Viešpats „pripildys gėrybių tavo troškimus, tavo jaunystė atsinaujins kaip erelio" (Ps. 102, 5). Arba kitur: „Jie pasidaro girti nuo tavo namų perdidelio gausumo ir tu juos girdai savo džiaugsmo srovėmis; nes pas tave yra gyvenimo šaltinis ir tavo šviesoje matome šviesą" (Ps. 35, 9).

Tai bus ramybės ir taikos karalystė: „Jie turi ilsėtis nuo savo vargų" (Apr. 14, 13).

Tai bus spindesio ir garbės karalystė: „Tuomet teisieji žibės, kaip saulė, jų Tėvo karalystėje".

Bus karalystė didingumo ir karaliavimo: jie „karaliaus su juo" (Kristumi) (Apr. 20, 6).

Karalystė saugumo ir turtingumo: „Jie daugiau nebealks ir nebetrokš, jų neištiks saulė nė jokia kaitra" (Apr. 7, 16).

Karalystė nemirtingumo ir laisvumo nuo kentėjimų: „Dievas nušluostys nuo jų akių kiekvieną ašarą; mirties daugiau nebebus, nei dejavimo, nei šauksmo, nei skausmo nebebus daugiau".

Karalystė meilės ir dieviškos nuosavybės: „Ateikite mano Tėvo palaimintieji, paveldėkite jums nuo pasaulio įkūrimo prirengtą karalystę" (Mt. 25, 34).

Apreiškimo knyga dangų palygina su palaimintųjų miestu, pastatytu iš aukso ir kristalų, su bokštais ir vartais iš brangiųjų akmenų. Šito miesto šviesa yra avinėlis, kurio pergalės ženklą nešioja ant kaktų visi miesto gyventojai. Čia suneša visi žemės karaliai savo puikumynus, čia suplaukia visos karališkos sielos, visa, kas tik ant žemės kada nors yra buvę kilnu ir tyra.

Išrinktieji sudaro miestą, tai reiškia: amžiną laimę jie džiaugiasi bendrai, kaip viena didžiulė, gražiausia šeimyna, sujungta meilės ir vieni kitų vertinimo ryšiais. Tai „šventųjų bendruomenė". Čia laimingam pasimatyme vėl susitinka tėvas su sūnum, motina su dukterim, vyras su žmona, jei tik jie žemės gyvenime buvo ir išbuvo ištikimi Dievui. Čia visos kilnios asmenybės iš Bažnyčios istorijos, čia apaštalai ir kankiniai, išpažintojai ir mergelės, nekaltieji ir šventi atgailautojai, artimo meilės didvyriai ir tikėjimo skelbėjai ir mes patys su jais visais, jei tik buvo mūsų širdyje Dievo meilės tada, kai laikas pavirto amžinybe.

Tačiau laimės esmė ir viršūnė yra paties Dievo regėjimas, tas stebuklingai (betarpiškas) tiesioginis ir tobulas begalinio Grožio ir Tiesos

pajautimas, kuris savyje yra stebuklų stebuklas. Kaip šv. Povilas išreiškia: „Dabar mes matome atspindyje lyg mįslę, tuomet gi veidu į veidą. Dabar aš pažįstu dalimi, tuomet pažinsiu, kaip ir esu pažintas" (1 Kor. 13, 12). Tam regėjime veidas veidan ir yra tobulas sielos išpildymas ir pasotinimas, iš čia kyla išrinktųjų beribė Dievo meilė ir sužavėtas džiaugsmas.

Koki turtai, koki neišsakomai dideli pažadėjimai! Tegul sau jie dabar ir nejaudina mūsų pojūtiškos fantazijos galios, tačiau, protaudami įsigilinę į jų turinį, turim nustebę sudrebėti dėl mūsų pačių savos ateities didingumo. Visai nenuostabu, kad šitie trumpi Šv. Rašto užsiminimai, šitie šviesos signalai iš Dievo begalybės pripildo susižavėjimo nevieną galvočių ar šventąjį.

Ką reiškia laimė? Pilnoj žodžio prasmėj tikrai daugiau, negu dažniausiai suprantame, paviršutiniškai tardami tą žodį „laimingas". Tikroji ir pilna laimė apima visa, kas gražu, gera ir ko verta trokšti, kas mus padaro laimingus ir gali sužavėti, kas gali uždegti. Visa tai draugėj, be jokių spragų. Ne tik garbė ir pagerbimas, spindesys ir turtai, džiaugsmas ir ramybė, šviesumas, jėga ir puikumynai, meilė ir mylimu buvimas, — bet visa tai kartu, didesniam kieky ir ligi begalybės padidintam laipsny. Laimė yra visapusiškiausiai ištobulintas pasiekimas tos viršūnės, kurion nukreiptas visas malonės paaukštintos mūsų prigimties siekimas.

Jau čionai žemėj dažnai laimės kibirkštėlės vieno atspindžio užtenka, kad mus visiškai užvaldytų, beveik išvarytų iš galvos. Po Didžiojo Karo pasitaikė moterų, kurios staiga pamačiusios

savo vyrus ar sūnus, laikytus jau žuvusiais, ant vietos mirė iš džiaugsmo. Netikėto džiaugsmo didumas jom perplėšė širdį. Kaip apdainuojama, laisvės kovotojas krinta negyvas, kai nelauktai jam atsidaro laisvi kalėjimo vartai. Dažnai smarkus perdaug džiaugsmingų pergyvenimų užklupimas suspaudžia širdį ir kartais atima žadą.

O prie kokių kvailybių dažnai priveda žmones perdidelis troškimas laimės ir džiaugsmo! Baisus šykštumas, plėšimai, vagystes, žmogžudystės, visoki meilės nuotykiai dažnai kyla itgi tik iš nepasotinamo ir klaidingai suprantamo troškimo truputėlio laimės žemėje.

Tačiau tikroji laimė negyvena mūsų žemėje. Tiesa, mes kartais ir čia pergyvenam tokių akimirksnių, kurie mus sužavi: ilgai trokštas pasimatymas, netikėtas išaukštinimas, džiaugsminga šventė, reto gražumo meno kūrinys, gilūs gamtos džiaugsmai, tylios valandėlės ramumo ir jaukaus gyvenimo draugėj su brangiais, mylimais žmonėmis. Visų labiausiai meilė. Daug džiaugsmo sušvinta ant mūsų gyvenimo kelio per tą meilę: draugų meilę, vaikų meilę, tėvų meilę, sužadėtinių meilę! Kiek džiaugsmų iškyla kilniam šeimos gyvenime! Ir gamta pateikia daug ko žavinčio, taip pat ir menas! Ir vis dėlto, visas šitas grožis ir džiaugsmas yra tik menkas paveikslas, šešėlis, nuotrupėlė to begalinio grožio, turtingumo ir tobulumo, kurį apima Dievo esmė.

Taigi, jeigu jau šešėlis dažnai atrodo toks puikus ir žavintis, kaip turi bešviesti ir bešildyti pati saulė! Jeigu lašelis atneša atgaivinimo ir džiaugsmo, ką beturi reikšti visa laimės ir grožio jūra!

Tikrai gaila tų žmonių, kurie taip paskęsta sutvertuose daiktuose, kad visai nebesiekia džiaugtis tuo, kas Begalinis Grožis. Kurie kaip girti traukia krūtinėn mažų, vystančių gėlelių kvapą, visai nesuprasdami ir netrokšdami didžiojo, nevystančiojo Dievo gėlyno. Jie alpsta iš troškulio ir godžiai spaudžia sukepusias lūpas prie išsekusių cisternų, jų pačių iškastų sausoj žemėj, o abejingai eina pro šalį, pro plačiai tvinstančią, visuomet šviežią srovę dieviškos gyvybės jėgos. Jie stumia nuo savęs turtų taurę, o griebia su godumu kitą, pilną paslėptų nuodų.

Juk kas gi bėra grožis, jeigu Dievas ne grožis? Ko beverta trokšti, jeigu ne amžinojo gražumo ir laimės?

Be to, ta Dievo mums pažadėtoji laimė nėra prigimtoji mūsų galioms pritaikinta laimė, bet antgamtinė, toji, kuri savyje tepriklauso tik Dievui. O per tiesioginį Dievo regėjimą prigimtinė laimė bus pakelta nepalyginamai didesniu laipsniu. Tačiau mažiausias antgamtinės laimės laipsnis viršys net aukščiausią prigimtį. Čia klumpa visas žmogiškas įsivaizdavimas, čia atsisako tarnauti visi žodžiai ir palyginimai, čia bepritinka tik nustebusi malda ir dėkingas džiūgavimas dėl mūsų laimės didumo, dėl mūsų dangiškojo Tėvo begalinio gailestingumo.

Šitas dangus amžinas. Tas amžinumas dangų kaip tiktai ir padaro dangumi.

Kas gali įsigalvoti lig šitos minties gelmių: tobula laimė amžinai? Kas gali ir drąsiausiais fantazijos sparnais perskrosti amžiną buitį?

Daugybė žmonių džiaugtųsi, jei tik vienai dienai, vienai valandai galėtų būti tikrai laimingi! Per visą gyvenimą būti laimingu, be

rūpesčių ir skausmų: visą laiką tokioj laimėj, kokią tik galima pasiekti; visą gyvenimą kūno ir sielos jaunystėj, be priešų ir be pavojų — koks drąsus, neišpildomas sapnas! Šimtą metų, tūkstantį metų, milijonus metų būti laimingu, džiaugtis dangaus laime per laiko tarpus, kokių reikėjo pasaulio išsivystymui — koks papaikęs įsivaizdavimas! Ir vis dėlto, tai dar nėra amžina laimė.

Ar galima amžinybė išreikšti metų skaičiais, didinant laiko eigą? Astronomija ir begalybių skaičiavimas vartoja skaičius, kurių joks žmogus negali permanyt. Tačiau jei tie milžiniški skaičiai reikštų milijonus metų, tai vis tiek prieš amžinybės metus tatai tebūtų tik lašelis prieš vandenyną. Jūros be krantų, kalnas be viršūnės, praraja be dugno, linija be galo, diena be vakaro, gyvenimas be mirties...

Tokiam gausumui nebėra žodžių, nebėra mūsų sąvokinių mastelių. Čia mes pajaučiam, kaip Dievo begalybė nusilenkia prie mūsų, kaip mes pasiekiam ribas kitos aukštesnės buvimo srities, apie kurią psalmininkas gieda: „Pradžioje tu, Viešpatie, sutvėrei žemę, ir tavo rankų darbas yra dangūs. Jie praeis, bet tu pasiliksi; jie visai pasenėja, kaip rūbas, ir tu juos pamainai kaip drabužį, ir jie esti pamainyti. Bet tu vis tas pats, ir tavo metams nėra galo" (Ps. 101, 26).

3. Amžinybės vaikai

Mes esame amžinybės vaikai ir pasaulį bei gyvenimą turime vertinti tik pagal šitą tiesą.

Amžinybės mintis yra pirmučiausia aiškiai apčiuopiamas įrodymas, kokia didžiadvasiška

mūsų krikščioniškoji pasaulėžiūra. Savo didingumu ir puikumu ji tikrai pralenkia visas kitas ideologijas ir pasaulėžiūras. Kur yra filosofija, kuri būtų išdrįsusi skurdžiam, mažam žmogui priskirti tokį aukštą tikslą? Kur yra mokslas, kuris panašiai pabrėžtų aukštą žmogaus pašaukimą? panašiai matuotų jo paskyrimą tokiomis prakilniomis perspektyvomis? O jeigu gi amžinasai gyvenimas tikrai yra žemiškos buities tikslas ir pabaiga, tai kokia didelė kiekvieno žmogaus vertė ir moralinis atsakingumas! Kokios reikšmės ir jėgos įgauna tada mūsų trumpas žemiškasis gyvenimas, jei nuo jo priklauso toki nulėmimai!

Kokiu didvyrišku jėgų išvystymu atsakė tūlas tikintis žmogus į šitą dievišką pažadėjimą! Kiek daug meilės, dvasinio gyvenimo bei atgailos dvasios, kiek daug kankiniškos ištikimybės, budrumo ir drausmingumo! Kiek daug apaštališko paslaugumo darbais! Toje mintyje: Dievas tavęs nepasmerks be tavęs, Dievas tavęs nepadarys laimingo be tavęs — glūdi giliausia moralinė rimtis, visa dramatiškoji atsakingumo didybė, kuri tik begali glūdėti krikščioniškoj minty.

Iš tikrųjų, koks atsakingumas: mano rankoj amžinasai likimas! Aš galiu pasirinkti gyvenimą ar mirtį, amžiną šlovę ar amžiną gėdą, amžiną džiūgavimą ar amžinas dejones, dangų ar pasmerkimą! Tai priklauso ne nuo aklo likimo, bet nuo mano paties garbingo norėjimo ir ištvėrimo, nuo to, kad einu iš vien su Dievo malone arba kad atstumiu ją nuo savęs. Nuo to, ar mane ras vertą gyvenimo ar mirties. Aš pats, anot šv. Rašto, turiu savo gerais darbais užtikrinti sau išrinkimą. Taigi, gyvenimas

visai ne tuščias juokavimas, religija ir moralė visai ne koks pamaldus luksusas; visai ne vis tiek, kaip aš gyvenu ir ką aš darau. Juk savo gyvenimu išsikovoju sau laimę arba užsiantspauduoju savo mirties sprendimą.

Su tuo rišasi antroji išvada: mokslas apie dangų tartum galingas reflektorius nušviečia musų gyvenimą paguodos ir vilties spinduliais.

Koks trapus šitas gyvenimas! Šiandien aš turtingas, o rytoj — elgeta; šiandien stiprus ir trykštančios sveikatos, ryt — sukniužęs, neišgydomas paliegėlis; šiandien mane pasaulis vertina ir myli, rytoj — kiekvienas gatvės vaikėzas svaido akmenimis. Šiandien aš prie jaukaus namų židinio, apsuptas linksmų vaikučių ir mylimos šeimos spinduliuojančios šilimos, rytoj — vienišas, apleistas prie drėgno kapo krašto. Tik vieno niekas man negali atimti: mano teisės į amžinąjį gyvenimą. Tol, kol aš patsai savęs nepasmerkiu! Kam neteiktų šita viltis net ir didžiausiam skausme pergalės džiaugsmo širdies gilumoje!

Kokia žemiška nelaimė gali mane čia padaryti nelaimingą, jei man visuomet pasilieka tai, ką sau susikuriu kaipo savą amžinybę? Ką iš viso reikia apraudoti, kol apsaugoti tie nesuskaičiuojamieji turtai, kurie manęs laukia amžinybėj? Pagaliau ar galima mums iš viso ašaroti, kol nepaleidom vėjais Dievo malonės ir tuo pačiu teisės į laimę? Ir kokia auka būtų persunki, atsimenant šitą viltį?

Tikrai apsimoka gyventi; apsimoka mylėti kryžių, lavintis kantrybėje, daryti atgailą, pernešti didžiausi sunkumai, išsisaugoti skaistume ir šventam drausmingume, — jei tatai mums užtikrina tokią ateitį! Tikrai apsimoka reikšti

Dievui padėką, darbuotis apaštališkai dėl Jo karalystės, aukoti misijoms, atsiduoti su kūnu ir siela šventų dalykų tarnybai, apsimoka net ir kraujas praliet!

Pagaliau mintyje apie amžinąjį gyvenimą slepiasi galingiausias ginklas nuo šito pasaulio vilionių ir gundymų. Tik užsimerkus tegalima šokti bedugnėn. Tik išleidus iš akių amžinybę, tegalima padaryti dvasinę savižudybę, glūdinčią sunkioj nuodėmėj. Kas galvoja apie būsimąją amžinybę ir jos siejimąsi su šituo gyvenimu, tas greičiau duosis sukapojamas į gabalėlius, nekaip taps Dievui neištikimas. Tas neparsiduos aukso mamonai arba greit pralekiančiam pojūtinių džiaugsmų svaiguliui; tas negalvos apie kerštą, neatsiduos nusiminimui ir savižudybei. Mat, jis neužmirš, kad visa tai jam tik užkirstų kelią į laimę.

Jeigu žmonės dažniau galvotų apie amžinąjį gyvenimą, kaip pranyktų nuo žemės nusikaltimas, kaip sužystų krikščioniškosios dorybės, su kokiu mielumu ir lengvumu neštumėm kad ir kiečiausius likimo smūgius, kaip gerbtumėm Dievo ir Bažnyčios įsakymus — pagal Kristaus žodžius: „Jeigu nori eiti į gyvenimą, laikykis įsakymų!" (Mt. 19, 17).

Gaila, kad net patys krikščionys taip retai tepagalvojam apie dangų! Juk gyvenimas toks skurdus ir beviltis, toks pilnas bandymų ir gundymų!

Jei visuomet gyvai spindėtų prieš mūsų akis mintis apie dangų, kaip lengvai, tarsi žaisdami, ir kaip džiaugsmingai neštumėm gyvenimo naštas! Kaip ryžtingai nugalėtumėm kiekvieną gundymą, norintį iš mūsų atimti mūsų puikiąją

ateitį! Kaip saugotumėm savo širdy puikiausiąją Dievo dovaną — malonę! Ir kokiu dėkingumu, pasidžiavimu ir spinduliuojančiu džiaugsmu sruvėtų nuolatos mūsų siela, kad esame Viešpaties išrinktieji, Jo vaikai ir paveldėtojai, laukėjai laimės, kuri niekados nepraeis ir kuri perviršija visą mūsų (fantazijos galią) supratimą!

T U R I N Y S

Sukilimas prieš Dievą

Dievo karalystė pasaulyje

Vienas dviejų pasaulių valdovas

Jėga silpnybėje

Laiko ir amžinatvės kryžkely

Amžinoji karalystė

Kaina 1,50 Lt